

- §16a-miljøgodkendelse til
Olsminde
Stavsdalvej 41
3760 Gudhjem

Forslag

FORSLAG

Kolofon: Bornholms Regionskommune; juni 2024
Journalnummer: 21/6992
Udarbejdet af: Center for Miljø, Plan og Kultur
Sagsbehandler: Helle Thers/ Katrine Høst (naturafsnit)
Kortbilag: Geodatastyrelsen

§ 16A MILJØGODKENDELSE

til

Olsminde

Stavsdalvej 41, 3760 Gudhjem

Gyldighed

Denne tilladelse meddeles efter § 16a, stk. 1 i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., jf. lovbe-
kendtgørelse nr. 256 af 21. marts 2017 med senere ændringer.

Tilladelsen gælder fra annonceringsdatoen den xx. 2024.

DATABLAD

Titel:	§16a-miljøgodkendelse til Olsminde
Tilladelsen omfatter:	Produktion af kvæg, p.t. malkekøer med opdræt og kalve. Produktionsareal: 6.063 m ²
Dato for tilladelse:	xxx. 2023
Husdyrbrug:	Olsminde, Stavsalsvej 41, 3760 Gudhjem
Matrikelnummer og ejerlav:	77a Østerlarsker
Ejendomsnummer:	4000036519
CVR-/P-nummer:	19332179/1003771461
CHR-nummer:	15577
Ejer, ansøger og driftsansvarlig	Kim Larsen
Adresse:	Stavsalsvej 41, 3760 Rønne
Kontaktoplysninger:	Kim Larsen Tlf. nr 20312039; e-mail: mail@olsminde.dk
Konsulent:	Heidi Ledskov, VKST, Fulbyvej 15, 4180 Sorø
Tilsynsmyndighed:	Bornholms Regionskommune, Center for Miljø, Plan og Kultur, Skovløkken 4, Tejn, 3770 Allinge
Kontakt tilsynsmyndighed:	Tlf. 5692 0000; e-mail: nmf@brk.dk; Hjemmeside: www.brk.dk

FORSLAG

Indholdsfortegnelse	
Datablad	3
1 Ikke-teknisk resumé	6
2 Tilladelsen med vilkår	7
2.1 Afgørelse om tilladelse efter § 16 a, stk. 1	7
2.2 Ansøgning om tilladelse og eksisterende produktion.....	8
2.3 Vilkår for driften	10
2.4 Gyldighed – udnyttelse og bortfald.....	15
2.5 Retsbeskyttelse	16
2.6 Offentlighed	16
2.7 Klagevejledning	16
3 Beliggenhed og landskabelige forhold	18
3.1 Bygninger og faste afstandskrav	18
3.2 Bygge- og beskyttelseslinjer og placering i landskabet	24
4 Husdyrproduktion	28
4.1 Husdyrhold og staldanlæg.....	28
4.2 Produktion og håndtering af husdyrgødning	33
5 Ressourceforbrug	36
5.1 Foder og foderopbevaring	36
5.2 Vand	38
5.3 Energi	38
5.4 Diverse hjælpestoffer	39
6 Reststoffer	40
6.1 Spildevand - herunder restvand og tagvand	40
6.2 Affald	42
7 Gener fra husdyrbruget	44
7.1 Lugt.....	44
7.2 Støj og rystelser	47
7.3 Støv	49
7.4 Lys	49
7.5 Fluer og skadedyr.....	50
7.6 Transport	50
8 Ammoniaktab og naturpåvirkning	52
8.1 Ammoniakemission og BAT-krav	52
8.2 Ammoniakdeposition til naturområder.....	56

9 Mulige driftsforstyrrelser og uheld	63
10 Egenkontrol og dokumentation	67
11 Samlet vurdering	68
Bilagsoversigt:	69
Bilag 1. Anlægstegning og placering af produktionsarealer.....	70
Bilag 2. Beregning af produktionsareal på Olsminde.....	71
Bilag 3. Naturberegningpunkter for Olsminde – Step 1.....	72
Bilag 4. Naturberegningpunkter for Olsminde – Step 2.....	74
Bilag 5. Vurdering af påvirkning på skov vest for staldanlægget	76
Bilag 6. Beredskabsplan for Olsminde	88
Bilag 7. Modtagne hørings svar og kommunens bemærkninger	92

1 ½

FORSLAG

IKKE-TEKNISK RESUMÉ

Kim Larsen, Olsminde, har ansøgt om husdyrtilladelse i henhold til husdyrbruglovens § 16 a til fortsat produktion af malkekøer med opdræt på ejendommen Olsminde, Stavsdalsvej 41 3760 Gudhjem.

Baggrunden for ansøgningen er lovliggørelse af eksisterende forhold samt at Olsminde ønsker at blive miljøgodkendt efter ny miljøregulering. Der søges om to step:

Step 1, hvor der produceres i eksisterende staldbygninger, og derudover søges om lovliggørelse af

- opført tilbygning til goldkostald mod vest,
- halmlade ibrugtaget til kvæg på dybstrøelse, og
- 6 nye ibrugtaget fælles kalvehytter med dybstrøelse.

De er den 10. maj 2021 givet §10-miljøtilladelse til plansiloer på Olsminde, Stavsdalvej 41, 3760 Gudhjem. D.v.s. at der allerede er givet tilladelse til opførsel. For god ordens skyld er den del af tilladelsen, som endnu ikke er udnyttet, medtaget som nye ensilagesiloer i denne ansøgning.

Step 2, hvor der bygges en ny stald og kalvehytteplads nordøst for eksisterende foderlade med sengebåse med fast gulv og ajledræn, og et mindre dybstrøelsesareal. Samtidig udfases brugen af tilbygning til Goldkostald mod øst til opstaldning af kvæg.

Ansøgning er første gang indsendt den 28. november 2022.

Der er den 1. august 2017 indført en ny miljøregulering, hvorefter tilladelsen ikke længere gives til antal produktionsdyr, men til produktionsarealet i staldene. Ansøgningen er oprettet som to ansøgningsskemaer under den nye miljøregulering fra den 1. august 2017; skema 237565 (step 2), og scenarieberegning skema 239049 (step 1).

Der er ansøgt om i alt 6.063 m² produktionsareal (step 2).

Der ansøges ikke om at bygge nye staldbygninger i step 1, men der søges om lovliggørelse af ibrugtaget tilbygning, halmlade og 6 kalvehytter på eksisterende plansilo. Disse regnes i ansøgningen som nye staldafsnit, da de ikke er tilladt til kvæg i nudrift.

I step 2 søges om at bygge en ny staldbygning samt ny kalvehytteplads.

Der søges om flexproduktion, og derfor kan antallet og sammensætningen af kvæg på Olsminde varierer indenfor det lovmæssige arealkrav til opstaldning.

Husdyrgødningen fra produktionen opbevares i den eksisterende gyllebeholder på Olsminde, og i eksisterende gyllebeholdere på øvrige ejendomme ejet af Kim Larsen, og i lejede gyllebeholdere.

Dybstrøelse opbevares i markstak, eller køres direkte ud fra staldene til udbringning på dyrkningsarealerne. Kalvemøget oplagres i ensilagesilo med ledig kapacitet, eller bruges som flydelag i gylletankene på Kim Larsens øvrige ejendomme.

Staldene overholder de krævede mindsteafstande til nabobeboelser og beboelsesområder, vandforsyningsanlæg, vandløb og søer, veje, levnedsmiddelvirksomhed, beboelse på ejendommen og naboskel. Det er kommunens vurdering, at ibrugtagning af tilbygning til goldkostald, halmlade og kalvehytter kan ske uden at påvirke landskabet væsentligt, idet der er tale om en udvidelse, som placeres i nær tilknytning til de eksisterende bygninger.

I ansøgningen er der foretaget beregninger, der viser, at de krævede lugtgeneafstande mellem staldene og omkringboende er overholdt, og kommunen vurderer på baggrund heraf, at lugt fra staldene ikke vil give væsentlige gener for naboerne. På baggrund af ejendommens beliggenhed og beskrivelsen af driften forventes produktionen desuden ikke at forårsage væsentlige gener for naboer og forbipasserende i form af støv, støj og rystelser, lys, transport eller forekomst af skadedyr. Det er endvidere kommunens vurdering, at hus-

dyrbrugets brug af ressourcer (herunder foder, energi og vand) samt håndtering af reststoffer (herunder affald og spildevand) ikke vil give anledning til en væsentlig miljøpåvirkning.

I ansøgningen er der foretaget beregninger af den samlede ammoniakudledning fra produktionen og dennes påvirkning af omkringliggende naturområder. Det vurderes, at det ansøgte ikke vil forårsage væsentlig påvirkning af ammoniakfølsomme naturområder i området, når godkendelsens vilkår iagttages.

Ammoniakudledningen fra husdyrbruget må ikke overskride et niveau svarende til emissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT). Den ansøgte husdyrproduktion opfylder dette krav på baggrund af de valgte gultyper i eksisterende og nye staldafsnit.

For at overholde maximal ammoniakdeposition til ammoniakfølsom skov vest for Olsminde, overdækkes eksisterende gyllebeholder, og sengebåseafsnit i tilbygning til goldkostald er tom i 5 måneder i sommerhalvåret (en del af kvæget er udegående i 5 måneder i sommerhalvåret).

I tilladelsen er der redegjort for de miljømæssige konsekvenser af det ansøgte og husdyrbrugets anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT) med henblik på reduktion af ammoniakudledningen til omgivelserne. Med tilladelsen følger en række vilkår til driften, som sikrer, at husdyrbruget kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne væsentligt.

Samlet set vurderer Bornholms Regionskommune, at indretning og drift af husdyrbruget og håndtering af husdyrgødningen sker i overensstemmelse med gældende regler og, at husdyrbruget kan drives på stedet uden væsentlig påvirkning af omgivelserne, som dette er defineret i husdyrbrugloven. Kommunen vurderer desuden, at projektet ikke vil påvirke eller true arter og naturtyper, der er en del af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder, eller arter optaget på habitatdirektivets bilag IV og deres yngle- og rasteområder.

2 TILLADELSEN MED VILKÅR

I dette afsnit beskrives den ansøgte produktion og baggrunden for den meddelte afgørelse om tilladelse med tilhørende vilkår for driften. Desuden beskrives en række juridiske forhold ved tilladelsen, samt hvordan offentligheden har haft indflydelse på projektet og kommunens vurderinger. Til sidst beskrives mulighederne for at klage over afgørelsen.

2.1 Afgørelse om tilladelse efter § 16 a, stk. 1

Bornholms Regionskommune, Center for Miljø, Plan og Kultur har vurderet, at der kan meddeles tilladelse til den ansøgte kvægproduktion på ejendommen Olsminde, Stavsdalvej 41, 3760 Gudhjem, matr.nr. 77a Østerlarsker m.fl. i henhold til de gældende regler¹.

Tilladelsen omfatter fortsat mælkeproduktion med malkekøer. Der tillades fleksproduktion af kvæg i det eksisterende og ansøgte staldanlæg inkl. gødningsopbevaringsanlæg og øvrige driftsbygninger. Dvs. at der lovligt kan opstaldes malkekøer, opdræt, kalve, ammekøer eller ungtyre - så længe at de lovlige arealkrav til opstaldning af kvæg overholdes, og så længe at kvæget kun opstaldes på de produktionsarealer, som der gives tilladelse til.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 1020 af 6. juli 2018/nr. 256 af 21. marts 2017 om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (husdyrbrugloven) med senere ændringer, tilhørende bekendtgørelse nr. 1021 af 6. juli 2018/nr. 916 af 23. juni 2017 om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug (husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen) og bekendtgørelse nr. 1076 af 28. august 2018 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. (husdyrgødningsbekendtgørelsen). Desuden bekendtgørelse nr. 1240 af 24. oktober 2018 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, lov nr. 204 af 28. februar 2017 om ændring af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, lov om miljøbeskyttelse, lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække og forskellige andre love som ændret ved/med ændring i lov nr. 497 af 22. maj 2018 om ændring af lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække og lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v.

Det samlede produktionsareal udgør 6.063 m².

Da det ansøgte produktionsareal overstiger 100 m², er ændringen omfattet af husdyrbruglovens regler. Ammoniakemissionen fra husdyrbruget beregnes til mere end 3.500 kg NH₃-N pr. år. Derfor meddeles tilladelsen efter husdyrbruglovens § 16a, stk. 1.

Tilladelsen er baseret på oplysningerne i ansøgningen, bilag og øvrigt materiale fremsendt af ansøgers konsulent. Der er nærmere redegjort for de vurderinger, der ligger til grund for afgørelsen i den miljøtekniske beskrivelse og vurdering i nærværende miljøgodkendelse.

Husdyrbruget skal drives i overensstemmelse med oplysningerne i ansøgningsmaterialet og ved opfyldelse af de stillede vilkår i nærværende miljøgodkendelse. Desuden skal bestemmelserne i den til enhver tid gældende bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. (husdyrgødningsbekendtgørelsen) og øvrig gældende lovgivning overholdes også i de tilfælde, hvor disse regler er skærpente i forhold til denne tilladelse. Vilkårene er gældende fra det tidspunkt, tilladelsen er meddelt, med mindre andet fremgår af miljøgodkendelsen.

Da det ansøgte medfører en samlet ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år, er der redegjort for og stillet krav til husdyrbrugets anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT – Best Available Techniques) til reduktion af ammoniakemissionen.

Bornholms Regionskommune har vurderet de miljømæssige konsekvenser ved den ansøgte kvægproduktion i forhold til den nuværende lovlige produktion på Olsminde (nudrift) og i forhold til husdyrbrugets lovlige drift for 8 år siden (8-års drift).

Bornholms Regionskommune vurderer, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg. Endvidere vurderer kommunen, at husdyrbruget efter ændringerne kan drives uden væsentlig påvirkning af natur, miljø og landskab og uden væsentlige gener for omgivelserne, når vilkårene i denne miljøtilladelse og de gældende regler på området overholdes.

2.2 Ansøgning om tilladelse og eksisterende produktion

På Olsminde, Stavsdalsvej 41, 3760 Gudhjem, matr.nr. 77a Østerlarsker m.fl. ønskes der tilladelse til at ibrugtage tilbygning til goldkostald, halmlade og fælles kalvehytter, og derudover fortsat at bruge Olsmindes produktionsarealer til kvægproduktionen, p.t. med mælkekvæg.

Bornholms Regionskommune, Center for Miljø, Plan og Kultur har modtaget ansøgningen om miljøgodkendelse til Olsminde gennem Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem (www.husdyrgodkendelse.dk) første gang den 28. november 2022 (skema nr. 227565). Kommunen har efterfølgende modtaget rettelse til ansøgningen senest den xx 2024 og har afgjort sagen på baggrund af version x af ansøgningsskemaet 227565 og scenarieskemaet 239049.

Forhold til eksisterende produktion

På Olsminde er der i nudrift produktion af malkekøer med opdræt i henhold til miljøgodkendelse meddelt efter § 12, stk. 3 i Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, LBK nr. 1486 af 4. december 2009, med senere ændringer. Godkendelsen er givet i maj 2016 som §12-miljøgodkendelsen.

Miljøgodkendelse fra 2016 indeholdt tre step, hvoraf kun step 1 blev realiseret.

10. maj 2021 er der givet en §10-miljøtilladelse til plansiloer på Olsminde, Stavsdalvej 41, 3760 Gudhjem, idet Bornholms Regionskommune besluttede, at der ikke skulle udarbejdes en miljøgodkendelse i forbindelse med det ansøgte projekt vedrørende tilladelse til opførelse af ny plansilo og forlængelse af 5 eksisterende plansiloer på Olsminde, Stavsdalvej 41, 3760 Gudhjem. 15. juli 2021 er der givet miljøtilladelse til etablering af lagune på ca. 1537 m³ til restvand/ensilagesaft på Olsminde, Stavsdalvej 41, 3760 Gudhjem.

Ansøgt drift: Der søges om at udvide produktionen i to step:

Step 1: Ansøgt drift i step 1 er hovedsagelig en konvertering af eksisterende drift fra gammel miljøregulering til ny miljøregulering. Dertil søges lovliggørelse af udvidelse på 844 m² i alt, idet en række eksisterende bygninger er taget i brug til opstaldning af kvæg. Disse bygninger var ikke med som staldanlæg i miljøgodkendelse fra 2016, men er blevet inddraget som produktionsareal. For tilbygning til goldkostald og fælles kalvehytter gælder, at der er tale om nyere anlæg, som ønskes lovliggjort, idet de ikke er opført i overensstemmelse med miljøgodkendelsen fra 2016. Halmstalden har tidligere været brugt til opstaldning af kvæg, men har i den mellemliggende periode været brugt til opbevaring af halm. Denne bygning er dog på nuværende tidspunkt igen inddraget som produktionsareal.

Efter den nye miljøregulering gives miljøgodkendelsen i antal produktionsareal (m²), og ikke til antal dyr.

Der er givet tilladelse til en lagune til ensilagesaft og restvand, hvortil ensilagesaft og restvand vil blive afledt til.

Der blev givet tilladelse til møddingsplads i miljøgodkendelse fra 2016, men tilladelsen er ikke udnyttet.

Desuden søges om at forlænge ensilagesiloer med ca. 23 m x 26 m i forbindelse med eksisterende siloanlæg. Dette er der givet tilladelse til 10.5.2021 i § 10-tilladelse, og denne tilladelse ønskes opretholdt.

Step 2: Der søges om at bygge ny kvægstald samt kalvehytteplads, svarende til en udvidelse på 1550 m² produktionsareal.

Nudrift:

Bornholms Regionskommune meddelte miljøgodkendelse på Olsminde i maj 2016. Step 1 fra miljøgodkendelse 2016 er realiseret, og anvendes som nudrift i denne ansøgning. Miljøgodkendelse fra 2016 gav i step 1 tilladelse til opstaldning af 472 malkekøer, 40 småkalve (0-2 mdr.), 80 småkalve (2-6 mdr.), 221 kvier (6-16 mdr.), 20 kvier (23-24 mdr.) og 223 tyrekalve (40-70 kg).

8-års drift:

Bornholms Regionskommune meddelte 2. juli 2005 miljøgodkendelse til en udvidelse af kvægbruget på Olsminde i henhold til miljøbeskyttelseslovens § 33 (kapitel 5). Den 16. december 2006 meddelte Bornholms Regionskommune et tillæg til den eksisterende miljøgodkendelse til en yderligere udvidelse af kvægbruget på ejendommen.

Den tildelte miljøgodkendelse med efterfølgende tillæg gav tilladelse til en kvægbesætning på maksimalt 270 årskøer, 297 opdræt (0-28 mdr.) og 110 kvier i pension pr. år alle af tung race svarende til 540,63 DE med gældende omregningsfaktorer, eller en kvægbesætning med anden sammensætning svarende til maksimalt samme antal DE.

Efterfølgende har Bornholms Regionskommune den 10. oktober 2011 meddelt, at etablering af et staldafsnit til goldkøer i henhold til § 19c i den daværende husdyrgodkendelsesbekendtgørelse ikke krævede miljøgodkendelse, idet udvidelsen skete for at sikre opfyldelse af dyrevelfærdsmæssige krav fastsat i lov om hold af malkekvæg. Der var ingen ændringer i besætningsstørrelse eller –sammensætning.

Med denne ansøgning ønsker ansøger at opnå mulighed for en større fleksibilitet for produktionen i de eksisterende bygninger, og at lave en mindre udvidelse af produktionen for at imødekomme kvæggets behov for plads i staldene.

Der forekommer ingen godkendelsespligtige biaktiviteter på ejendommen.

Vurdering af samdrift med andre husdyrbrug

Olsminde ejes og drives af Kim Larsen.

Kim Larsen ejer også Lynggård Studebyvej 2, Klippedam Egeskovvej 5, 3760 Gudhjem, Nygård Stavsdalsvej 70, 3760 Gudhjem og Karensminde, Stavsdalsvej 39. Kim Larsen ejer og driver desuden ejendommene,

Åsedamsvej 3, Tingstedvejen 9 og Aarsballevej 57 (landbrug uden beboelse). Endvidere ejer Kim Larsen en ældre staldbygning beliggende ved Egelund, Stavsdalvej 72, som bruges som halmlade. Der er kun husdyr på Olsminde - de øvrige ejendomme er uden husdyr.

Der er via landzonetilladelse opført en gyllebeholder på 5000 m³ på Åsedamsvej 3, 3760 Gudhjem [matr. nr 40a Østerlarsker mfl], og denne gyllebeholder anvendes til opbevaring af kvæggylle fra Olsminde.

I forbindelse med landzonetilladelsen har BRK vurderet, at der er harmoni imellem gyllebeholderens størrelse, og størrelsen af udbringningsarealerne på Åsedamsvej 3. Det betyder, at Åsedamsvej 3 kan drives uden sammenhæng med Olsminde, og det vurderes derfor at der ikke er driftsmæssig sammenhæng i en grad, så det kan opfattes som samdrift.

De øvrige ejendomme er husdyrløse, og har derfor ikke driftsmæssig sammenhæng med Olsminde.

Olsminde er således ikke teknisk, forurenings- eller driftsmæssigt forbundet med andre husdyrbrug.

Det er derfor Bornholms Regionskommunes vurdering, at Olsminde vil kunne drives uafhængigt af ansøgers øvrige ejendommen. Denne tilladelse omfatter derfor alene husdyrbruget på Olsminde.

2.3 Vilkår for driften

Tilladelsen meddeles på nedenstående vilkår, som der henvises til i de relevante afsnit under "kommunens vurdering" i miljøredegørelsen. Vilkårene er krav, som stilles pga. husdyrbrugets art eller beliggenhed.

Husdyrbruget skal altid leve op til de generelle regler for husdyrbrug og håndtering af husdyrgødning fastsat i love og bekendtgørelser, også selv om disse regler måtte være skærpende i forhold til denne godkendelse.

For at sikre at tilladelsens vilkår efterleves, stiller Bornholms Regionskommune vilkår om, at virksomhedens ansatte skal være bekendt med vilkårene.

Tilladelsen indeholder desuden vilkår, som skal sikre, at Bornholms Regionskommune holdes informeret om ændringer i ejerforhold eller hvem, der er driftsansvarlig for husdyrbruget. Da kommunen skal vurdere om eventuelle planer om ændringer på husdyrbruget udløser krav om tillæg til tilladelsen, stilles desuden vilkår om anmeldelse før igangsætning.

2.3.1 Indretning og drift

1. Virksomheden skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af den miljøtekniske beskrivelse, og med de ændringer, der fremgår af tilladelsens vilkår.
2. De vilkår, der vedrører driften, skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften.
3. På tilsynsmyndighedens forlangende skal virksomheden dokumentere overholdelse af denne tilladelsens vilkår.

2.3.2 Information om ændringer

4. Ændringer i ejerforhold eller hvem, der er ansvarlig for driften, skal meddeles til tilsynsmyndigheden (Bornholms Regionskommune, Center for Miljø, Plan og Kultur) senest 1 måned efter, at ændringen er sket.
5. Drifts-, indretnings- eller bygningsmæssige ændringer, der er relevante i forhold til tilladelsen, skal anmeldes til kommunen inden gennemførelsen. Kommunen vurderer, om de aktuelle planer for ændringer/udvidelse kan ske inden for rammerne af denne tilladelse.

2.3.3 Produktionsarealets størrelse i m², staldsystemer, dyretyper (+ evt. teknologi)

6. Dyretypen, staldsystemet og produktionsarealet skal være i overensstemmelse med angivelserne i nedenstående skema:

Stald	Dyretype	Staldsystem (produktionsareal m ²)	Produktionsareal (m ²)
Gl. kostald øst	Alle kvæg (flexgruppe)	Dybstrøelse (192 m ²) Sengestald med spalter (linespil) (757 m ²)	949
Gl. kostald midt fast gulv	Alle kvæg (flexgruppe)	Dybstrøelse (192 m ²) Sengestald med fast drænet gulv med skraber og ajleafløb (1921 m ²)	2.113
Gl. halmklade dybstrøelse	Alle kvæg (flexgruppe)	Dybstrøelse (252 m ²)	252
Småkalve Gl. bindestald	Alle kvæg (flexgruppe)	Dybstrøelse (72 m ²)	72
Kalvehytter	Alle kvæg (flexgruppe)	Dybstrøelse (200 m ²)	200
Ny kalvehytter (plansilo)	Alle kvæg (flexgruppe)	Step 1: Dybstrøelse (135 m ²) Step 2: Dybstrøelse (50 m ²)	Step 1: 135 Step 2: 50
Goldkostald mod vest	Alle kvæg (flexgruppe)	Step 1: Dybstrøelse (152 +39 m ²) Step 1: Fast gulv med skraber og ajleafløb (331+270 m ²) Step 2: Dybstrøelse (152 m ²) Step 2: Fast gulv med skraber og ajleafløb (297 m ²)	Step 1: 792 Step 2: 449
Ny stald øst (step 2)	Alle kvæg (flexgruppe)	Step 2: Dybstrøelse (200 m ²) Step 2: Fast gulv med skraber og ajleafløb (1500 m ²)	Step 1: 0 Step 2: 1.700
Ny kalvehytter (øst for ny stald)	Alle kvæg (flexgruppe)	Step 2: Dybstrøelse	550
I alt			Step 1: 4.513 Step 2: 6.063

2.3.4 2.3.3 Opbevaringsanlæg til husdyrgødning (gødningstyper og m² overfladeareal)

7. Gødningstype, miljøteknologi og overfladeareal skal være i overensstemmelse med angivelserne i nedenstående skema:

Beholder	Gødningstype	Miljøteknologi	Overfladeareal (m ²)
Møddingsplads - ensilagesilo	Fast	Ingen	100
Olsminde	Flydende	Ingen (nudrift og 8-års drift) Teltoverdækning (Ansøgt drift - overdækkes ifm. denne godkendelse)	708

2.3.5 Opbevaringsanlæg til ensilagesaft og restvand

8. Ensilagesaft og restvand skal opbevares i dertil indrettet lagune eller alternativt i gyllebeholder.

Beholder	Indhold	Rumfang (m ³)
Lagune	Ensilagesaft og restvand	1537

9. Lagunen, som er opført til ensilagesaft og restvand, må ikke tilføres husdyrgødning.

10. Lagunens tæthed skal kontrolleres minimum hvert 10. år i forbindelse med den lovpligtige 10. års beholderkontrol. Såfremt der er mistanke om utætheder i lagunens membraner, skal der foretages kontrol ved evt. begrundet mistanke.

2.3.6 Plansilo til husdyrgødning og kalvehytter

11. Plansiloer, som anvendes til dybstrøelse og kalvehytter må ikke have afledning af væske til lagunen, som er opført til ensilagesaft og restvand.

12. Ejendommens plansiloer, som anvendes til kalvehytte og/eller husdyrgødning skal være sikret mod afstrømning af husdyrgødningsaft til lagunen, dvs. plansiloer med afledning til lagunen for restvand og ensilagssaft skal afgrænses af mur i den østlige del eller lignende.

2.3.7 Ammoniakreducerende virkemidler (optaget på MST's teknologiliste)

Dyretype, staldsystem og gulvtype:

13. Staldene på Olsminde skal indrettes som angivet herunder i forhold staldsystem og gulvtype, og dyretypen ligeledes som angivet i tabellen.

Staldafsnit	Dyretype, staldsystem og gulvtype
Gl. kostald øst	Alle kvæg (flexgruppe)
	Dybstrøelse
	Sengestald med spalter (bagskyld eller ringkanal)
Gl. kostald midt fast gulv	Alle kvæg (flexgruppe)
	Dybstrøelse
	Fast drænet gulv med skraber og ajlefløb
Goldkostald mod vest (step 1)	Alle kvæg (flexgruppe)
	Dybstrøelse
	Fast drænet gulv med skraber og ajlefløb
Østlig del af goldkostald vest (sted 2)	Alle kvæg (flexgruppe)
	Dybstrøelse
	Fast drænet gulv med skraber og ajlefløb
Kalvehytter (alle kalvehytter)	Alle kvæg (flexgruppe)
	Dybstrøelse
Gl. halmlade	Alle kvæg (flexgruppe)
	Dybstrøelse
Småkalve, gl. bindestald	Alle kvæg (flexgruppe)
	Dybstrøelse
Ny stald øst	Alle kvæg (flexgruppe)
	Dybstrøelse

Teltoverdækning på gylletank²

14. Gylletanken på 3200 m³ med overflade areal på 708 m² skal være forsynet med fastoverdækning i form af teltoverdækning.
15. Åbning af teltdugen må kun ske i forbindelse med omrøring, tømning og udbringning af gylle
16. Skader på teltoverdækningen skal repareres inden for en uge efter skadens opståen.
17. Såfremt en skade ikke kan repareres inden for en uge, skal der indgås aftale om reparation inden to hverdage efter skadens opståen. Bornholms Regionskommune skal straks underrettes herom.

Egenkontrol

18. Der skal føres en logbog for gyllebeholdere med fast overdækning, hvori eventuelle skader på teltoverdækningen noteres med angivelse af dato for skaden samt dato for reparation. Logbogen skal opbevares på husdyrbruget i perioden mellem to samlede miljøtilsyn og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.
19. Rapporter skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

Afgræsning, og dermed regler for tomt staldafsnit/produktionsareal – gælder i step 1

20. Dyrene, som huses i "Goldkostalden mod vest" på produktionsarealet på 331 m², skal være udegående minimum 5 måneder om året³. Dvs. dyrene skal være på døgnfold i 5 måneder⁴.
21. Produktionsarealet på 331 m² i "Goldkostalden mod vest" skal være tomt og grundigt rengjort i den periode på 5 måneder, som produktionsarealerne er taget ud i drift på grund af vilkår om udegående dyr.
22. Der skal føres logbog over, hvornår dyrene sættes på græs og hvornår de tages på stald. Der skal endvidere i logbogen noteres, hvornår stalden er rengjort. Logbogen skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.
23. Der vil årligt blive ført uvarslet tilsyn på ejendommen for at kontrollere, at vilkår 20-22 er overholdt.

2.3.8 Gyllehåndtering og håndtering af dybstrøelse

24. Der skal altid være en opbevaringskapacitet for fast og flydende husdyrgødning på mindst 9 måneder til rådighed for husdyrbruget.
25. Egenkontrol. Der skal føres en logbog, hvori følgende registreres:
 - Tidspunkter og angivelse af, hvornår dybstrøelse er lagt i markstak, og hvornår det er nedpløjet.

² Overdækning af gylletanken på 3200 m³ skal foretages umiddelbart ved modtagelse af nærværende miljøgodkendelse.

³ Afgræsningsarealet kan ikke forhåndsgodkendes af myndighederne. Det er den, der har ansvaret for besætningen, der skal vurdere forholdene lever op til reglerne om læ, græsdække mv. Fødevarestyrelsen og Landbrugsstyrelsen vurderer forholdene i forbindelse med kontrol.

⁴ Dyr som skal være udegående i 5-6 måneder kan blive udsat for at skulle være ude i vinterlignende vejr. Normalt defineres "vinterperioden" fra den 1. december til den 1. marts, samt i perioder med vinterlignende vejr. Der kan ofte opstå vinterlignende forhold i november og marts, men også i oktober og april. Opmærksomheden skal derfor henledes på, at dyr som skal være udegående 5-6 måneder årligt kan have behov for læskur. Opsætning af læskure kræver særskilt tilladelser, da der denne miljøgodkendelse ikke er beskrevet denne type faciliteter.

- Faktura fra biogasanlæg eller internt regnskab fra driften, som dokumenterer afhentning/udbringning af gødning, skal opbevares sammen med logbogen på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

2.3.9 Støjkilder

26. Virksomhedens bidrag til støjbelastningen i omgivelserne, dvs. al støj fra landbrugsdrift på ejendommens bygningsparcel, må ikke overstige følgende værdier målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer:

Ugedag	Tidspunkt	Støjniveau, dB(A)	Referencetid
Mandag-fredag	Kl. 07.00-18.00	55	8 timer
Lørdag	Kl. 07.00-14.00	55	7 timer
	Kl. 14.00-18.00	45	4 timer
Søn- og helligdage	Kl. 07.00-18.00	45	8 timer
Alle dage	Kl. 18.00-22.00	45	1 time
	Kl. 22.00-07.00	40	½ time
Spidsværdi	Kl. 22.00-07.00	55	

27. Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 µPa). Tallene i kolonnen referencetid angiver midlingstiden inden for den pågældende periode.
28. Virksomheden skal for egen regning dokumentere, at støjvilkårene overholdes, hvis tilsynsmyndigheden finder det påkrævet. Dokumentation for overholdelse af støjkravene kan være i form af målinger i husdyrbrugets omgivelser (under fuld drift) eller kildestyrkemålinger ved de enkelte støjkilder kombineret med beregninger efter den fælles nordiske beregningsmodel for industristøj.
29. Kravet om dokumentation af støjforholdene kan højst fremsættes en gang årligt, med mindre den seneste kontrol viser, at grænseværdierne ikke kan overholdes. Støjmålinger skal udføres som beskrevet i Miljøstyrelsens til enhver tid gældende støjberegningsvejledning og foretages i punkter, som forinden aftales med tilsynsmyndigheden. Støjmåling skal udføres af et akkrediteret firma.

2.3.10 Vilkår vedr. støv

30. Driften må ikke medføre væsentlige støvgener uden for husdyrbrugets eget areal.

2.3.11 Vilkår vedr. skadedyr

31. Der skal på husdyrbruget foretages effektiv fluebekæmpelse som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Århus Universitet, Institut for Agrøkologi, der vedligeholder Skadedyrsguiden (www.dpil.dk). Bekæmpelsen skal desuden foretages på tilsynsmyndighedens forlangende.
32. Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.). Stalde, lagre og andre anlæg skal holdes i forsvarlig rottesikret stand og rimelig orden for at forhindre gode levedmuligheder for rotter. Bekæmpelse af rotter skal ske i henhold til aftale med autoriseret rottebekæmper.

2.3.12 Vilkår vedr. oplag af olie

33. Olie skal opbevares på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for forurening.
34. Beholdere til opbevaring af olieprodukter skal stå på et for olie vanskeligt gennemtrængeligt underlag og som minimum være overdækket med et halvtæg.

35. Opbevaring af diesel/fyringsolie i overjordiske tanke skal til enhver tid ske i en typegodkendt beholder, som står overdækket på fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
36. Tankning af diesel skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således, at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

2.3.13 Vilkår vedr. oplag af affald

37. Arealerne omkring bygningerne og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald.
38. Affald skal opbevares og bortskaffes efter Bornholms Affaldsbehandlings affaldsregulativer.
39. Der må ikke foretages afbrænding af affald på ejendommen. Der gælder dog særlige regler for haveaffald, se Bornholms Affaldsbehandlings affaldsregulativer.
40. Der skal til enhver tid foreligge dokumentation for, at affald bortskaffes miljømæssigt forsvarligt.

2.3.14 Vilkår vedr. lugt

41. Der skal til stadighed opretholdes en god staldhygiejne. Bygninger, anlæg og omgivelser skal renholdes således at lugtgener begrænses mest muligt for de omkringboende.
42. Driften må ikke give anledning til væsentlige lugtgener uden for ejendommens areal. Hvis der efter kommunens vurdering opstår lugtgener, der vurderes at være væsentligt større, end der kan forventes ifølge grundlaget for tilladelsen, kan kommunen meddele påbud om, at der skal gennemføres lugtreducerende tiltag.

2.3.15 Vilkår vedr. uheld og risici

43. Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til øjeblikkeligt at anmelde dette til: 112 eller Bornholms Politi, tf.: 5690 1448.
44. Der skal foreligge en beredskabsplan for Olsminde, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan have konsekvenser for det eksterne miljø. Beredskabsplanen skal være tilgængelig for medarbejderne på husdyrbruget og skal opdateres, så oplysningerne i den altid er relevante og retvisende.
45. Ved driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering af husdyrgødning, som indebærer fare for forurening, skal forskrifterne i beredskabsplanen følges. Den driftsansvarlige har pligt til at afværge følgerne af uheld bedst muligt.

2.3.16 Vilkår vedr. ophør

46. Ved driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering af husdyrgødning, som indebærer fare for forurening, skal forskrifterne i beredskabsplanen følges. Den driftsansvarlige har pligt til at afværge følgerne af uheld bedst muligt.

2.4 Gyldighed – udnyttelse og bortfald

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 6 år fra denne afgørelses meddelelse (dvs. den xxx 2030), jf. § 59 a i husdyrbrugloven. Hvis en del af tilladelsen ikke er udnyttet, bortfalder tilladelsen for denne del. Da denne godkendelse omfatter byggeri, anses den for udnyttet, når det konstateres, at det tilladte faktisk er gennemført inden fristens udløb, jf. § 50 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.

Hvis den udnyttede tilladelse efterfølgende ikke har været helt eller delvist udnyttet i 3 på hinanden følgende år, bortfalder den del af tilladelsen, der ikke har været udnyttet i de seneste tre år. Udnyttelse anses her for

at foreligge, når mindst 25 pct. af det tilladte produktionsareal udnyttes driftsmæssigt. Med driftsmæssig udnyttelse forstås, at der på det pågældende produktionsareal mindst produceres 50 % af det mulige inden for rammerne af dyrevelfærdskrav eller andre relevante krav.

Hvis tilladelsens vilkår ikke efterleves, eller de øvrige forudsætninger for tilladelsen ikke er opfyldt, kan dette medføre, at hele eller dele af tilladelsen bortfalder.

2.5 Retsbeskyttelse

Med denne tilladelse følger 8 års retsbeskyttelse, jf. § 40, stk. 1 i husdyrbrugloven. Dato for retsbeskyttelsesens udløb er den **xxx 2032**.

Ikke IE-husdyrbrug, der godkendes efter lovens § 16 a, stk. 1, eller tillades efter § 16 b, skal ikke revurderes. Dog kan tilsynsmyndigheden i henhold til husdyrbruglovens § 39 meddele påbud om, at der skal gennemføres bestemte foranstaltninger, hvis husdyrbruget medfører uhygiejniske forhold eller væsentlig forurening, eller nedlægge forbud mod fortsat drift, hvis forureningen ikke kan nedbringes. Påbud eller forbud efter § 39 må ikke meddeles, før der er forløbet 8 år efter meddelelsen af tilladelsen.

2.6 Offentlighed

Naboorientering og partshøring

Bornholms Regionskommune har i henhold til offentlighedsproceduren i husdyrbruglovens § 55 den 30. juni 2023 foretaget en annoncering vedrørende modtagelse af ansøgning om §16a miljøgodkendelse til Olsminde. Ansøgningen er fremlagt i offentlighøring i perioden 30. juni til 21. juli 2023 ved annoncering på www.brk.dk.

Som følge af denne annoncering modtog regionskommunen ingen skriftlige henvendelser.

Udkast til afgørelse om § 16 a miljøgodkendelse til Olsminde blev desuden sendt i partshøring til ansøger og dennes konsulent samt til ejere og lejere af boliger, der ligger inden for konsekvenszonen for lugt beregnet i husdyrgodkendelse.dk til 556 meter fra et vægtet lugtcenter for staldene. Desuden er udkastet sendt til ansøger og dennes konsulent, samt Bornholms Museum forud for afgørelsen, da de berøres af de ansøgte ændringer på husdyrbruget.

Der blev givet en frist på 6 uger fra den 27. juni til den 8. august 2024 til at kommentere udkastet. Kommunen modtog **x skriftligt bemærkning**, som kan ses i **bilag x**.

Offentliggørelse

Tilladelsen er den **xxx 2024** offentliggjort på Bornholms Regionskommunes hjemmeside www.brk.dk/Indflydelse-Politik/Hoeringer

Samtidig er en række lokale og landsdækkende foreninger og organisationer, som har anmodet om underretning i henhold til husdyrbruglovens §§ 61 eller 62, samt klageberettigede myndigheder, organisationer og råd blevet orienteret om afgørelsen.

2.7 Klagevejledning

Bornholms Regionskommunes afgørelse kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet af afgørelsens adressat og enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald. Endvidere kan en række myndigheder og råd samt lokale og landsdækkende foreninger og organisationer klage over visse afgørelser.

Klagefristen udløber **den xx 2024, dvs. 4 uger fra den xx 2024**, hvor afgørelsen er annonceret på regionskommunens hjemmeside.

Hvis du ønsker at klage over afgørelsen, skal du sende klagen digitalt gennem Miljø- og Fødevareklagenævnets klageportal, inden klagefristen udløber. Links til klageportalen findes på hjemmesiden for Nævnes Hus <https://naevneneshus.dk> eller på www.borger.dk eller www.virk.dk. Du logger på klageportalen med NemID. Klagen skrives direkte i klageportalen, og det er muligt at vedhæfte dokumenter til klagen. Klagen sendes gennem klageportalen til Bornholms Regionskommune, som videresender den til Miljø- og Fødevareklagenævnet med den påklagede afgørelse og det materiale, der er indgået i sagens bedømmelse. Du får besked om videresendelsen.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Bornholms Regionskommune via klageportalen. Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om klageportalen, med mindre du er blevet fritaget for brug af klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Bornholms Regionskommune. Kommunen videresender din anmodning til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som afgør, om du kan fritages.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den klageberettigede indbetaler et gebyr på 900 kr. (private) og 1.800 kr. (virksomheder og organisationer) til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Betaling af klagegebyr sker online i forbindelse med indgivelse af klagen via klageportalen. Hvis gebyret ikke indbetales inden udløbet af klagefristen, afvises klagen.

Klagegebyret tilbagebetales, hvis:

- Klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves
- Klager får helt eller delvist medhold i klagen
- Klagen bliver afvist, fordi klagefristen er overskredet
- Klager ikke er klageberettiget
- Klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence

En eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal anlægges inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes fristen dog altid fra bekendtgørelsen.

3 BELIGGENHED OG LANDSKABELIGE FORHOLD

I dette afsnit beskrives og vurderes det ansøgte i forhold til faste afstandskrav (naboer, vandforsyning, vandløb og søer, offentlig vej m.v.) samt husdyrbrugets beliggenhed i forhold til bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger, beskyttet natur m.v. Desuden beskrives og vurderes husdyrbrugets placering i landskabet i forhold til de landskabelige værdier og kommuneplanens retningslinjer.

3.1 Bygninger og faste afstandskrav

Beskrivelse

Det eksisterende bygningsanlæg på ejendommen består af stuehus, lade- og lagerbygninger, maskinlænge, staldbygninger, ensilageplads og gyllebeholder. Der er ikke udvendige bygningsmæssige ændringer i forhold til det eksisterende bygningsanlæg, da der er tale om juridisk lovliggørelse af eksisterende bygninger.

Ældste staldanlæg ligger som en hestesko i tilknytning til stuehuset. Af disse stalde bruges kun en mindre del til opstaldning af småkalve, som der søges om tilladelse til i ansøgt drift. Resten bruges til opmagasinering af diverse. Disse bygninger har gråt tag og lyse/hvide vægge.

Foderlade (bygget 1986). Grønne plader og gråt tag. Ca. 20 m x 30 m. ca. 6-7 m til kip. Foderopbevaring: Korn, storsække og palleverer. Kornvalse. To udendørs gastætte siloer i mat metal, ca. 10 m høje.

Gl. halmlade med dybstrøelse (i gl. kviestald). Bygget 1979. Fuldspalter er fjernet. Stalden har tidligere været en fuldspaltstald, og fungerede derefter en overgang som halmlade. I ansøgt drift søges om opstaldning af kvæg på dybstrøelse. Gule mursten og gråt tag. Ca. 10 m x 35 m, og ca. 5 m til kip.

Kalvehytter på fast bund (gl. møddingsplads) med afløb. Både enkelthytter (grå plastik og ca. 1,3 m høje) og fælleshytter (brune plader og max. 2,5 m høje).

Nye kalvehytter, seks stk. Grå plader og max. 2,5 m høje. Hytterne ønskes placeret på eksisterende plansilo. Plads til kalvehytter indrettes også ved ny kalvestald.

5 ensilagesiloer (opført 2000 til 2004) i grå betonelementer, ca. 3 m høje, og ca. 48 m x 54 m = 2.592 m². Disse er forlænget i 2021 med 27 m x 48 m = 1296 m², og der er i 2021 opført ny ensilagesilo på 25 m x 50 m = 1.250 m², ligeledes i grå elementer og ca. 3 m høje. Samlet areal med ensilagesiloer på ialt ca. 5.138 m².

Alle siloer er åbne i begge ender, og med ensilagemure og 2 m bufferareal i begge ender som skråner ned mod afløb i siloen. Ny ensilagesilo med bagmur mod gyllebeholder.

Der er tidligere givet tilladelse til at udvide ensilagesiloerne (§ 10-tilladelse fra 10. maj 2021). En del af tilladelsen er ikke udnyttet endnu, og denne del af tilladelsen ønskes opretholdt, således at eksisterende ensilagesiloer forlænges med ca. 23 m x 26 m mod øst. Til gengæld inddrages en del af de eksisterende ensilagesiloer til kalvehytter.

Gyllebeholder i grå betonelementer (opført 1999, seneste beholderkontrol 2018. 3200 m³. Diameter 32 m, og højde 4 m.

Gl. kostald øst (bygget år 1999), ca. 23 m x 67 m. Gråt eternittag og vægge i gule mursten med net/gardiner. Taghældning 25 grader. Ca. 3 m benhøjde, og 6-7 m til kip. Nordlige del af stald (ca. 25 m) indeholder plansiloer til foder og teknikrum. I bygningens østlige del er tankrum, og mælken afhentes ca. midt på østlig langside. Fortank, hvor Bornholms Bionenergi afhenter rågylle, er også placeret på østlig langside, lidt længere mod syd end tankrum. Resten af bygningen, ca. 45 m x 23 m, er indrettet med spalter, sengebåse, og stationær foderblander og foderkæde. Malkerobotter.

Gl. kostald midt fast gulv indeholder:

- 1) Gl. kostald midt (bygget år 2007), ca. 15 m x 65 m, ca. 6-7 meter til kip, og ca. 4 m benhøjde. Taghældning ca. 25 grader. Sammenbygget med gl. kostald mod øst, og kviestald mod vest. Gråt tag og grønne gavle. Sengebåse og fast drænet gulv med skraber. Malkerobotter.
- 2) Kviestald (bygget år 2002), ca. 25 m x 80 m, ca. 6-7 m til kip. Grønne plader i gavl og sider, og gråt tag. Sengebåse, fast gulv med skraber og ajledræn. Dybstrøelsesbokse i staldens nordvestlige del til små kvier. Halvdelen af stalden (østlig langside) indrettet til malkende køer med malkerobotter.

Goldkostald (bygget år 2011), ca. 10 m x 80 m, højde ca. 3,5 m. Skråtag med grå plader. Taghældning ca. 15 grader. Sider mod nord, vest og syd i grønne plader, åben langside mod øst med udendørs foder (delvis overdækket). Nordlig del med dybstrøelsesbokse, og sydlig del af stalden med sengebåse, fast gulv og skraber. Med denne miljøgodkendelse lovliggøres den del af stalden, som er forlænget mod vest, denne del måler ca. 16,5 x 80 m. Tilbygningen svarer i materialer og farver til resten af stalden, og indeholder både dybstrøelse og sengebåse med fast gulv, skraber og ajlefløb. Tilbygningen er ikke godt kendt i nudrift, og fremgår der for i de foretagne beregninger som nyopført og indgår alene i ansøgt drift.

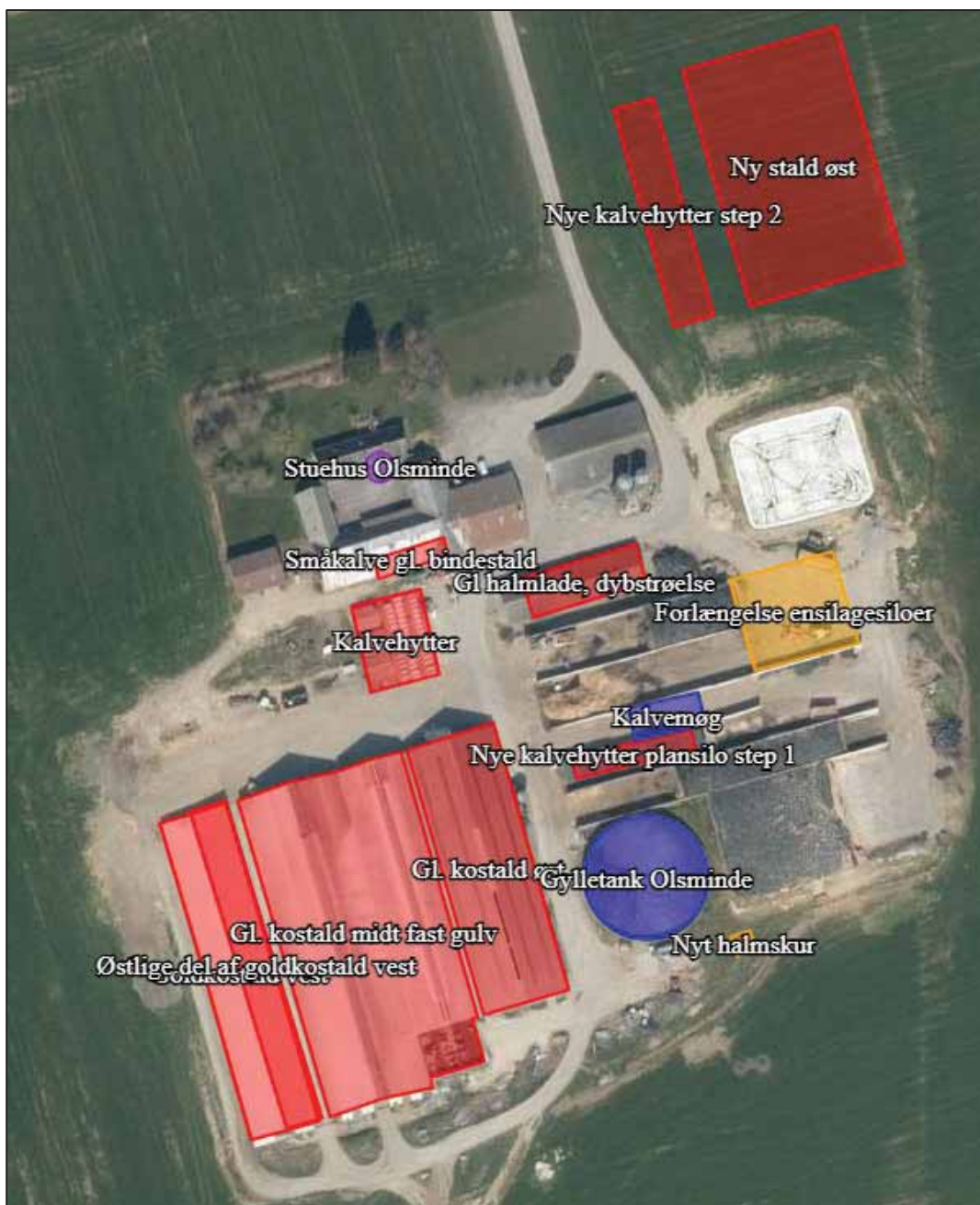
Ny stald øst, ca. 39 m x 60 m. Ca. 6-7 m til kip, og ca. 4 m benhøjde. Taghældning ca. 25 grader. Farve- og materialevalg som de øvrige bygninger; gråt tag og grønne gavle. Stalden bygges muligvis med åbne sider og udendørs foderbord. Eller med lukkede sider og foderbord i stalden.

Ventilation

Alle staldene har pt. naturlig ventilation. I ansøgt drift vil staldene ligeledes have naturlig ventilation. Med naturlig ventilation er der sikret et stort luftskifte, hvilket betyder at staldgulvene primært er forholdsvis tørre, men det store lugtskifte betyder ligeledes en lavere koncentration af ammoniak og lugt.

Bygningerne fremgår af Figur 1 herunder.

Figur 1 Eksisterende og ansøgte bygningsanlæg på Olsminde

Figur 2. Skråfoto Olsminde med omgivelser. Skråfoto, som indeholder data fra Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering – foto fra 9-4-2023.

Afstandskrav i henhold til §§ 6, 7 og 8 i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning

Afstandskrav i henhold til § 6 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug:

Olsminde er beliggende i landzone og dermed uden for eksisterende byzone og sommerhusområde. Nærmeste samlede bebyggelse er Årsballe (afgrænset byområde beliggende i landzone) ca. 1,1 km vest for anlægget på Olsminde. Nærmeste byzone er Østermarie ca. 6,4 km øst for ejendommen, og Klemensker ca. 6,4 km vest for Olsminde.

Nærmeste sommerhusområder ligger ca. 7,4 km nord for Olsminde ved Melsted og Gudhjem. Olsminde ligger ikke inden for lokalplanområde, og nærmeste lokalplan er udlagt ca. 3,7 km nordøst for Olsminde ved Bornholms Middelaldercenter i Østerlars.

Nærmeste nabobeboelse er Stavsdalsvej 72, som ligger ca. 365 m nordvest for staldanlægget. Ejendommen er uden landbrugspligt. Afstandene fra nærmeste punkt på Olsmindes anlæg i ansøgt drift med produktionsareal til det nærmeste punkt i områder og beboelse omfattet af § 6, er i alle tilfælde længere end de krævede 50 m. De gældende afstandskrav i forhold til omkringboende er overholdt.

Afstandskrav i henhold til § 8 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug:

Ved placering af nye stalde, gødnings- og ensilageopbevaringsanlæg eller ved væsentlige til eller ombygninger af eksisterende anlæg skal følgende afstandskrav overholdes:

Afstand til ikke-almene vandforsyningsanlæg (25 m): Nærmeste boring vest for Olsminde er ca. 82 m fra nærmeste staldanlæg.

Afstand til almene vandforsyningsanlæg (50 m): ca. 3,5 km øst for Olsminde ligger Østerlars Vandværk.

Afstand til vandløb, søer og dræn (15 m): Afstanden til nærmeste sø fra goldkostald er ca. 170 m. Nærmeste beskyttede vandløb, Spagerå, ligger ca. 380 m nord for Olsminde. Dette vandløb deler sig i to ved Lærkesøvej, og løber både nord og øst for Olsminde.

Afstand til offentlig vej og privat fællesvej (15 m): Afstandskravet til offentlig vej er opfyldt, da der er ca. 160 m fra Olsminde til Stavsdalsvej nord for ejendommen.

Afstand til levnedsmiddelvirksomhed (25 m): Der er ingen levnedsmiddelvirksomheder i nærheden af Olsminde.

Afstand til beboelse på samme ejendom (15 m): Der er ca. 22 m fra nærmeste nye staldafsnit (småkalve i gammel bindestald) til stuehuset på Olsminde.

Afstand til naboskel (30 m): Der er ca. 285 m fra goldkostalden til naboskel ved Stavsdalsvej 72, som er nærmeste naboskel.

Beholdere til opbevaring af flydende husdyrgødning - afstand til åbne vandløb og søer over 100 m² (100 m): Der er ca. 170 m fra goldkostald til nærmeste sø sydvest for Olsminde. Og der er ca. 320 m fra Olsminde til Spagerå mod nord. Hvis kompostlignende dybstrøelse skal lagres, bliver der etableret en markstak, som placeres, så den opfylder de gældende afstandskrav.

Grænsen for Natura 2000-området 'Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne' (Habitatområde nr 186) ligger ca. 420 m syd for Olsminde. Inden for området findes flere ammoniakfølsomme naturtyper, der er omfattet af udpegningsgrundlaget for området og er kortlagt, samt § 3 beskyttede heder og overdrev. Disse naturtyper er omfattet af husdyrgodkendelseslovens § 7, stk. 1, nr. 1 (kategori 1)

Nærmeste ammoniakfølsomme naturområde beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder, defineret som heder over 10 ha og overdrev større end 2,5 ha, som er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3 og dermed omfattet af § 7, stk. 1, nr. 2, er et overdrevsareal beliggende ca. 2,875 km øst for Olsminde ved Risen (Risenholmsvej). Det er et kategori 2-overdrev.

Nærmeste beskyttede kategori 3-natur, som er ammoniakfølsomt, og derfor er kategori 3-natur, er en gammel skov umiddelbart vest for Olsminde. Nærmest skoven er goldkostalden, som er ca. 80 m fra skoven; øvrige staldanlæg ligger op til ca. 300 m fra skoven.

Yderligere beskrivelse og vurdering af beliggenheden ift. ammoniakfølsom natur findes i afsnit 8.2

Husdyrbruglovens krav til mindsteafstande til nabobeboelser, boligområder, vandforsyningsanlæg, vandløb og søer, veje, levnedsmiddelvirksomhed, egen beboelse og skel gælder udover ved etablering også ved udvidelse og ændring af stalde og gødningsopbevaringsanlæg, der medfører forøget forurening. Opmålingerne, som fremgår af nedenstående tabel 1 og 2, er derfor foretaget til nærmeste staldafsnit, da ansøgningen omfatter mulighed for at flekse mellem de forskellige kvæggrupper, hvilket kan betyde en ændring i bl.a. lugt- og ammoniakemissionen. Tilsvarende er afstande til kategori 1- og kategori 2-natur målt til nærmeste staldbygning, idet kravet i husdyrbruglovens § 7 gælder ved etablering, udvidelse og ændring af anlæg.

Tabel 1. Afstande og afstandskrav iht. husdyrbruglovens § 6 og § 7 Step 2 (skema 237565) / step 1 (scenarieskema 239049).

Nærmeste...	Afstand fra nærmeste staldbygning	Afstandskrav (jf. § 6 og § 7 i husdyrbrugloven)
Eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde (Eksisterende ved Østermarie)	Ca. 6,3 km / ca. 6,3 km	50 m
Område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig- og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål o. lign. (Vedtaget Lokalplan 08-02, Bornholms Middelaldercenter) (Forslag til lokalplan 131, ved Kildevad)	Ca. 3,5 km/ ca. 3,6 km Ca.2,3 km/ ca. 2,3 km	50 m
Nabobeboelse (Stavsalsvej 72)	Ca. 300 m/ ca. 300 m	50 m
Ammoniakfølsomme naturtyper inden for internationale naturbeskyttelsesområder, kategori 1 (Kortlagt habitatnatur i Stavsals Plantage i Natura 2000-området "Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne")	Ca. 500 m/ ca. 500 m	10 m
Ammoniakfølsomme naturtyper uden for internationale naturbeskyttelsesområder, kategori 2 (Beskyttede overdrev (Risen) øst for Olsminde)	Ca. 2,8 km/ ca. 2,8 km	10 m

Tabel 1. Afstande og afstandskrav iht. husdyrbruglovens § 8

Nærmeste...	Afstand fra nærmeste staldbygning	Afstandskrav (jf. § 8 i husdyrbrugloven)
Ikke almene vandforsyningsanlæg (enkeltindvinder)	Ca.80 m/ ca. 80 m	25 m
Almene vandforsyningsanlæg (vandværk/boring)	Ca. 3,5 km/ ca. 3,5 km	50 m
Vandløb	Ca.170 m / ca. 170 m	15 m (100 m*)
Søer > 100 m ²	Ca. 380 m/ ca. 180 m	15 m (100 m*)
Offentlig vej og privat fællesvej	Ca. 110 m/ca. 115 m	15 m
Levnedsmiddelvirksomhed	> 25 m	25 m
Beboelse på ejendommen (afstand fra småkalve i gl. bindestald)	Ca. 22 m/ca. 20 m	15 m
Naboskel (fra goldkostald til naboskel Stavsalsvej 72)	Ca.285 m/ ca. 300 m	30 m

* Afstandskrav fra gødningsopbevaringsanlæg til flydende husdyrgødning til åbne vandløb og til søer større end 100 m². Tal i parentes er afstand fra ny gyllebeholder.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune konstaterer, at eksisterende stald- og gødningsanlæggene og plansområder mv overholder de krævede mindsteafstande til nabobeboelser og beboelsesområder, ammoniakfølsom natur, vandforsyningsanlæg, vandløb og søer, veje, levnedsmiddelvirksomhed, beboelse på ejendommen og naboskel.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. afstandskrav.

3.2 Bygge- og beskyttelseslinjer og placering i landskabet

Beskrivelse

Olsminde er placeret imellem Årsballe og Østerlars, tættest på Årsballe.

Olsminde er beliggende i landzone nord og vest for Almindingen. Rø Plantage ligger nordvest for Olsminde. Nord og øst for Olsminde er landskabet åbent og dyrket. Landskabet er et morænelandskabet fra sidste istid overvejende med lerbund.

Olsminde ligger med det gamle højlyngsområde "Stavsdals Plantage" mod syd, og det tidligere eng- og moseområde "Nygård Enge" mod nord:

Landskabet nord for Olsminde har tidligere været eng- og moseområde, og i meget regnfulde perioder kan der trods dræning stadig stå vand. Området hedder "Nygårdsenge".

Stavsdal er en dal, der i den gamle Højlyngen strakte sig fra Klemensker sogn ind i Østerlars sogn og videre gennem Nygårdsengene til Spagerå. I dag er vandet i store stræk lagt i rør, eller der er gravet grøfter.

Inden den kraftige grøftegravning og dræning af oplandet til Spageråen, var der omkring Nygård store sammenhængende engarealer for foden af grusbakkerne længere mod nordvest.

Da Højlyngen blev udskiftet fulgte man middelalderens herredsgrenser, og en mindre part af Stavsdal blev overdraget Østerlars sogn som Stavsdal Plantage. De godt 50 ha. højlyngsjord, der tilfaldt Østerlars, blev frem til 1889 plantet til med rødgran, lærk og skovfyr og på fugtige engarealer rødøl.

Landskabet er kuperet, og præget af mindre ejendomme med landbrugsdrift vekslende med skov og natur. Olsminde er en af de få forholdsvis store bedrifter i området. Landskabet har traditionelt været et godt kvægområde med kuperet og afvekslende terræn, som kvæget har kunnet udnytte gennem græsning.

Landskabsrummet er sammensat af dyrkede marker, levende hegn, engarealer, skovarealer, spredte gårde og mindre ejendomme. Nøglekaraktererne for arealerne omkring Olsminde er dyrkede marker, skovområder og tidligere eng- og moseområder kombineret med spredte gårde og husmandsbrug, der ligger langs de offentlige veje, eller på højdedrag i det tidligere store engområde. Syd og vest for Olsminde er landskabet kuperet, og nord for Olsminde er landskabet lavt og fladt. Det vekslende landskab gør området komplekst og giver mange fine visuelle oplevelser.

Landskabsrummet omkring Olsminde er mod vest afgrænset af privat skov og mod syd af den kommunalt ejede skov Stavsdal Plantage. Nord og øst for ejendommen er landskabet mere åbent og præges af dyrkede marker med spredt bebyggelse og småbeplantninger/-skove. Landskabet er forholdsvis kuperet. Syd for de eksisterende og kommende bygninger er et ældre sten- eller jorddige som en forhøjning i dyrkningsfladen og bevokset med levende hegn. Øst for bygningerne ligger en eng med en del træbevoksning i kanterne. Mod nord løber landevejen mellem Årsballe og Østerlars.

Stuehus og de ældre bygninger ligger tættest på landevejen. Mod øst løber Oxholmvej, hvor de nærmeste nabobeboelser er beliggende. I ansøgt drift step 2 bygges en ny kostald samt kalvehytteplads mod øst. I ansøgt drift step 1 er der ikke synlige forandringer i bygningsmassen ud over at der laves en støbt plads med kalvehytter syd for eksisterende gyllebeholder.

Lokalisering i forhold til byggelinjer

- Kirkebyggelinje: Nærmeste kirke er Østerlars Rundkirke ca. 3,8 km øst for ejendommen, og Olsminde er derfor ikke berørt af kirkebyggelinje.
- Strandbeskyttelseslinje: Ejendommen er ikke beliggende i nærheden af strandbeskyttelseslinje.
- Klitfredningslinje: Der er ikke udlagt klitfredningslinjer på Bornholm.
- Skovbyggelinje: Der er udlagt skovbyggelinje omkring skovområdet umiddelbart syd og vest for Olsminde. De eksisterende bygninger, gylletank og ensilagesiloer ligger inden for skovbyggelinjen. Landbrugets driftsbygninger, som er erhvervsmæssigt nødvendige, kan ligge inden for skovbyggelinjen.
- Skovrejsningsområde: Ca. 500 m nordvest for anlægget på Olsminde er skovrejsningsområde.
- Sø- og åbeskyttelseslinje: Der er ingen sø og/eller åbeskyttelseslinjer i nærheden af ejendommen.
- Vejbyggelinje: Der er ingen vejbyggelinjer som hindrer ansøgt drift på Olsminde. Generelle afstands-krav til vej er 15 m.
- Beskyttede fortidsminder og fortidsmindebeskyttelseslinje: Nærmeste fortidsminde med beskyttelseslinje er lokaliseret ca. 1,7 km syd for ejendommen.
- Fredede områder: Nærmeste fredede område ligger ca. 2 km mod syd i Almindingen.
- Beskyttede jord- og stendiger: Der er beskyttede jord- eller stendiger ca. 40 – 100 m syd for Olsminde's staldanlæg.
- Lavbundsareal: Et areal ca. 200 m nord for Olsminde, er i kommuneplanen udpeget som lavbundsareal.
- Kulturmiljøområde: Der er mere end 5 km til nærmeste kulturmiljøområde.
- Særlig værdifulde landbrugsområder: Olsminde ligger i område, som er særligt værdifuldt landbrugsområde.
- Interesseområde for naturbeskyttelse: Ejendommen er beliggende uden for interesseområde for naturbeskyttelse. Nord, vest og syd for Olsminde er områder med særlige naturbeskyttelsesinteresser.

Beskyttede naturområder

- Internationale naturbeskyttelsesområder (Natura 2000-områder): Grænsen for Natura 2000-området 'Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne' (Habitatområde nr 186) ligger ca. 300 m syd for Olsminde. Inden for området findes flere ammoniakfølsomme naturtyper, der er omfattet af udpegningsgrundlaget for området og er kortlagt, samt § 3 beskyttede heder og overdrev. Disse naturtyper er omfattet af husdyrgodkendelseslovens § 7, stk. 1, nr. 1 (kategori 1)
- Nærmeste ammoniakfølsomme naturområde beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder, defineret som heder over 10 ha og overdrev større end 2,5 ha, som er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3 og dermed omfattet af § 7, stk. 1, nr. 2, er et overdrevsareal beliggende ca. 2,8 km øst for Olsminde ved henholdsvis Risen, Risenholmsvej, Østerlars (kategori 2) .
- Nærmeste beskyttede kategori 3-natur, som er ammoniakfølsomt, og derfor er kategori 3-natur, er en mose ca. 345 m sydøst for Olsminde, og et overdrev ca. 750 m nordvest for Olsminde. Skoven umiddelbart vest for Olsminde er besigtiget af Bornholms Regionskommune, som vurderer at den er kat. 3 skov, men den er ikke registreret som sådan endnu.
- Særligt værdifuldt landbrugsområde: Området omkring Olsminde er i Bornholms Regionskommunes Kommuneplan 2020 udpeget som "Særligt værdifulde landbrugsområde", der skal forbeholdes anvendelse til landbrugsproduktion. Almindelig landbrugsdrift kan normalt ske uden rådighedsindskrænkninger med respekt for de miljømæssige regler for landbrugsdrift, husdyrhold mm. Hovedhensynet i disse områder er at sikre dyrkningsmuligheder, landbrugets investeringer i produktionsapparatet og mulighederne for en rationel landbrugsdrift. Dog må miljø, natur, kulturhistoriske interesser og de mange mindre levesteder for dyre- og planteliv ikke forringes af landbrugsdriften.
- Kystnærhedszone: Olsminde er ikke beliggende inden for kystnærhedszonen.

- Råstofinteressser: 2-3 km vest for Olsminde ligger et område med Råstofinteressser. Det berører ikke Olsmindes anlæg.
- Drikkevandsinteressser: Olsmindes nuværende og kommende anlæg ligger i område med drikkevandsinteressser.
- Interesseområde (natur, landskab og økologiske forbindelser):
Olsminde er beliggende uden for interesseområde for naturbeskyttelse. Nord, vest og syd for Olsminde er ifølge kommuneplan områder med særlige naturbeskyttelsesinteressser, og økologiske forbindelser.
Arealet syd og vest for Olsminde er ligeledes i kommuneplan udpeget som større sammenhængende landskab.
- Kulturmiljøområde: Olsminde ligger ifølge kommuneplan ikke indenfor kulturmiljøer med kulturhistoriske interessser.
- Geologiske interessser: Ifølge kommuneplan ligger Olsminde ikke i et område med geologiske interessser.
- Rekreative interessser: Olsminde ligger forholdsvis tæt på, men ikke i direkte tilknytning til, Rø Plantage, som ifølge kommuneplan er et område, hvor ferie- og fritidslivet (natur og friluftsliv) skal understøttes og udvikles. Højlyngsstien går igennem Rø Plantage, men kommer ikke tæt på Olsminde. Ca. 1,2 km vest for Olsminde (nord for Årsballe) ligger et område udpeget som rekreativt.
- Kulturarvsareal: Olsminde ligger ikke i, eller i nærheden af, kulturarvsareal.

Bygningsanlægget på Olsminde er beliggende uden for alle byggelinjer og andre relevante udpegninger som angivet i nedenstående tabel 3.

Tabel 3 Afstande i forhold til beskyttelseslinjer og andre relevante udpegninger, step 2.

Nærmeste...	Afstand fra nærmeste bygning	Berøres Olsminde?
Skovbyggelinje (300 m) Almindingen, syd og vest for Olsminde	0 m Olsminde ligger indenfor skovbyggelinje	Nej*
Fortidsmindebeskyttelseslinje (100 m) Syd for Olsminde i Almindingen	Ca. 1,8 km	Nej
Strandbeskyttelseslinje (300 m) Ved den bornholmske østkyst, nordøst for Olsminde	Ca. 6,8 km	Nej
Sø- og åbeskyttelseslinje (150 m) Sø i Almindingen, syd for Olsminde.	Ca. 2,7 km	Nej
Kirkebyggelinje Østerlars Rundkirke, Øst for Olsminde	Ca. 3,8 km	Nej
Vejbyggelinje Stavsdalsvej, nord for Olsminde	Ca. 130 m	Nej
Internationale beskyttelsesområder – Natura 2000 Syd for Olsminde ved Almindingen	Ca. 300 m	Nej
Beskyttede naturområder (§ 3-områder) Afstande målt til stalde og anlæg	Ca. 165 m (sø) Ca. 125 m (eng) Ca. 545 m (mose)	Nej
Lavbundsområder Nord for Olsminde ved "Nygårdsenge".	Ca. 200 m	Nej

Fredede områder Syd for Olsminde i Almindingen	Ca. 2,0 km	Nej
Beskyttede sten- og jorddiger (som er registreret), afstand fra nærmeste anlæg.Syd for Olsminde	Ca. 40 m	Nej

*Skovbyggelinje har ikke betydning for bygninger og anlæg, der etableres på landbrug, og som er erhvervs-mæssigt nødvendige.

Bygningernes udtryk i landskabet

Der er ca. 130 m privatvej fra Stavsdalsvej til Olsminde. Stuehusets gavle vender øst/vest, og haven omgiver dets nordside. De store nyere stalde ligger samlet og parallelt med hinanden, og med gavlene i nord-sydlig retning. Set fra Stavsdalsvej ligger Olsminde højt, og blikket møder først haven, stuehuset og det ældre bygningssæt, mens de store nyere stalde, gylletank og ensilagesiloer ligger "bagved" set fra Stavsdalsvej. Samtidig ligger Olsminde "indrammet" af skov mod vest og syd, hvilket gør, at ejendommen ikke virker dominerende de store bygninger til trods.

I step 2 vil gavlen på den nye staldbygning være synlig fra Stavsdalsvej set fra nord, og langsiden vil være synlig fra Stavsdalsvej set fra øst og nordøst.

Figur 3 Olsminde set fra Stavsdalvej nordøst for ejendommen

Figur 4. Olsminde set fra Stavsdalvej mod syd.

Figur 5 Billede af Olsminde taget fra Stavsdalvej nordvest for ejendommen

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at alle bygge- og beskyttelseslinjer er overholdt i forhold til både eksisterende bygninger og de nye stalde, gyllebeholdere og plansilo.

Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at etableringen af de nye stalde, gyllebeholdere samt udvidelsen af plansiloen kan ske uden at påvirke landskabet væsentligt, idet der er tale om, at de nye faciliteter placeres i tilknytning til de eksisterende bygninger.

Bornholms Regionskommune vurderer, at projektet ikke er i strid med hensynet til de landskabelige, kulturhistoriske, naturmæssige, geologiske eller rekreative interesser i området eller for områdets naturlokaliteter eller fortidsminder.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår til placering i landskabet.

4 HUSDYRPRODUKTION

I dette afsnit beskrives og vurderes husdyrholdets sammensætning, staldindretning inkl. ventilation og rengøring, samt produktion og håndtering af husdyrgødning, spildevand og affald.

4.1 Husdyrhold og staldanlæg

Beskrivelse

Staldanlægget på Olsminde anvendes i nudrift til malkekøer med opdræt.

De eksisterende stalde er indrettet med dybstrøelse, sengebåse med spalter og sengebåse med fast drænet gulv med ajlerille.

Der ansøges om at tage følgende eksisterende bygninger i brug i ansøgt drift: tilbygning til goldkostald mod vest, gl. halmlade, et mindre afsnit i gl. bindestald til småkalve, og 6 fælles kalvehytter. Desuden søges om at forlænge eksisterende ensilagesiloer. De 6 fælles kalvehytter placeres på et støbt underlag syd for ensilagesiloer med afløb til gyllebeholder.

Desuden ansøges i step 2 om at bygge ny stald mod øst.

I ansøgt drift er ansøgt om fleksibel produktion, således at ansøger frit kan skifte imellem forskellige dyregrupper indenfor kvæg på det godkendte produktionsareal.

Olsmindes ældste bygningsmasse er staldene tættest på stuehuset, som udgør fire længer inkl. stuehus. Kun en mindre del af den gamle bindestald er i ansøgt drift i brug til småkalve på dybstrøelse.

Stuehus: Huset er opført i hvidkalkede sten og mørkt eternittag. Oprindeligt med bindingsværk, og bygget ca. 1850. Bygningens mål er ca. 8 m x ca. 30 m og ca. 5 m høj.

Ældste staldanlæg ligger som en hestesko i tilknytning til stuehuset. Af disse stalde bruges kun en mindre del til opstaldning af småkalve, som der søges om tilladelse til i ansøgt drift. Resten bruges til opmagasinering af diverse. Gråt tag og lyse/hvide-, eller gulstensvægge.

Foderlade (bygget 1986). Grønne plader og gråt tag. Ca. 20 m x 30 m. ca. 6-7 m til kip. Foderopbevaring: Korn, storsække og pallearer. Kornvalse. To udendørs gastætte siloer i mat metal, ca. 10 m høje.

Gl. halmlade med dybstrøelse (i gl. kviestald). Bygget 1979. Fuldspalter er fjernet. Stalden har tidligere været en fuldspaltestald, og fungerede derefter en overgang som halmlade. I ansøgt drift søges om opstaldning af kvæg på dybstrøelse. Gule mursten og gråt tag. Ca. 10 m x 35 m, og ca. 5 m til kip.

Kalvehytter på fast bund (gl. møddingsplads) med afløb. Både enkelthytter (grå plastik og ca. 1,3 m høje) og fælleshytter (brune plader og max. 2,5 m høje).

Nye kalvehytter, seks stk. Grå plader og max. 2,5 m høje. Hytterne ønskes placeret i eksisterende plansilo.

5 ensilagesiloer (opført 2000 til 2004) i grå betonelementer, ca. 3 m høje, og ca. 48 m x 54 m = 2592 m².

Disse er forlænget i 2021 med 27 m x 48 m = 1296 m², og der er i 2021 opført ny ensilagesilo på 25 m x 50 m = 1250 m², ligeledes i grå elementer og ca. 3 m høje. Samlet areal med ensilagesiloer på ialt ca. 5138 m².

Alle siloer er åbne i begge ender, og med ensilagemure og 2 m bufferareal i begge ender som skrånere ned mod afløb i siloen. Ny ensilagesilo med bagmur mod gyllebeholder.

Der er tidligere givet tilladelse til at forlænge eksisterende ensilagesiloer med 23 m x 26 m mod øst, og denne tilladelse ønskes opretholdt, og om nødvendigt fornyet med denne ansøgning.

Gyllebeholder: Ca. 2,5 m over terræn i grå elementer, og ca. 1,5 m under terræn. Diameter: 32 m. Teltoverdækning i ansøgt drift, ca. 3 m. Gyllebeholder i grå betonelementer (opført 1999, seneste beholderkontrol 2018). 3200 m³. Gylletank overdækkes med "telt" i neutral grå farve i ansøgt drift.

Gl. kostald øst (bygget år 1999), ca. 23 m x 67 m. Gråt eternittag og vægge i gule mursten med net/gardiner. Taghældning 25 grader. Ca. 3 m benhøjde, og 6-7 m til kip. Nordlige del af stald (ca. 25 m) indeholder plansiloer til foder og teknikrum. I bygningens østlige del er tankrum, og mælken afhentes ca. midt på østlig langside. Fortank, hvor Bornholms Bioenergi afhentes rågylle, er også placeret på østlig langside, lidt længere mod syd end tankrum. Resten af bygningen, ca. 45 m x 23 m, er indrettet med spalter, sengebåse, og stationær foderblender og foderkæde. Malkerobotter.

Gl. kostald midt fast gulv indeholder:

1) Gl. kostald midt (bygget år 2007), ca. 15 m x 65 m, ca. 6-7 meter til kip, og ca. 4 m benhøjde. Taghældning ca. 25 grader. Sammenbygget med gl. kostald mod øst, og kviestald mod vest. Gråt tag og grønne gavle. Sengebåse og fast drænet gulv med skraber. Malkerobotter.

2) Kviestald (bygget år 2002), ca. 25 m x 80 m, ca. 6-7 m til kip. Grønne plader i gavl og sider, og gråt tag. Sengebåse, fast gulv med skraber og ajledræn. Dybstrøelsesbokse i staldens nordvestlige del til små kvier. Halvdelen af stalden (østlig langside) indrettet til malkende køer med malkerobotter.

Goldkostald (bygget år 2011), ca. 10 m x 80 m, højde ca. 3,5 m. Skråtag med grå plader. Taghældning ca. 15 grader. Sider mod nord, vest og syd i grønne plader, åben langside mod øst med udendørs foder (delvis overdækket). Nordlig del med dybstrøelsesbokse, og sydlig del af stalden med sengebåse, fast gulv og skraber. Stalden er forlænget mod vest, således at den måler ca. 16,5 x 80 m. Tilbygningen svarer i materia-

ler og farver til resten af stalden, og indeholder både dybstrøelse og sengebåse med fast gulv, skraber og ajleaf-løb. Tilbygningen er i ansøgningen med i ansøgt drift.

Småkalve gl. bindestald: Stalden er opført i gulsten og hvidkalkede sten, og med et lyst pandepladetag (jernplader). Bygget om ca. 1972 til sin nuværende form. Bygningens mål ca. 12 m x 40 m, taghældning 25 grader, benhøjde ca. 2,5 m, højde til kip ca. 5 m.

Produktionsarealet er beregnet som det totale areal fratrukket arealer, hvor dyrene ikke kan opholde sig og afsætte gødning (foderbord, drikkekar, nakkebomsareal, mm). Opsamlingsplads og drivgange, hvor dyrene kun opholder sig kortvarigt, indgår heller ikke i produktionsarealet.

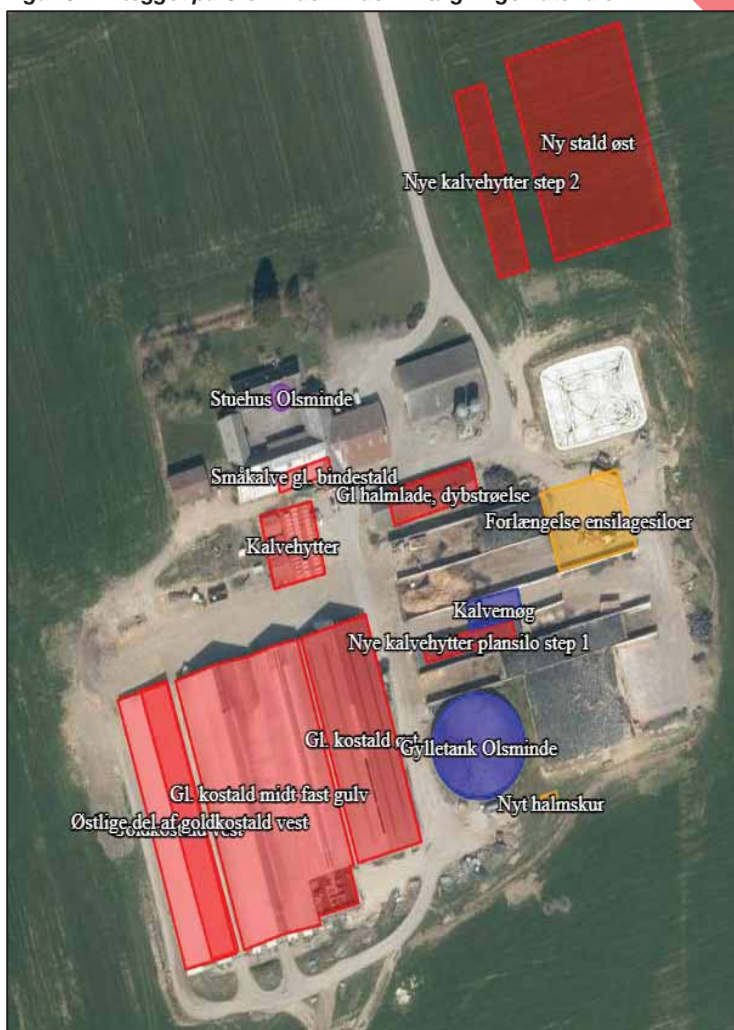
I de eksisterende stalde er produktionsareal stort set det samme i ansøgt drift og nudrift – undtagen hvor der tages nyt areal i brug i eksisterende stalde – dette produktionsareal regnes som nyt produktionsareal i ansøgt drift.

Produktionsarealet er fundet ved konkret opmåling af ejer, og dels ved opmåling ud fra byggetegninger i BRK's byggesagsarkiv. Beregning af produktionsareal er beskrevet i særskilt bilag, som er vedhæftet ansøgningen.

Som nudrift regnes step 1 fra miljøgodkendelse fra maj 2016. Som 8-års drift regnes miljøgodkendelse fra juli 2005.

Beregnet staldstørrelse og produktionsareal kan ses i tabel 4 (ansøgt drift) og tabel 5 (8 års drift og nudrift).

Figur 6. Anlægget på Olsminde. Kilde: Ansøgningsmateriale

Produktionsarealet er beregnet som det totale areal fratrukket arealer, hvor dyrene ikke kan opholde sig og afsætte gødning (foderbord, drikkekar, nakkebomsareal, mm). Opsamlingsplads og drivgange, hvor dyrene kun opholder sig kortvarigt, indgår heller ikke i produktionsarealet.

Der er for de eksisterende stalde regnet med samme produktionsareal i ansøgt drift og nudrift. Produktionsarealet er dels fundet ved konkret opmåling af ejer og lokal miljørådgiver fra BLF (Gl. kostald), og dels ved opmåling ud fra byggetegninger udført af byggerådgiver fra VKST, Sorø (ny kostald, ny velfærdsstald, eksisterende kostald, kalvestald).

Som nudrift regnes step 1 fra miljøgodkendelse fra september 2015. Som 8-års drift regnes miljøgodkendelse fra 2011.

Beregnet staldstørrelse og produktionsareal kan ses i tabel 4 (ansøgt drift) og tabel 5 (8 års drift og nudrift).

Tabel 4. Staldtyper, dyrehold, miljøteknologi og produktionsareal i ansøgt drift step 2

Staldafsnit	Staldtype	Dyretype	Miljøteknologi (NH ₃ -N effekt)	Staldstørrelse* (m ²)	Produktionsareal (m ²)	Produktionsareal andel
Gl. halm-lade, dybstrøelse	Dybstrøelse	Alle kvæg (flex-gruppe)		288	252	88 %
Nye kalvehytter step 2	Dybstrøelse	Alle kvæg (flex-gruppe)		552	550	100 %
Nye kalvehytter plan-silostep 1	Dybstrøelse	Alle kvæg, dybstrøelse		150	50	33 %
Gl. kostald øst	Dybstrøelse	Alle kvæg (flex-gruppe)		1484	192	64 %
	Sengebåse med spaltegulv				757	
Gl. kostald midt fast gulv	Dybstrøelse	Alle kvæg (flex-gruppe)		3299	192	64 %
	Sengebåse med fast gulv med skrabere og ajledræn				1921	
Østlige del af goldkostald vest	Dybstrøelse	Alle kvæg (flex-gruppe)		729	152	62 %
	Sengebåse med fast gulv med skrabere og ajledræn				297	
Ny stald øst (step 2)	Dybstrøelse	Alle kvæg (flex-gruppe)		2340	200	73 %
	Sengebåse med fast gulv med skrabere og ajledræn				1500	
I alt				8842	6063	

Tabel 5. Staldtyper, miljøteknologi, dyrehold og produktionsareal i nudrift og 8 års drift.

Staldafsnit	8 års drift			Tilladt nudrift		
	Staldafsnit, staldtype og dyretype	Staldstørrelse (m ²)	Produktionsareal (m ²)	Staldafsnit, staldtype, dyretype og teknologi	Staldstørrelse(m ²)	Produktionsareal (m ²)
Kalvehytter	Dybstrøelse	370	200	Dybstrøelse	370	200
Gl. Kostald øst	Dybstrøelse	1484	192	Dybstrøelse	1484	192
	Sengestald med spalter (bagskyld eller ringkanal)		757	Sengestald med spalter (bagskyld eller ringkanal)		757
Gl. kostald midt fast gulv	Dybstrøelse	3299	192	Dybstrøelse	3299	192
	Sengebåse med fast gulv med skrabere og ajle-dræn		1921	Sengebåse med fast gulv med skrabere og ajle-dræn		1921
Goldkostald mod vest	Dybstrøelse	1371	168	Dybstrøelse	1371	168
	Sengebåse med fast gulv med skrabere og ajle-dræn		297	Sengebåse med fast gulv med skrabere og ajle-dræn		297
	I alt	6524	3711	I alt	6524	3711

Ansøger oplyser, at staldanlægget tilses dagligt, og automatisk/mekanisk udstyr kontrolleres. Der foretages en løbende service på anlæg og udstyr. Det drejer sig bl.a. om foderanlæg, gyllepumpe, vandforsyning, belysning mv. Tilsvarende tilses driftsbygningerne dagligt og de vedligeholdes ved behov.

Ventilation

Både nye og gamle stalde har naturlig ventilation.

Rengøring og desinficering af stalde

Staldene vaskes efter behov. I de åbne stalde med naturlig ventilation søges staldmiljøet optimeret ved at holde indeklimaet og overfladerne tørt, hvilket hæmmer bakterievækst. Derfor vaskes stalde kun efter behov, f.eks. hvis inventar er blevet meget beskidt, eller der har været sygdomsudbrud eller kælvning. Enkeltbokse vaskes før en ny kalv indsættes.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at der ved opfyldelse af det stillede vilkår til maksimalt produktionsareal, dyretype og staldsystem ikke vil være væsentlige påvirkninger af omgivelserne i relation til produktionsomfanget.

Bornholms Regionskommune vurderer, at ansøger på tilfredsstillende vis har redegjort for produktionsarealet, og at produktionsareal og dyretype angivet for eksisterende stalde er i overensstemmelse med lovlig nudrift.

Der gøres opmærksom på, at på arealer, hvor der kortvarigt er dyr, men som ikke medregnes som produktionsareal, skal der i henhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen foretages effektiv rengøring efter endt ophold. Dette gælder på Olsminde eventuelle drivgange. Rengøring skal foretages senest 12 timer efter, at dyrene har forladt arealet (hvis dyrene dagligt har adgang på arealet, skal rengøring dog ske senest efter 4 timer).

Efter lovændring pr. 1. august 2017 reguleres husdyrhold efter stipladsmodellen. Der skal derfor ikke længere stilles vilkår til det maksimale antal dyr.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. produktionsarealets størrelse, dyretype og staldsystem samt overholdelse af god staldhygiejne.

4.2 Produktion og håndtering af husdyrgødning

Beskrivelse

Opbevaring af husdyrgødning og opbevaringskapacitet

På Olsminde er der en eksisterende gyllebeholder med en opbevaringskapacitet på 3200 m³.

I ansøgt drift overdækkes gyllebeholderen. I nudrift har gyllebeholderen ikke fast overdækning, men holdes dækket med naturligt flydelag.

Samlet har Olsminde rådighed over følgende gyllebeholdere, hvoraf kun den første indgår i beregningerne i ansøgning om miljøgodkendelse, idet denne er beliggende på Olsminde.

Opbevaringsbeholdere:

Ejet:

1. Olsminde, Stavsdalsvej 41, 3760 Gudhjem	3200 m ³
2. Fortank, Olsminde	500 m ³
3. Klippedam, Egeskovvej 5, 3760 Gudhjem	1500 m ³
4. Åsedamsvej 3, 3760 Gudhjem	5000 m ³

Lejet:

1. Heslegård, Åsedamsvej 2, 3760 Gudhjem	2056 m ³
2. Dalegård, Risenholmvej 8, 3760 Gudhjem	1500 m ³

I alt

13.756 m³

Der føres løbende kontrol (og logbog) med flydelaget i henhold til lovgivningen. Beholderne er tilmeldt beholderkontrol. Der føres journal over spredning af gødning på markerne i form af mark- og gødningsplan.

I Tabel 6 er opbevaringskapaciteten og andre data om beholderne angivet.

Tabel 6. Data om gødningsopbevaring til rådighed på Olsminde

Lager	Kapacitet (m ³)	Overfladeareal (m ²)	Overdækning
Gyllebeholder Olsminde	3200	708	Naturligt flydelag (nudrift) Teltoverdækning (ansøgt drift)
Fortank Olsminde	500	-	Naturligt flydelag
Gyllebeholder Klippedam, Egeskovvej 5, 3760 Gudhjem	1500	-	Naturligt flydelag
Åsedamsvej 3, 3760 Gudhjem	5000	-	Naturligt flydelag
Heslegård, Åsedamsvej 2, 3760 Gudhjem	2056	-	Naturligt flydelag
Dalegård, Risenholmvej 8, 3760 Gudhjem	1500	-	Naturligt flydelag
Kalvemøg i ensilagesilo	100	100	
I alt	Gylle 13.756 m³		

Gyllebeholdere på Olsminde giver i ansøgt drift og ved krav om 9 måneders opbevaringskapacitet mulighed for en årlig produktion af 13.756 m³ / 9 x 12 mdr. = 18.341 m³ gylle. Overskrider den årlige produktion af gylle denne mængde, vil gylle bliver leveret til biogasanlæg, eller der laves gylleaftaler med andre landmænd.

Der er i nudrift ikke etableret fast overdækning på den eksisterende gyllebeholder på Olsminde, men det bliver der etableret i ansøgt drift. Teltoverdækningen etableres for at reducere ammoniakfordampningen, og reducere mængden af regnvand i beholderen.

Der er ikke fast overdækning på de øvrige gyllebeholdere. Med kvæggylle er det almindeligvis ikke problematisk at etablere og opretholde et effektivt flydelag, og der er derfor begrænset effekt ved etablering af fast overdækning.

Ansøger kontrollerer jævnligt, at der er et tæt og stabilt flydelag på gyllen, så det sikres, at der altid er minimal fordampning af ammoniak. Efter omrøring og udkørsel kontrolleres det, at der senest 7 dage efter, at der igen er gylle i tanken, er etableret flydelag.

Der føres logbog over flydelaget på gyllen, så der er fokus på, at flydelaget lever op til kravene.

Afgasset gylle indeholder mindre tørstof og kan derfor have sværere ved at danne et naturligt flydelag. Hvis der ikke dannes et tilstrækkeligt flydelag ved opbevaring af afgasset gylle, vil der blive tilført halmrig kalvegødning til tankene.

Gyllebeholderne tømmes ca. en gang årligt for inspektion og vedligeholdelse. Derudover tilmeldes beholderne de lovpligtige regelmæssige eftersyn, hvilket betyder, at beholderne hvert 10. år bliver kontrolleret for, om der skulle være tegn på tæring eller begyndende utætheder.

Kalvemøg fra kalvestalden bruges som flydelag, eller lægges i tom ensilagesilo.

Restvand fra ensilagesiloerne vil normalt løbe i lagune til restvand, som ikke må indeholde gødningsvand. Men ansøger vil etablere væg eller lignede, så restvand og gødningsvand løber til gylletank, og det vil blive gjort, når der er kalvemøg i ensilagesiloerne.

En del af dybstrøelsen køres direkte ud. Derudover etableres efter behov markstakke, som opfylder gældende regler mht. afstandskrav både ift. nabobeboelser, veje, vandløb og dræn m.m. samt beskyttede naturområder. Markstakkenes placering ændres fra år til år, og der går mindst 5 år mellem samme placering. Markstakkerne overdækkes, med mindre der er tale om midlertidige oplag før udbringning (højst 1 uge).

Gødningsproduktionen opgøres årligt i forbindelse med udarbejdelse af gødningsregnskabet. Hvis den maksimale gødningsmængde overskrides i forhold til opbevaringskapacitet, vil gødningen blive afsat til anden side fx til biogasanlæg og gylleaftaler.

Alle gyllebeholdere har haft beholderkontrol i 2018.

Der er i 2021 givet tilladelse til opførsel af lagune til ensilagesaft og restvand, som er opført i 2022. Derfor er restvand og ensilagesaft ikke med i beregning af gyllebeholdernes opbevaringskapacitet.

Al rågylle leveres i nudrift til Bornholms Bioenergi, som leverer afgasset gylle retur. Gyllen pumpes fra stald til fortank på den østlige side af de eksisterende ko- og kviestalde og afhentes her af Bornholms Bioenergi. I nudrift afhenter Bornholms Bioenergi rågylle fem dage om ugen, og det forventes også i ansøgt drift. Gyllebeholderen fyldes med returgylle af Bornholms Bioenergi via overpumpning med sugekran monteret på biogasanlæggets tankbiler.

Den afgassede kvæggylle leveres af Bornholms Bioenergi til ansøgers gyllebeholdere på Olsminde, Åsedamsvej 3 og på Klippedam, hvor den opbevares indtil udbringning. Gyllebeholdere på ejendommene Heslegård og Dalegård lejes og anvendes i forbindelse med gylleaftale med beholdernes ejer.

Endvidere kan Bornholms Bioenergi i vinterhalvåret opbevare den mængde husdyrgødning, som ansøger eventuelt ikke har opbevaringskapacitet til.

Vand fra befæstede arealer med kalvehytter og kalvemøg ledes til gylletank, mens vand fra ensilageplansioler ledes til separat lagune og sprinkles ud på græsarealer.

Den samlede opbevaringskapacitet til gylle udgøres af fem gyllebeholdere på fem forskellige ejendomme, hvoraf en er gyllebeholderen på Olsminde. Den samlede opbevaringskapacitet i de fem gyllebeholdere er 13.756 m³.

Gyllebeholderen på Olsminde er en stabil beholder, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger. Beholderens bund og vægge består af betonelementer og er tætte. Beholderen har en diameter på 32 m og en dybde på 4 m. Tanken tømmes ca. en gang årligt for inspektion og vedligeholdelse. Herudover kontrolleres beholderen ved den lovpligtige 10-års beholderkontrol. Gyllebeholderen er opført i 1999 og seneste beholderkontrol var i 2018.

Beholderen er i nudrift overdækket med naturligt flydelag, som sikres ved at tilsætte halm og kalvemøg. Efter omrøring/udkørsel kontrolleres det, at der senest 14 dage efter der igen er gylle i tanken, er etableret flydelag. Der føres logbog over flydelaget på gyllen, så der er fokus på, at flydelaget lever op til kravene. Beholderen overdækkes med teltoverdækning i ansøgt drift.

Gyllen omrøres kun umiddelbart før tømning i forbindelse med udkørsel af gylle.

Dybstrøelse

Dybstrøelsen opbevares i markstak, som overdækkes, og markstakkenes placering ændres fra år til år, så der er mindst 5 år imellem samme placering. Førrige års opbevaringsplads dyrkes de følgende år med kvælstofoptagende afgrøder.

Kalvemøget er ikke at regne som kompost/dybstrøelse, og kan derfor ikke lægges i markstak. Det opbevares i ensilagesilo med ledig kapacitet. Afløbet herfra leder evt. gødningsvand til gylletank.

En del af dybstrøelsen og den faste gødning kommer ikke i markstak eller på møddingsplads, men opbevares i staldene indtil den køres direkte ud og pløjes ned på udbringningsarealerne.

Kommunens vurdering

Husdyrgødningsbekendtgørelsen fastsætter reglerne for opbevaring af flydende husdyrgødning.

Bornholms Regionskommune gør ligeledes opmærksom på, at gyllebeholderne skal opfylde husdyrgødningsbekendtgørelsens krav til bl.a. tæthed, styrke og kapacitet, så forurening af grundvand og overfladevand ikke finder sted. Endvidere skal beholderne kontrolleres hvert 5./10. år i henhold til reglerne for kontrol af beholdere til flydende husdyrgødning og ensilagesaft.

Hvis der foretages ændringer i afløbsforholdene for tag- og overfladevand i forbindelse med gennemførelse af byggeprojektet, skal der indhentes accept fra spildevandsmyndigheden.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. produktion og håndtering af husdyrgødning. Ligeledes er der stillet vilkår i forhold til teltoverdækningen på den nye gylletank, opbevaring af restvand og ensilage-saft, samt håndtering af "møddingssaft" fra kalvehytter inkl. opbevaring af dybstrøelse i plansilo eller markstak.

5 RESSOURCEFORBRUG

I dette afsnit beskrives og vurderes det nuværende og forventede årsforbrug samt håndteringen af ressourcerne foder, vand og energi m.m. Tiltag til fremme af ressourceudnyttelsen er desuden behandlet.

5.1 Foder og foderopbevaring

Beskrivelse

Opbevaring af foder

På Olsminde består hovedparten af køernes og opdrættets foder af majs- og græsensilage. Grovfoderet, som består af græsensilage og majsensilage, opbevares i ensilagesiloer med 3 m høje sider og fast bund med afløb. Saftafløb og regnvand i siloen ledes til særskilt lagune til opbevaring af ensilagesaft og regnvand. Der suppleres med markstakke, især hvis høsten er god med stort udbytte.

I den gamle kostald øst er den nordlige del af stalden indrettet som foderlager med planlagre til f.eks. sojaskrå og rapskager, som tippes af med lastbil. Pallevarer og storsække opbevares dels i de ældste staldbygninger, og dels i foderladen, som ligger mod nordøst. I foderladen er også kornlager og valse. Uden for foderladen står to gastætte siloer til opbevaring af korn.

Der opbevares halm i lille gul bygning vest for ældre firelænget bygnings sæt på Olsminde. Derudover også i en halmlade, som ansøger ejer på Egelund, Stavsdalvej 72, og på Aspegård, Aasedamsvej 3 og Lynggård, Studebyvej 2.

Foder blandes dagligt i mikservogn. Blanding foregår på befæstet areal ved plansiloerne og i den eksisterende foderlade. Der blandes flere blandinger til de forskellige dyregrupper (malkende køer, goldkøer, kvier).

Foderteknologi

Køerne tildeles kraftfoder i malkestalden/malkerobotten. Denne tildeling kontrolleres og kalibreres årligt. Køerne og kvier tildeles endvidere foder med mobil/stationær (stald øst og midt) foderblander med vejestyrem og elektronisk registrering. Kombinationen af foderautomater og foderblandere giver mulighed for at

fodre den enkelte ko individuelt og tilpasse foderets indhold af næringsstoffer til de forskellige hold af køer og opdræt. Det er fasefodring.

Til fuldfoderblanderne bliver der flere gange årligt laves foderrecept af fodringsrådgiver. Foderrecepten sørger bl.a. for, at foderets indhold af protein (kvælstof) og fosfor afbalanceres efter kreaturerne behov, således at risikoen for overskydende N og P i husdyrgødningen minimeres.

Fodringen med kvælstof kontrolleres også gennem ureamålinger i mælken hver 14. dag, hvor et eventuelt overskud af kvælstof i foderet kommer til udtryk gennem et forhøjet ureatal, hvorefter foderets indhold af protein justeres ned.

Der tages analyser af alt grovfoder, og foderplanen afpasses grovfoderets sammensætning og kvalitet.

Foderplaner udarbejdes i samarbejde med konsulent og med anvendelse af nyeste viden inden for kvægfodring.

Dyrene er ikke på græs i nudrift. I ansøgt drift step 2 udfases dyrene i den vestligste del af goldkostald, og dyrene er ikke på græs. I step 1 er dyrene i den nye del af "Goldkostald mod vest" med sengebåse og fast drænet gulv med ajlerille på græs i 5 måneder.

Sojaskrå, rapskager og roepiller opbevares i planlagre i Gl. kostald øst. Mineraler, vitaminer og kalvefoder hjemtages i bigbags eller i mindre sække på paller og opbevares i foderlade.

Foder- og halmlagre er placeret i god afstand til naboer og offentlig vej, og vurderes ikke giver væsentlige gener for omgivelserne. Ensilagepladsen holdes fri for foderrester og dårlig ensilage for at hindre gener.

BAT

Foderet blandes dagligt i mikservogn. Blandingen foregår på befæstet areal ved plansiloerne. Der anvendes fasefodring, dvs. der blandes specielle blandinger til de forskellige dyregrupper, malkende køer og goldkøer. Kalvene får kalvefoder med en fodersammensætning, som passer til deres væksttrin.

Foderplanen udarbejdes i samarbejde med konsulent og med anvendelse af nyeste viden inden for kvægfodring.

Der udtages analyser af grovfoderet, og foderplanen afpasses grovfoderets sammensætning og kvalitet. Fodringen afstemmes vha. foderplanen og foderkontrol, så overforsyning med protein (kvælstof) og fosfor undgås.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at der ikke vil være en væsentlig påvirkning af omgivelserne ved den beskrevne foderhåndtering.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. foder og foderopbevaring, men der er stillet vilkår om at en del af dyrene skal være på græs i 5 måneder om året. Dvs. i den periode må de ikke være på stald.

5.2 Vand

Beskrivelse

Vandforbrug

Olsminde forsynes med vand fra Østerlars Vandværk, som er et andelsejet vandværk. Det årlige vandforbrug er i nudrift (regnskab 2021) på 12.200 m³. Forbruget forventes ikke at stige i step 1, og at stige moderat i step 2 – proportionalt med antallet af kreaturer.

Langt hovedparten af vandforbruget går til kvægets drikkevand, mens den resterende del går til vask af malkeanlæg og rengøring af stald. Forbruget af vand til vask af maskiner og traktorer er begrænset.

Vandbesparende foranstaltninger (BAT):

Produktionens vandforbrug går primært til dyrenes drikkevand og her vil en besparelse være i modstrid med dyrevelfærden.

Forbruget af vaskevand hænger sammen med hygiejnen i mælke- og køleanlæg. Derfor er der grænser for, hvor meget der kan spares på vaskevandet, før det går ud over hygiejnen og dermed mælke kvaliteten. I det omfang det er muligt, vil der blive brugt vandbesparende programmer/færre antal vaske. Men kun, hvis det ikke påvirker mælke kvaliteten.

Vandbesparende foranstaltninger opsummeret:

- Bedriftens drikkevandsinstallationer rengøres og efterses jævnligt med henblik på at undgå spild.
- Vandforbruget registreres og evt. uregelmæssigheder (forøget vandforbrug) identificeres og reparerer hurtigst muligt.
- Der er vandkar i stalden i stedet for vandkopper, hvilket er vandbesparende. Vandkarrene er forsynet med flydere, som er med til at sikre et stabilt vandtryk
- Drikkevandsinstallationerne rengøres og efterses jævnligt med henblik på at undgå spild. Evt. lækager identificeres og reparerer hurtigst muligt
- Vand fra mælkekøling vil blive genbrugt til drikkevand til køerne

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at husdyrbruget med de beskrevne tiltag lever op til BAT i forhold til god effektiv vandudnyttelse. Bornholms Regionskommune vurderer, at der ikke vil være en væsentlig påvirkning af omgivelserne ved den beskrevne vandanvendelse.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. vandforbrug på ejendommen.

5.3 Energi

Beskrivelse

El

På Olsminde forbruges el primært til malkning og mælkekøling. Derudover anvendes el til belysning, eldrevne kornvalse samt pumpning af gylle. Der forbruges ikke el til ventilation, da alle stalde er naturligt ventilerede. Det årlige elforbrug til drift på Olsminde er ved nudrift på 295.000 kWh pr. år (årsregnskab 2021).

Energiforbruget forventes ikke at stige væsentligt i step 1, mens det vil stige moderat i step 2 i ansøgt drift.

Dieselolie

Forbruget af diesel er ved nudrift ca. 66.000 l diesel pr. år (årsregnskab 2021). Dieselforbruget afhænger især af antal hektar med markarbejdet. I staldene bruges diesel til de traktorer, som blander foderet i de mobile blandevogne. I gl. kostald øst og gl. kostald midt er der stationær foderblander. Fra nudrift og til ansøgt drift udvides markarealet ikke, og forbruget af diesel forventes at være stort set uændret. Der vil være et mindre merforbrug i step 2, hvor der skal blandes foder til lidt flere dyr.

Dieseltanken er placeret i nuværende foderlade. Tanken kan indeholde 5900 liter. Der er ikke afløb i bygningen.

Energibesparende foranstaltninger

Der er etableret varmegenvinding i forbindelse med mælkenedkølingen. Varmen anvendes til at opvarme stuehus, mandskabsrum, forvarmning af køernes drikkevand og brugsvand i driftsbygninger og i stuehuset. Vakuumpumpen til malkeanlægget er frekvensstyret og derved energibesparende. Staldene er med naturlig ventilation, og der er derfor ikke energiforbrug til ventilation. Der er dagslysstyret belysning med sensor i staldene og mulighed for styring med ur. Udendørs styres belysning med mørkesensorer. Logistikken i forbindelse med afhentning af foder til blandeanlæg er indrettet, så afstanden giver færrest mulige driftstimer, hvilket minimerer energiforbruget

Forbrug af el, diesel og fyringsolie forventes at ligge inden for den gængse norm. Der er naturlig ventilation i alle staldafsnit, og der bruges derfor ikke energi til ventilation.

Kommunens vurdering

Ud fra ovennævnte procedurer og tekniske løsninger, som er medvirkende til at minimere energiforbrug og til at holde løbende fokus på ressourceforbruget, så der kan ageres hurtigt og effektivt ved driftsforstyrrelser og uheld.

Bornholms Regionskommune vurderer, at husdyrbruget med de beskrevne tiltag lever op til BAT i forhold til godt effektivt energiudnyttelse og samtidig udnyttes mest effektivt.

Bornholms Regionskommune vurderer, at der ikke vil være en væsentlig påvirkning af omgivelserne ved den beskrevne energianvendelse.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. energi.

5.4 Diverse hjælpestoffer

Beskrivelse

Handelsgødning

Der indkøbes ca. 90-120 tons handelsgødning årligt og altid efter behovet, som det er beregnet i gødningsplanen. Handelsgødning opbevares i foderladen. Den indkøbte handelsgødning spredes i løbet af vækståret som angivet i gødningsplanen.

Pesticider

Sprøjtes rengøres i marken, idet eventuelle rester af sprøjtemiddel fortyndes med vand fra buffertank og sprøjtes ud.

Pesticidrummet ligger i de gamle staldbygninger. Rummet er aflukket og aflåst, hvis der opbevares farlige midler. Pesticidrummet gennemgås årligt, og midler, som ikke længere er i brug, afleveres til BOFA på lovlig vis.

Medicin

Køer og kalve behandles efter dyrlægens anvisning og behov. Medicin opbevares i teknikrum i "Gl. kostald øst" i lukket beholder med fast bund (gammel kummefryser uden frys). Eventuelle medicinrester afleveres til dyrlægen eller alternativt på apotek.

Rengøringsmidler

Sure og basiske desinfektionsmidler og vaskemidler opbevares ved siden af malkerobotterne. Der opbevares kun de tønder, som er i brug (60 liter tønder). Lager af desinfektionsmidler står i forrum mod vest i "Gl. halmlade, dybstrøelse".

Smøreolie

Olie til maskiner opbevares i 200 liter tromle i sidebygning til den gamle bindestald, hvor også eventuel spildolie opbevares. Olietromlen står på fast gulv med mur omkring.

Maskinerne får primært skiftet olie hos nabo, som opbevarer spildolien, ind til den afhentes af firma. Hvis olie skiftes på værksted, tager værkstedet ansvaret for bortskaffelse af spildolie.

Kommunens vurdering

For at beskytte jord og grundvand stiller Bornholms Regionskommune vilkår om opbevaring af olieprodukter. Ud fra den beskrevne håndtering og det beskudne forbrug af de nævnte hjælpestoffer vurderer kommunen, at der ved overholdelse af vilkåret og de generelle regler for brug og opbevaring ikke vil være væsentlig risiko for forurening forårsaget af anvendelsen.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. oplag af olieprodukter.

6 RESTSTOFFER

6.1 Spildevand - herunder restvand og tagvand

Beskrivelse

Mængden af restvand forventes at stige lidt i forbindelse med at ensilagepladsen udvides i ansøgt drift. Ensilagesaft og restvand fra plansiloer bliver opsamlet i særskilt lagune.

Bortledning af restvand

Vandspild og vaskevand fra vask af stalde, malkerobotter og mælketank ledes til gyllebeholder. Overfladevand, restvand og evt. ensilagesaft fra ensilagesiloer og befæstet areal ledes til lagune. Evt. gødningsvand fra kalvemøg i ensilagesiloer og kalvehytter ledes til gyllebeholder.

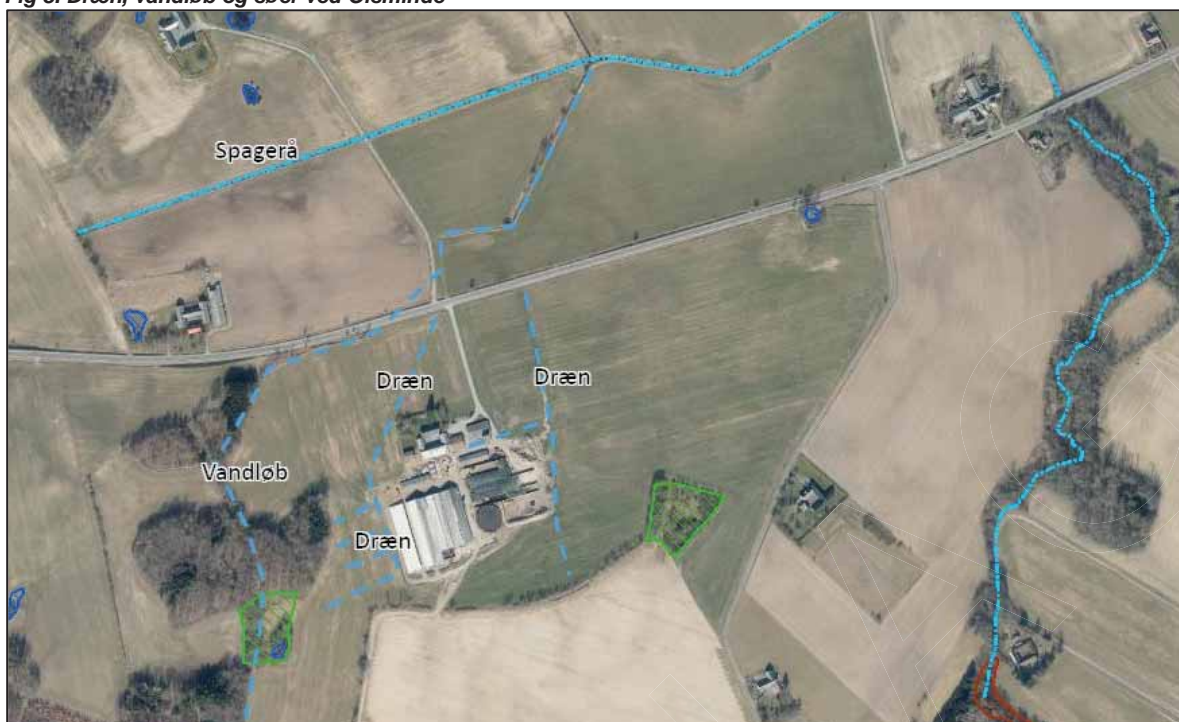
Vask af redskaber uden gødnings- og olierester foretages på vaskepladsen. Maskiner og redskaber, hvorfra der kan forekomme gødnings- og olierester, vaskes på vaskepladsen, hvor der er afløb til gyllekanal. Vaskepladsen er placeret umiddelbart syd for gyllebeholder.

Der er tagrender på de ældre bygninger. På de nye stalde er ligeledes opsat tagrender. Regnvand fra tagene ledes til dræn i marken. Der er etableret omfangsdræn langs langsiderne på de nye stalde. Vandet herfra bliver ligeledes ledt i dræn. Herfra bliver vandet ledt mod Spagerå.

Figur 7. Dræn omkring Olsminde. Kortet er ikke målfast, og placering af dræn er cirka.

Fig 8. Dræn, vandløb og søer ved Olsminde

Kommunens vurdering

Håndtering af spildevand er i Danmark omfattet af anden lovgivning end husdyrbrugloven.

Der er stillet vilkår til udarbejdelsen af en beredskabsplan, hvor der er redegjort for ejendommens afløbsforhold.

Det vurderes, at afledning af vaskevand og spildevand fra staldanlægget, samt afledning af sanitært spildevand sker efter gældende regler.

Bornholms Regionskommune vurderer, at husdyrbruget med de beskrevne tiltag lever op til BAT i forhold til emissioner fra spildevand.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. produktion og håndtering af spildevand

6.2 Affald

Beskrivelse

Fast affald

Der er på Olsminde opsat en container, som tømmes efter behov. Den kan rumme ca. 3-4 m³ emballage og andet brændbart affald. Plastik/pap herunder afdækningsplast fra ensilagesiloer bortskaffes via denne container. [ISAG-kode 19.00 og EAK-kode 02 01 04].

Sprayflasker afleveres på BOFA [EAK-kode 15 01 04].

Glasaffald afleveres på BOFA i glascontainer [ISAG-kode 51.00].

Neonrør afleveres i særlig container til lysstofrør på BOFA, [EAK-kode 20 01 21]

Jernaffald afhentes af firmaet "1129", 3700 Rønne 1-2 gange årligt. Der er container til jernaffald på ejendommen [ISAG-kode 56.20].

I ansøgt drift vil mængden af affald efter bedste skøn ligge inden for ovenfor nævnte intervaller. Det forventes dog, at der muligvis bliver behov for en større affaldscontainer/flere affaldscontainere i step 2.

Animalsk affald

Dødeligheden er på årsbasis max. 10 % for kalvene og max. 5 % for køernes vedkommende. Det er sjældent, at der dør kvier, og der er max. tale om ca. 2 % på årsbasis. Skønnet antal døde dyr til DAKA pr. år er angivet i Tabel 7 herunder.

Tabel 7. Døde dyr i nudrift og efter udvidelser, skønnet

Døde dyr/år	Nudrift	Ansøgt drift (etape 1)	Etape 2
Køer	25	25	28
Kvier	2	2	2
Kalve	30	30	33
I alt	57	57	63

Døde dyr (EAK kode 02 01 02) afhentes af DAKA. Døde dyr til afhentning tilmeldes straks DAKA's afhentning og afhentes som regel dagen efter – dog afhængig af helligdage og DAKA's planlægning af kørsel. Afhentningsstedet for døde dyr er placeret på sydsiden af foderladen.

Medicinalaffald

Medicinalaffald, medicinrester og nåle tages retur af dyrlæge (kan alternativt afleveres på apotek) [EAK-kode 15 01 10]. Tom brandbar emballage afleveres som brandbart affald. Medicinen opbevares i teknikrum i "Gl. kostald øst" i lukket beholder med fast bund (en gammel kummefryser uden frys).

Olieaffald

Eventuel spildolie opbevares i sidebygning til gl. bindestald på fast gulv. Maskinerne får dog primært skiftet olie hos nabo, som opbevarer spildolien, ind til den afhentes af firma. Hvis olie skiftes på værksted, tager værkstedet ansvaret for bortskaffelse af spildolie.

Kemikalieaffald

Pesticidrummet ligger i de gamle staldbygninger. Rummet er aflukket og aflåst, hvis der opbevares farlige midler. Pesticidrummet gennemgås årligt, og midler, som ikke længere er i brug, afleveres på BOFA på lovlig vis.

Sprøjteudstyret deles med landmandskolleger. Sprøjtes rengøres i marken, idet evt. rester af sprøjtemiddel fortyndes med vand fra buffertank og sprøjtes ud.

Kommunens vurdering

Det forudsættes, at alle typer affald på ejendommen håndteres efter de til enhver tid gældende regler samt, at bortskaffelsen sker i overensstemmelse med det kommunale affaldsregulativ for erhvervsaffald. I regulativet står bestemmelser om opbevaring og bortskaffelse af diverse typer af affald, herunder medicinrester og kanyler.

Opbevaring og bortskaffelse af døde dyr skal følge reglerne i bekendtgørelse om opbevaring m.m. af døde produktionsdyr. Derudover stilles vilkår om, at kadaverne skal opbevares under tæt, fast overdækning i form af kadaverkappe eller lignende.

Dokumentation for bortskaffelse af affald skal foreligge i form af f.eks. kvitteringer og fakturaer fra godkendt vognmand.

Bornholms Regionskommune vurderer, at overholdes vilkårene vedr. affald, vil affaldshåndteringen på Olsminde ikke medføre gener for omkringboende. Den beskrevne affaldsopbevaring, -håndtering og -bortskaffelse vurderes ikke at have væsentlig virkning på omgivelserne.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår om, at bygningernes omgivelser skal holdes fri for affald, om opbevaring af døde dyr, om afbrænding og om dokumentation for bortskaffelse/aflevering.

7 GENER FRA HUSDYRBRUGET

I dette afsnit beskrives og vurderes de mulige gener for husdyrbrugets omgivelser ved forekomst af lugt, støj, støv, lys, skadedyr og transporter forårsaget af virksomhedens aktiviteter.

7.1 Lugt

Beskrivelse

Lugtemission stammer fra staldene samt fra husdyrgødningsystemerne inklusiv opbevaringsanlægget. Desuden forekommer lugtemission ved udbringning af husdyrgødningen. Der kan skelnes mellem vedvarende og periodiske lugtkilder. De vedvarende lugtkilder stammer fra dyrene i staldene samt fra anlæg til håndtering og opbevaring af gylle. De periodiske stammer primært fra udspreddning af husdyrgødning.

Vedvarende lugtkilder

For de vedvarende lugtkilder beregnes en lugtgeneafstand. Uden for denne lugtgeneafstand må lugtgenerne fra husdyrholdet anses som værende ubetydelige. Lugtgeneafstandene er beregnet ved hjælp af både den nye lugtvejledning (ny lugtvejledning for husdyrbrug) og FMK-modellen (Vejledende retningslinjer for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde, FMK, 2. udgave maj, 2002), og beregningen baseres på følgende elementer:

- Emissionsfaktorer for forskellige dyregrupper
- En spredningsmodel
- Genekriterier svarende til forskellige områders lugtfølsomhed
- Regler for hvordan øvrige forhold kan påvirke geneafstanden.

I beregningerne af lugtgeneafstanden er der taget udgangspunkt i, at alle dyr er på stald. Det elektroniske ansøgningssystem (www.husdyrgodkendelse.dk) foretager lugtemissions- og lugtgeneberegninger både efter den nye lugtvejledning og FMK-modellen. Det resultat, systemet viser ved endt beregning, er resultatet efter den beregningsmodel, der giver den længste geneafstand til omboende, så genekriterierne overholdes uanset modelvalg.

Lugt fra anlægget

Lugtemissionen fra anlægget på Olsminde stiger i step 2 som følge af, at der bliver flere produktions m²/flere dyr på ejendommen. Lugtemissionen giver anledning til beregning af geneafstande til enkeltbeboelser, samlet bebyggelse og byzone samt sommerhusområder.

I beregningen af lugtemissionen fra Olsminde og den nødvendige geneafstand til forskellige typer af beboelser indgår det maksimale produktionsareal i ansøgt drift i etape 1 og i etape 2. Der er regnet med, at alle dyr er på stald året rundt i step 2. I step 1 er kreaturerne i "Goldkostald Vest"'s tilbygning ude i 3 mdr om året.

Der ligger ingen andre staldanlæg med 75 DE eller mere henholdsvis 300 m eller 100 m fra nærmeste samlede beboelse/sommerhusområde/byzone eller nærmeste nabobeboelse.

Beregningerne i husdyrgodkendelse.dk giver nedenstående resultater for udvidelsen i step 2. Resultaterne for beregningerne i step 1 er ikke vist, da step 2 har det største produktionsareal, og dermed er "worst case".

I ansøgningskemaet er der foretaget beregninger, der viser, at de krævede lugtgeneafstande mellem Olsminde og omkringboende er overholdt – se nedenstående.

Table 8. Resultat af lugtberegning for ansøgt drift (step 2) fra husdyrgodkendelse.dk (skema nr. 237565)

Samlet resultat af lugtberegning ? ⓘ

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (m)	Korrigeret geneafstand (m)	Vægtet gennemsnitsafstand (m)	Genekriterie overholdt
Lærkesøvej 1	0	FMK	137,1	137,1	695,7	Ja
Oxholmvej 1	0	FMK	137,1	137,1	413,1	Ja
Oxholmvej 3	0	FMK	137,1	137,1	451,9	Ja
Stavsdalvej 72	0	FMK	137,1	137,1	371,3	Ja
Stavsdalvej 74	0	FMK	137,1	137,1	687,6	Ja
Stavsdalvej 32	0	NY	483,8	483,8	3275,4	Ja
Aarsballe By 32	0	NY	483,8	483,8	1347,2	Ja
Aarsballe By 43	0	NY	483,8	483,8	2162,5	Ja
Aarsballe By 63	0	NY	483,8	483,8	1275,3	Ja
Klemensker	0	NY	681	681	6498,7	Ja
Sommerhuse v Melsted	0	NY	681	681	7344,6	Ja
Østermarie	0	NY	681	681	6390,1	Ja

Forklaring til samlet resultat af lugtberegning

* Geneafstanden fra NY modellen er 0, selvom der er en faktisk lugt fra staldgruppen. Dette skyldes at lugten er for lav til at lugtspredningen kan beregnes.

Konsekvenszone: 587 m

Nærmeste nabobeboelse, Stavsdalvej 72, ligger ca. 371 m fra Olsminde. Geneafstanden er beregnet til 137 m, og er dermed overholdt.

Nærmeste byzone er Østermarie mere end 6 km øst for Olsminde. Geneafstanden er beregnet til 681 m, og er dermed overholdt.

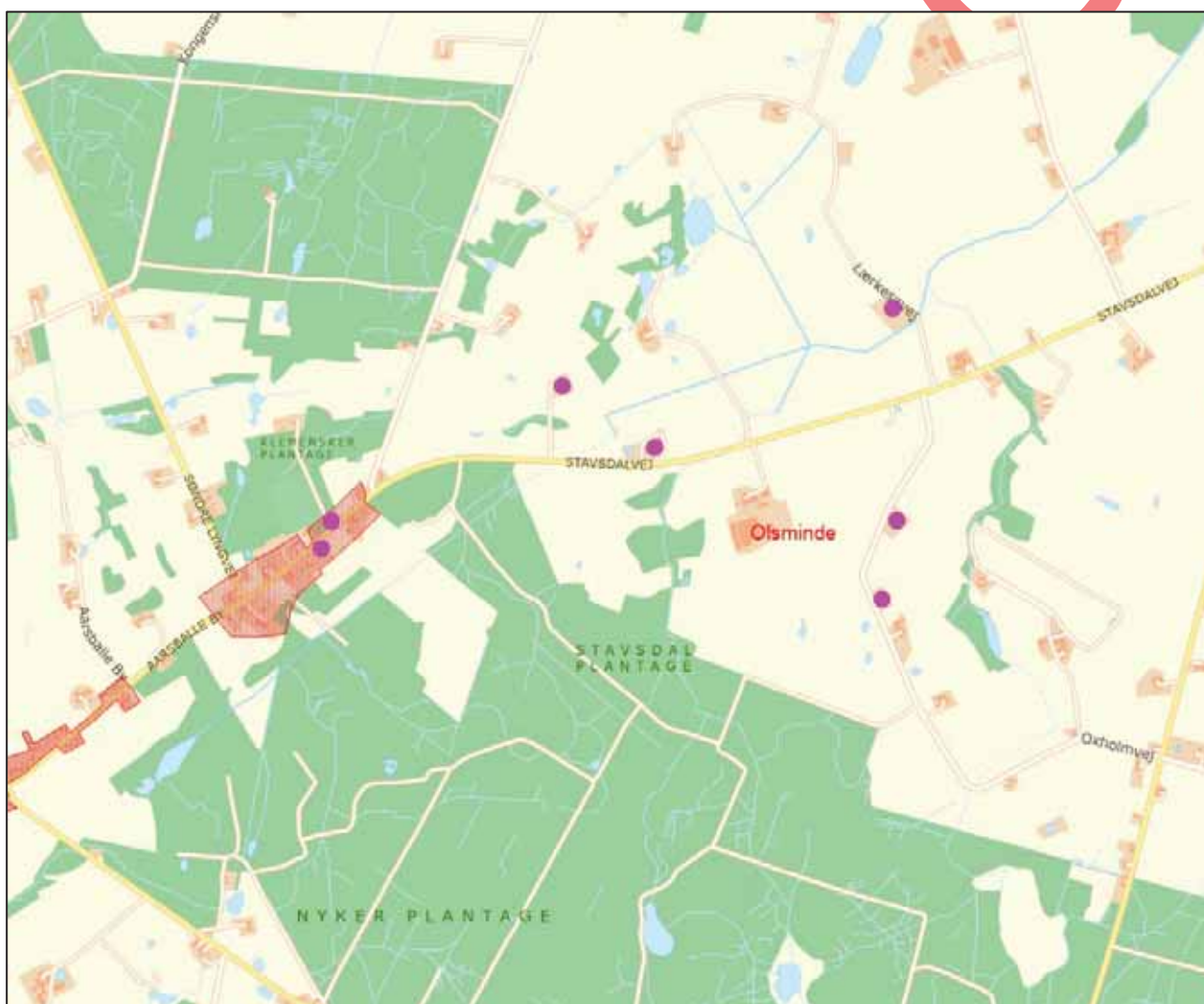
Nærmeste samlet bebyggelse er Årsballe ca. 1,2 km fra Olsminde. Geneafstanden er beregnet til 484 m, og er dermed overholdt.

Nærmeste sommerhusområde ligger ved Melsted mere end 7 km fra Olsminde. Geneafstanden er beregnet til 681 m, og er dermed overholdt.

Afstandskravene i forhold til lugt er opfyldt både i ansøgt drift step 1 og step 2 for både byzone, sommerhusområde, samlet bebyggelse og enkeltbolig.

Beliggenheden af de omtalte boliger og nærmeste områder kan ses i Figur 9.

Figur 9. Beliggenheden af nabobeboelser og boligområder.

Periodiske lugtkilder - lugt ved håndtering og udbringning af husdyrgødning

Der kan forekomme lugtgener ved omrøring og udbringning af husdyrgødningen fra produktionen. Gyllen udbringes i planternes vækstsæson, primært i april/maj måned. En del af gyllen nedfældes i sort jord før såning af majs og vårkorn. Dette reducerer lugtgenerne og mindsker risikoen for fordampning af næringsstoffer. En del af gyllen udlægges med slanger i vinterafgrøder og resten udbringes i græs henover vækstsæsonen. Dette sker med nedfældes med skiveskær.

Kommunens vurderinger

Ved udvidelse af dyrehold på Olsminde vil der forekomme lugtemission fra ejendommen. I husdyrgodkendelse.dk er lugtemissionen fra staldanlægget og de nødvendige geneafstande til forskellige typer af beboelser beregnet på grundlag af produktionsarealets størrelse i m² og de fastsatte emissionsfaktorer for dyretypen og staldsystemet.

Den primære kilde til lugt fra anlæg til dyrehold er staldlugt. Der foreligger også kun systematiske og anvendelige oplysninger til anvendelse i konkret sagsbehandling om lugtemissionen fra staldanlæg. Lugtemission fra opbevaring og udbringning af husdyrgødning indgår således ikke i lugtberegningerne. Disse emissioner reguleres gennem konkrete vurderinger og generelle regler, herunder husdyrgødningsbekendtgørelsens afstandskrav til placering af anlæg til opbevaring af husdyrgødning og krav om overdækning samt krav til metoder og tidspunkter for udbringning af husdyrgødning.

Lugtberegningen er foretaget både i forhold til Miljøstyrelsens standardiserede OML-spredningsmodel og FMK-modellen. I tabel 8 er kun vist resultatet af den beregning, der giver den længste geneafstand til omboende. Hvis der ligger andre husdyrbrug, som medfører lugtgener i det samme punkt i byzone, samlet bebyggelse eller hos nabo, skærpes kravene til geneafstanden i forbindelse med ansøgningen (kumulation). Staldafsnit, der er placeret længere væk end 120 % af geneafstanden, medtages ikke i lugtberegningen.

Af lugtberegningen ses, at lugtgenekriteriet er overholdt i forhold til alle typer beboelser. Det er således Bornholms Regionskommunes vurdering, at omkringboende ikke vil blive udsat for væsentlige lugtgener fra staldene.

Kommunen vurderer dog, at hvis der skulle opstå væsentlige lugtgener hos naboer, som ikke kunne forudses på baggrund af lugtgenekriterierne, skal der være mulighed for at løse problemet, og der er stillet vilkår herom.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår om at holde god staldhygiejne samt vilkår i tilfælde af væsentlige lugtgener.

7.2 Støj og rystelser

Beskrivelse

Støjkilder:

Støj, som potentielt kan høres af naboer, vil kunne forekomme som maskinstøj i forbindelse med foderblanding, udmugning af dybstrøelsen, markarbejde, spredning af fast møg og gyllekørsel samt afhentning af rågylle til Bornholms Bioenergi og andre transporter til og fra ejendommen.

Støjkilder internt på ejendommen er herudover fodervelse, gyllepumper, vakuumpumper, kompressor, højtryksspuling, minilæsser samt håndtering af dyr m.v.

Der er ikke støj fra korntørring og fra ventilation. Fodringsanlægget larmer minimalt.

Driftsperiode for støjkilder:

Malkerobotterne er i drift døgnet rundt. Foderblanding foregår to gange dagligt. Fodervelse er i drift to gange ugentligt i dagtimerne. Udmugning af dybstrøelsen sker 1-2 gange årligt. Foderblanding og interne transporter vil især foregå i dagtimerne.

Afhentning af rågylle til Bornholms Bioenergi sker ca. 5 gange ugentligt.

Markarbejde og udbringning af husdyrgødning sker hovedsageligt forår og efterår. Gødningskørsel og markarbejde inklusiv høst er sæsonarbejde og afhænger af vejret. Derfor vil der i højsæsonen nogle gange blive arbejdet i døgndrift.

Maskinstøj i forbindelse med fodring, foderblanding og gylle- og møgspredning vil umiddelbart ikke forekomme i længere tid i ansøgt drift end i nudrift, da der er tale om lovliggørelse af eksisterende produktion i ansøgt drift step 1, og en kun mindre udvidelse i ansøgt drift step 2. Men nogle af støjklenderne vil flytte længere mod øst i step 2.

Støjbelastningen fra gyllekørsel forøges næppe fra nudrift til ansøgt drift arealet til udbringning af husdyrgødning er det samme. Fra etape 1 til etape 2 forøges antallet af gyllekørsler til udbringningsarealerne ikke, men Bornholms Bioenergi vil muligvis øge antallet af kørsler med gylle til Bornholms Bioenergi lidt.

Støjniveauet vurderes ikke at blive væsentligt højere i ansøgt drift, men den nye stald step 2 vil komme lidt tættere på naboer end hidtil.

Tiltag for at reducere støj:

I ansøgt drift step 1 og 2 bruges det eksisterende malke- og køleanlæg, og køletank inklusiv kompressor står indendørs.

Foderblanding er dagligt forekommende, og støjpåvirkningen mindskes ved rationel placering af foderlade og ensilage, så arbejdstiden kan holdes på 4 timer dagligt. Foderblanding vil typisk foregå inden for almindelig arbejdstid.

Støj fra gylle- og møgkørsel og fra markarbejde formindskes ved at vedligeholde maskiner og tage hensyn til omkringboende ved at få arbejdet udført hurtigt og effektivt.

Ved nyindkøb bliver lydsvage maskiner vægtet højt samt udførelse af afskærmning og indkapsling.

Den daglige støj skønnes at give begrænsede gener for naboerne. Nærmeste nabo på Stavsdalvej 72 bor ca. 371 meter væk.

I sæsonen for markarbejde vil der være forhøjet aktivitet.

I forhold til arbejdsmiljøet på bedriften skal arbejdsgiver aktivt sikre sig, at medarbejderne ikke udsættes for støj, som giver høreskader. Når støjen er over 80 dB(A), bør man anvende høreværn.

Ansøger bestræber sig på at overholde følgende gode råd for at reducere den interne støj:

- Luk døre og vinduer i traktoren, når der anvendes støjende redskaber.
- Nedsæt omdrejningstallet på mixervognen til det nødvendige.
- Undgå unødigt ophold ved mixervogn i funktion.
- Indkapsle motor, kompressorer og pumper, hvis det er muligt uden overophedning.
- Anskaf støjsvage maskiner ved indkøb af nye maskiner.
- Placer så vidt muligt støjende maskiner, hvor man ikke opholder sig.
- Vedligehold maskiner og redskaber for at undgå unødigt støj.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune forudsætter, at anlægget på Olsminde overholder Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser. Støjkvilkårene omfatter al støj fra landbrugsdrift på ejendommens bygningsparcel men ikke støj fra f.eks. markdriften.

Kommunen vurderer, at støj fra ejendommen ikke vil blive et problem for omkringboende og forbigående. Der er ikke foretaget støjberegninger, men de nærmeste nabobeboelser ligger så langt fra ejendommen, at der ikke vurderes at kunne opstå væsentlige støjgener, når de stillede vilkår overholdes.

Der vil kunne forekomme støj fra ekstern og intern transport. Transport til og fra Olsminde vurderes ikke at ville give uacceptable støjgener udover det, der må accepteres som nabo til en landbrugsejendom.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. støjgrænser og eventuel måling af støjniveauet.

7.3 Støv

Beskrivelse

Støvgener kan især forekomme i forbindelse med håndtering af halm og kørsel med maskiner på interne kørselsveje i tørt vejr.

På Olsminde er støv fra håndtering af halm minimal og vil næppe genere naboer og forbipasserende. Der kan forekomme støvgener i forbindelse med kørsel på interne kørselsveje.

Nærmeste nabo ligger mindst 371 m fra Olsminde, og støv fra interne veje vurderes ikke at kunne genere naboerne eller forbipasserende. Den offentlige vej Stavsdalvej ligger ca. 125 m fra den nærmeste driftsbygning. Kørsel på privatvejen kan medføre støv, men det vurderes kun at give sporadiske gener for forbipasserende bilister.

Ejer og ansatte kan mindske eventuelle støvgener ved at bære støvværn, f.eks. hvis støvende halm skal håndteres. Generelt er der et stort luftrumfang i staldene i forhold til antallet af dyr, og den naturlige ventilation giver en god luftgennemstrømning. Derfor er luften i staldene generelt god og uden støvgener.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at der ikke vil forekomme væsentlig støvudvikling som følge af udviklingen af kvægholdet. Der stilles dog et vilkår om støvgener, så alle aktiviteter på ejendommen, herunder levering af råvarer, flytning af dyr og udbringning af husdyrgødning, kan planlægges således, at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. støvgener.

7.4 Lys

Beskrivelse

Der er projektører på nordgavlen på Gl. kostald øst, Gl. kostald midt fast gulv, og Goldkostald mod vest.

Der er udendørs lys ved tankrum, hvor mælk tankbilen afhenter mælken, på østlig langsideside af gl. kostald. De udendørs lyskilder er afmærket på beredskabskort i bilag 6.

Alle udendørs lyskilder – undtaget projektører - er styret med sensor. Det indendørs lys er dagslysstyret med sensor.

I staldene vil der hovedsagligt være naturlig belysning om sommeren og kun kunstig belysning, hvis lysintensiteten er for lav.

Der er planlagt åbne sider i den nye stald i ansøgt drift step 2. Der er også åbne sider i gl. kostald øst. Derfor kan der ses lys fra Stavsdalsvej, og fra Oxholmvej. Det forventes dog at være minimalt, og især at være synligt i vinterhalvåret, hvor dagene er kortere, og der er staldarbejde efter mørkets frembrud, og før daggry.

Om vinteren vil der være belysning i staldene, så køerne opholder sig i lys i ca. 16 timer dagligt. Lyset skal sikre optimal mælkeproduktion samt reproduktion.

De oplyste kostalde vil kunne ses i mørke i vinterhalvåret af naboer og forbipasserende, men lysintensiteten vil ikke virke blændende eller ubehagelig, fordi bygningerne ligger tilbagetrukket fra Stavsdalvej, og fordi naturlig beplantning delvis skærmer naboer på Oxholmvej.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at den beskrevne anvendelse af lys i staldene samt udendørs ikke vil medføre gener for omkringboende eller forbipasserende pga. afstanden.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. lys.

7.5 Fluer og skadedyr

Beskrivelse

Generel forebyggelse

På en kvægejendom kan især mus og rotter i vinterhalvåret, og fluer i sommerhalvåret give problemer.

Generelt er renholdelse en vigtig faktor i skadedyrsbekæmpelsen. Foderspild, gammelt foder og frasorteret foder fjernes fra foderkrybber, fodergange og lagre. Regelmæssig rengøring med højtryksspuling, afvaskning eller grundig skrabning og fejning holder fluer, mus og rotter på afstand. Hund og katte holdes blandt andet som rotte- og musebekæmpere.

Rotter forebygges med god staldhygiejne og ved at fjerne foretrukne levesteder (brændestakke, gammelt halm, affald osv.). Ensilage og især majsensilage tiltrækker rotter, og eventuelle ensilagestakke placeres så vidt muligt væk fra vandløb, grøfter, brakmarker eller andre tilholdssteder for rotter. Hvis der konstateres rotter, suppleres der med at udlægge rottegift i ca. 50 rottekasser, som sættes op langs ydervægge og fodmur og omkring ensilagestakken straks efter ilægning i stak. Derudover holdes en bræmme op til fodmuren fri for vegetation. Rottebekæmpelsen varetages af det private firma Ewers, som tilser rottekasserne på Olsminde.

Fluegener forebygges ved god staldhygiejne, hvor rester af gødning og foder fjernes dagligt. Der bruges rovfluer ("miljøfluen") mod staldfluer, og der modtages nye rovfluer hver 14. dag.

De generelle retningslinjer for bekæmpelse af skadedyr i henhold til statens skadedyrsbekæmpelse følges.

På bedriften opbevares dokumentation for skadedyrsbekæmpelse.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at der på tilfredsstillende vis er redegjort for, hvorledes forekomst af fluer og rotter m.m. vil blive forebygget og evt. bekæmpet, således at gener heraf undgås. Endvidere er det kommunens vurdering, at følges vilkårene i denne tilladelse, burde der ikke opstå fluegener eller problemer med rotter.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. fluebekæmpelse og rottesikring.

7.6 Transport

Beskrivelse

Der forekommer transport af forskellig art i forbindelse med produktionen på Olsminde. Der skelnes mellem intern transport rundt på ejendommen og ekstern transport til eller fra ejendommen.

Al til- og frakørsel til Olsminde sker ad Stavsdalvej og ind ad privatvejen mellem Stavsdalvej og Olsminde - undtagen gyllekørsel og grovfoderhøst på de nærmeste marker, hvor der køres ud direkte.

Intern transport

Den interne transport består især af indtransport af græs og maj til ensilagesiloerne, indtransport af halm efter høst og indtransport af korn til kornsiloer. Der tages græsslæt ca. 4 gange årligt; i maj, juli og september.

Majsen høstes én gang årligt i september/oktober. Kornet høstes i august/september, hvor halmen også køres ind. I høstperioden køres ofte også i aften- og eventuelt nattimerne, fordi "høsten skal i hus" inden nedbør.

Alt foder og korn opbevares på Olsminde inklusiv markstakke. Halm opbevares desuden på Egelund, Aspegård og Lynggård.

Interne transportveje og transportveje for husdyrgødning er tegnet ind på kort (Bilag 1).

Ekstern transport

Dyr fra ejendommen: Tyrekalve til opfedning sælges og bliver afhentet ca. 1 gang hver måned i nudrift og ansøgt drift. Slagtekøer bliver afhentet ca. 2 gange hver måned i nudrift og ansøgt drift. I alt ca. 36 transporter

pr år. Dette forventes uændret efter udvidelsen, i det lastbil blot medtager flere dyr.

Døde dyr: DAKA afhenter døde dyr ca. 2 gange om måneden i nudrift og ca. 3 gange pr. måned i step 2.

Mælk: Mælken til mejeriet afhentes hver anden dag. Dette er uændret også efter udvidelsen i etape 2. I alt 183 gange pr år.

Kraftfoder: Indkøbt foder leveres med lastbil. Sojaskrå og rapskager ca. 1 gang pr. måned i nudrift og ca. 2 gange pr. måned i ansøgt drift. I alt ca. 48 transporter om året i ansøgt drift etape 2.

Halm: Der hentes halm ca. 1 gang pr. uge i nudrift og i ansøgt drift. I alt ca. 55 transporter.

Olie: Der leveres dieselolie hver måned, dog hyppigere i sæsonen med meget markarbejde.

Handelsgødning og kemikalier: Der kommer ca. 4 transporter med handelsgødning hvert forår. Bekæmpelsesmidler hjemtages med 1 transport forår og 1 transport efterår. Det forventes at være uændret i etape 1 og 2.

Gylle til biogasanlæg: Bornholms Bioenergi afhenter gylle i lastbil, som kan laste 36 tons. Gylle til Bornholms Bioenergi afhentes 6 gange ugentligt i nudrift, og i ansøgt drift.

Husdyrgødning til udbringning på markerne: Gyllekørsel foregår i foråret (februar - maj) for ca. 80 - 90 % af gyllen og efterår (september til oktober) for ca. 10 - 20 % af gyllen.

Gyllen køres ud med gyllevogn og nedfælder. Der køres med gyllevogn, som kan laste 25 tons/kørsel. Ca. 50 % af gyllen til udkørsel køres i gyllevogn (25t/læs), og ca. 50 % af gyllen køres i lastbil (36 tons/ læs).

I nudrift køres ca. 350 læs gylle ud årligt. I etape 2 forventes udbringningsarealet at være det samme, og antal læs gylle forventes ikke at blive forøget. Det er dog kun en del af gyllen, som udbringes direkte fra Olsminde. Resten opbevares i gyllebeholdere på andre ejendomme eller hos Bornholms Bioenergi. Antallet af transporter direkte fra Olsminde er derfor lavere.

Fast gødning og dybstrøelse køres ud på marken og nedbringes. Det sker hovedsagligt om efteråret. Maskinstationen tager sig af dette arbejde, og vognene kan laste ca. 25 tons/kørsel.

Det forventede totale antal transporter til og fra ejendommen i nudrift og efter de ansøgte udvidelser er samlet i Tabel 9.

Tabel 9. Antallet af transporter pr år til og fra Olsminde, angivet i cirka-tal

	Nudrift	Ansøgt step 1	Ansøgt step 2
Tyrekalve til opfedning	12	12	12
Dyr til slagteri	12	12	15
Dyr til Daka	Efter behov, ca. 24	Efter behov, ca. 24	Efter behov, ca. 30
Diesel til ejendom	12	12	12
Mælk til mejeri	183	183	183

Dybstrøelse, udspredding	12	12	15
Gylle til marker	350	350	400
Gylle til Bornholms Bioenergi	285	285	400
Rapskager og sojaskrå	12	12	24
Service, dyrlæge, inseminør, mv	365	365	365

Kommunens vurdering

Det er kommunens vurdering, at ind- og udkørsel til husdyrbruget kan ske uden at give anledning til gener for omkringboende. Selve belastningen af det lokale vejnet reguleres af den relevante vejlovgivning, mens færdsel på offentlig vej reguleres af færdselsloven og håndhæves af politiet. Der er ikke stillet vilkår i forhold til transport.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. transport.

8 AMMONIAKTAB OG NATURPÅVIRKNING

I dette afsnit beskrives ammoniakemissionen fra husdyrbruget og opfyldelsen af BAT-krav, og det vurderes, i hvor høj grad ammoniakemissionen påvirker beskyttet natur og sårbare arter.

8.1 Ammoniakemission og BAT-krav

Beskrivelse

I ansøgningskemaet er der foretaget beregninger af ammoniakemissionen fra staldanlæg og lagre i nudrift/8-årsdrift og ansøgt drift. For hvert staldafsnit er ammoniakemissionen beregnet ved at gange størrelsen af produktionsarealet med emissionsfaktoren for den pågældende dyretype og staldsystem. Tilsvarende beregnes emissionen fra gylleopbevaring ved at gange det ansøgte overfladeareal for gyllebeholdere med en emissionsfaktor for typen af gødning.

I de stalde, hvor der er ansøgt om flexproduktion af kvæg, beregnes ammoniakemissionen med en emissionsfaktor for den dyretype og det staldsystem med højest ammoniakudledning.

Table 10. Opgørelse af ammoniakemissionen fra kvægproduktionen på Olsminde step 1 og step 2 for nudrift, 8 årsdrift og ansøgt drift

Ammoniakemission fra husdyranlægget (kg NH ₃ -N/år)				
Drift	Staldafsnit	Lagre	I alt	Meremission efter udvidelse (step 2)
Ansøgt drift step 1	4037	178	4214	+ 1945 (nudrift) + 1945 (8-års drift)
Ansøgt drift step 2	5521	178	5699	
Nudrift	3470	283	3754	
8-års drift	3470	283	3754	

BAT-krav

Husdyrbrug med en emission på over 750 kg NH₃-N pr. år skal reducere ammoniakemissionen til et niveau svarende til emissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT).

Den maksimale emission ved anvendelse af BAT beregnes for hvert staldafsnit for sig ud fra de enkelte produktionsarealers størrelse i m² og emissionsfaktoren for den pågældende dyretype og staldsystemtype. Der sondres mellem nye (og renoverede) stalde, hvor kravet beregnes ud fra ét sæt emissionsfaktorer, og eksisterende stalde, hvor kravet beregnes ud fra et andet sæt faktorer eller ud fra vilkår i tidligere godkendelser om eksisterende teknologi.

I ansøgningskemaet for Olsminde er BAT-kravet for stalde beregnet ud fra, at de er eksisterende staldafsnit, hvor BAT-krav er fastsat i tidligere afgørelse.

Ved flexproduktion fastlægges BAT-kravet ud fra den dyretype og det staldsystem med højest ammoniakudledning.

Der er ikke et selvstændigt BAT-krav for gødningsopbevaringsanlæg. I beregningen af BAT-kravet for husdyrbruget indgår opbevaringsanlæg således med en emission svarende til den beregnede reelle emission.

Samlet BAT-krav inkl. krav til gødningslagre er opgjort i tabel 11.

Tabel 11. BAT-krav for ansøgt drift, step 2 (skema 237565)

Staldafsnit	Dyretype Staldsystem/gødningstype	Forudsætning	Produktionsareal (m ²)	BAT-krav/m ² (kg NH ₃ -N)	BAT-krav (kg NH ₃ -N)
Gl. kostald midt fast gulv	Alle kvæg(flexgruppe) Sengestald med fast drænet gulv med skraber og ajlefløb	BAT-krav fastsat i eksisterende godkendelse	1921	0,89	1710 + 161 = 1871
	Alle kvæg(flexgruppe) Dybstrøelse		192	0,84	
Gl. kostald øst	Alle kvæg (flexgruppe) Sengestald med spalter (bagskyl eller ringkanal)	BAT-krav fastsat i eksisterende godkendelse	757	1,16	878 + 161 = 1039
	Alle kvæg (flexgruppe) Dybstrøelse		192	0,84	
Østlige del af goldkostald vest	Alle kvæg (flexgruppe) Dybstrøelse	BAT-krav fastsat i eksisterende godkendelse	152	0,84	264 + 128 = 392
	Alle kvæg(flexgruppe) Sengestald med fast drænet gulv med skraber og ajlefløb		297	0,89	
Gl. halmlade, dybstrøelse	Alle kvæg (flexgruppe) Dybstrøelse	Nyt (incl. renoveret) staldafsnit	252	0,84	212
Nye kalvehytter plansilo step 1	Alle kvæg (flexgruppe) Dybstrøelse	Nyt (incl. reno-veret) staldafsnit	50	0,84	42
Nye kalvehytter step 2	Alle kvæg (flexgruppe) Dybstrøelse	Nyt (incl. reno-veret) staldafsnit	550	0,84	462

Ny kostald øst	Alle kvæg (flexgruppe) Dybstrøelse	Nyt (incl. reno-veret) staldaf-snit	200	0,84	168 + 1335 = 1503
	Alle kvæg(flexgruppe) Sengestald med fast drænet gulv med skraber og ajleafløb		1500	0,89	
I alt					5699
Overdækket gyllebeholder 3200 m3	Flydende gødning	BAT-krav fastsat i eksisterende godkendelse	708		142
Kalvemøg	Fast gødning	Nyt (incl. renoveret) gødningsopbevaringsanlæg	100		36
I alt					178
SUM i alt					5877

BAT summeret

Staldindretning

På Miljøstyrelsens liste over teknologier, som kan reducere ammoniakfordampningen fra staldanlæg til kvæg, er gulvtypen 'faste drænedede gulve med skraber og ajleafløb', opført med en forventet ammoniakreduktion på 50 % i forhold til referencestaldsystemet.

Gl. kostald øst er indrettet med sengebåse og spaltegulve.

Den nye kostald indrettes med 'fast drænet gulve med skraber og ajleafløb' og dybstrøelse

Eksisterende 'Kviestald vest', 'Gl. kostald midt' og 'Gl. goldkostald' er indrettet med faste drænedede gulve med Skraber og ajleafløb.

Goldkostald Vest er indrettet med fast drænet gulv med skraber og ajleafløb, og med dybstrøelse.

De små kalve og de syge/kælvende køer vil blive opstaldet i dybstrøelsesboks af hensyn til dyrevelfærden.

Ansøger anvender BAT inden for staldteknologi, idet ammoniakemissionen fra produktionen ligger under den samlede vejledende emissionsgrænseværdi, som beskrevet tidligere i dette afsnit.

Opbevaring af husdyrgødning

Gyllebeholderen på Olsminde er en stabil beholder, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger.

Beholderen tømmes hvert år og inspiceres visuelt, således at det kan konstateres, at beholdernes bund og vægge er tætte.

Gylle omrøres kun forud for udkørsel. Naturligt flydelag på gyllen sikres om nødvendigt ved tilførsel af halm eller kalvemøg. Efter omrøring/udkørsel kontrolleres det, at der senest 14 dage efter, at der igen er gylle i tanken, er etableret flydelag. Der føres logbog over flydelaget på gyllen i henhold til lovgivningen.

Teltoverdækning af gyllebeholdere er på Miljøstyrelsens teknologiliste over teknologier, der kan reducere Ammoniakfordampningen. Der etableres i ansøgt drift teltoverdækning på gyllebeholderen.

Der anvendes BAT i forhold til opbevaring af husdyrgødning.

Udbringning af husdyrgødning

BAT for udbringningsteknik er beskrevet i referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker, der vedrører

intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF) som en række tiltag. Størstedelen af disse tiltag er dækket af dansk lovgivning. F.eks.:

- Regler for udbringningstidspunkter

- Udbringningsmetoder
- Krav om nedfældning på visse arealer
- Krav om maksimale mængder husdyrgødning pr. ha
- Krav til efterafgrøder

På Olsminde udarbejdes hvert år en mark- og gødningsplan, hvorved det sikres, at mængden af gødning tilpasses afgrødernes forventede behov. I planen tages der bl.a. hensyn til jordbundstype, sædskifte og planternes udbytte. Gyllen udbringes med nedfælder og slæbeslanger. Der køres aldrig på vandmættet, oversvømmet, frossent eller snedækket areal. De anvendte udbringningsteknikker vurderes at leve op til BAT.

Fodring

På Olsminde anvendes bl.a. fasefodring, og der foretages jævnligt ydelseskontroller og optimering af fodertildelingen.

Optimerede foderplaner og fasefodring sikre, at der ikke fodres med for meget protein. Overfodring med protein kan resultere i at det overskydende kvælstof udskilles i kvægets urin, og føres med gyllen til markerne.

Der vurderes, at der anvendes BAT inden for foderteknologi til kvæg.

Forbrug af vand

Vandbesparende foranstaltninger er beskrevet i tidligere afsnit.

For at holde vandforbruget på et så lavt niveau som muligt, under hensyntagen til dyrenes behov, sørges for en effektiv vandforsyning til besætningen. Vandforbruget registreres, og der gennemføres regelmæssige eftersyn og vedligeholdelse af vandinstallationerne.

Det vurderes på denne baggrund, at der anvendes BAT på Olsminde i relation til at minimere vandforbruget.

Forbrug af energi

Energibesparende foranstaltninger er beskrevet i tidligere afsnit.

Alle stalde er naturligt ventilerede.

Varmen fra mælkekøling udnyttes til opvarmning af stuehus, mandskabsrum, forvarmning af køernes drikkevand, og brugsvand i driftsbygninger og stuehus. Vakuumpumpen til malkeanlægget er frekvensstyret.

Der er etableret styring af lys med ur og sensor i staldene.

Det vurderes, at der anvendes BAT på Olsminde i relation til at sikre, at energiforbruget på ejendommen er så lavt som muligt.

Management

Management, egenkontrol og dokumentation er beskrevet i afsnit tidligere.

Ansøger har gjort rede for, hvordan det sikres, at næringsstofferne udnyttes bedst muligt i stalden (fasefodring,

optimerede foderplaner følges, fodereffektiviteten kontrolleres løbende, fokus på dyrevelfærd) og marken (gødningsplan udarbejdes, så husdyr- og handelsgødning fordeles optimalt efter afgrødernes behov).

Det er desuden beskrevet, at ejer løbende holder sig fagligt opdateret, og at der vil blive udarbejdet en beredskabsplan, som anviser forholdsregler ved uforudsete hændelser.

Det vurderes, at bedriften lever op til BAT-kravet inden for management.

Kommunens vurdering

Idet der er tale om et husdyrbrug med en ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr år, skal emissionen reduceres til et niveau svarende til emissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT).

For det konkrete projekt er det samlede BAT-krav beregnet til 5.250 kg NH₃-N pr år. Den ansøgte produktion medfører en beregnet faktisk emission på 5.250 kg NH₃-N pr. år. Den ansøgte husdyrproduktion overholder således det vejledende BAT-niveau.

BAT-kravet er opfyldt på baggrund af de valgte staldsystemer og gulvtyper som ammoniakreducerende teknologi, overdækning er ejendommens gyllebeholder med telt, og at der ikke må være dyr i "goldkostalden mod vest" 3 måneder om året – dvs. dyrene herfra skal årligt være på græs 5 måneder årligt.

BAT-emissionskravet er således overholdt.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår til staldsystem, gulvtype og dyretyper, overdækning af gyllebeholder og dyr på græs til reduktion af ammoniakemissionen.

8.2 Ammoniakdeposition til naturområder

Beskrivelse

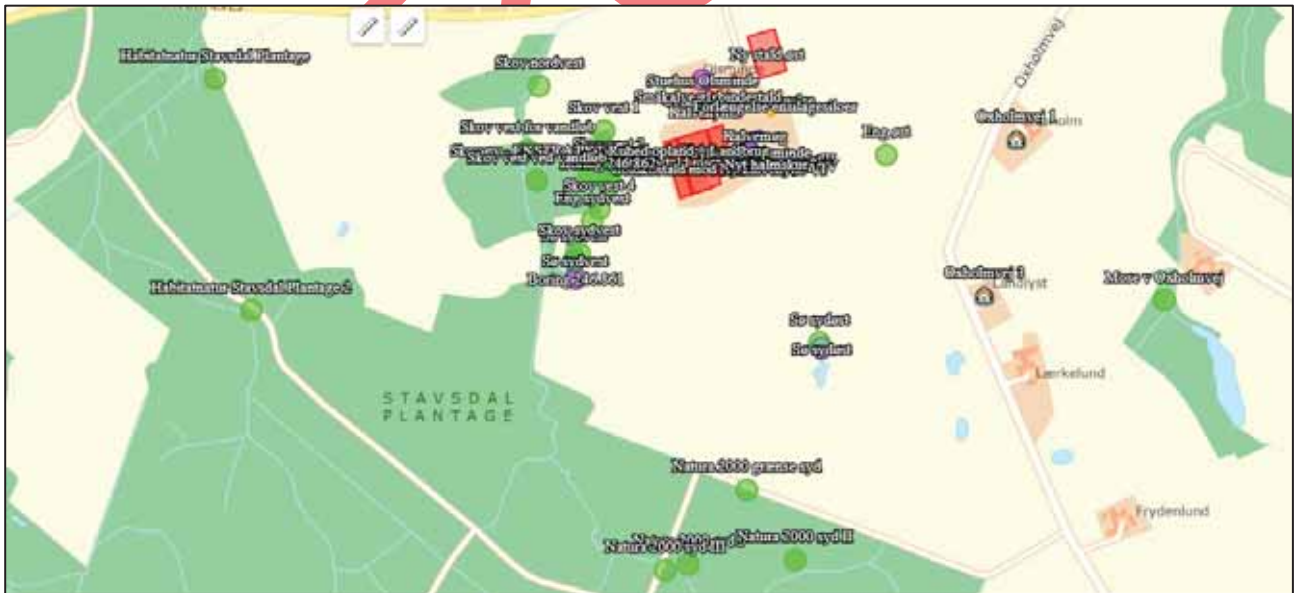
Ammoniakemissionen fra produktionen på Olsminde bevirker, at omkringliggende arealer påvirkes med nedfald af ammoniak.

I ansøgningssystemet er der foretaget beregning af denne ammoniakdeposition til beskyttede naturområder og potentielt ammoniakfølsomme skove samt beskyttede søer i området. Beliggenheden af beregningspunkterne tættest på anlægget fremgår af kortet i figur 7.

Resultatet af beregningen af ammoniakdeposition i de angivne punkter i ansøgt drift kan ses i tabel 12.

Tabellen viser de beregnede værdier for den totale ammoniakdeposition fra husdyrbrugets stalde og lagre, og for merdepositionen, der er den ekstra ammoniakdeposition, som den ansøgte produktion forårsager i forhold til henholdsvis nudrift og driften 8 år før ansøgningstidspunktet (8-års-driften).

Figur 6. Beregningspunkter for ammoniak i området omkring Olsminde. Fra husdyrgodkendelse.dk ansøgningsskema nr. 237565 (step 2). Grønne prikker angiver beregningspunkter. Grøn skravering angiver habitatområder.

Resultatet af beregningen af ammoniakdeposition i de angivne punkter i ansøgt drift kan ses i tabel 12.

Tabellen viser de beregnede værdier for den totale ammoniakdeposition fra husdyrbrugets stalde og lagre, og for merdepositionen, der er den ekstra ammoniakdeposition, som den ansøgte produktion forårsager i forhold til henholdsvis nudrift og driften 8 år før ansøgningstidspunktet (8-års-driften).

Tabel 12. Beregningspunkter for ammoniak i området omkring Olsminde.

Naturtyper	Målepunkt	Totaldeposition (kg NH ₃ -N/år)	Merdeposition Nudrift (kg NH ₃ -N/år)	Merdeposition 8-års drift (kg NH ₃ -N/år)
Kategori 1-natur	Habitatområde grænse	0,6	0,1	0,1
	Habitatnatur	0,6	0,1	0,1
Kategori 2-natur	Overdrev	0,1	0,0	0,0
Kategori 3-natur	Mose	0,7	0,2	0,2
	Skov	8,2	1,0	1,0
Anden natur	Eng SV	3,5	0,3	0,3
	Eng Ø	7,4	1,6	1,6
	Sø	1,6	0,1	0,1

* Alle naturberegningsspunkter kan ses i bilag 3

Kommunens vurdering

Beskyttelsesniveau ved ammoniakfølsomme naturområder

De ammoniakfølsomme naturområder opdeles i kategori 1-natur, kategori 2-natur og kategori 3-natur. Beskyttelsesniveauet for kategori 1-natur og kategori 2-natur omfatter en forbudszone på 10 m, hvor der ikke må etableres, udvides eller foretages ændringer af stalde eller gødningsopbevaringsanlæg, samt krav til den tilladte totaldeposition. Beskyttelsesniveauet for kategori 3-natur kan efter en konkret vurdering være et krav om en maksimal merdeposition. Kravene er fastsat i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen og er gengivet i boksen nedenfor.

Totaldepositionen er den ammoniakdeposition, som stammer fra husdyrbrugets stalde og lagre - både fra den eksisterende og den ansøgte drift. Merdepositionen er den ekstra ammoniakdeposition, som den ansøgte drift forårsager. Merdepositionen skal beregnes ud fra alle etableringer, udvidelser eller ændringer foretaget siden 2007 (8-års driften).

Kategorisering og beskyttelsesniveau for naturtyper

Kategori 1-natur

Ammoniakfølsomme naturtyper i Natura 2000-områder, hvor et enkelt husdyrbrug maksimalt må totalbelaste med 0,2-0,7 kg N/ha/år afhængigt af beliggenheden af andre husdyrbrug i nærheden*.

Kategori 2-natur

Nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper uden for Natura 2000-områder: højmoser, lobeliesøer, heder større end 10 ha og overdrev større end 2,5 ha. Et husdyrbrug må totalbelaste med maksimalt 1,0 kg N/ha/år.

Kategori 3-natur

Anden ammoniakfølsom natur (moser samt mindre heder og overdrev) og ammoniakfølsomme skove. Ved disse naturtyper kan kommunen ud fra en konkret vurdering stille krav om en maksimal merdeposition på 1,0 kg N/ha/år.

**0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug; 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug og 0,7 kg N/ha/år ved 0 husdyrbrug.*

Ammoniakdeposition til naturområder i nærheden af Olsminde

Kategori 1-natur

Der er ca. 510 m fra Olsminde til nærmeste Natura 2000-område og nærmeste kategori 1-natur. Nærmeste Natura 2000-område er nr. 186 Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne. Depositionen fra Olsminde til de nærmeste arealer med kortlagte habitatnaturtyper i området er beregnet til 0,6 kg N/ha/år i totaldeposition. Det fastsatte krav til maksimal deposition af ammoniak er derfor overholdt.

Kategori 2-natur

Kravet til maksimal totaldeposition til kategori 2-natur er 1 kg N/ha/år. Nærmeste kategori 2-naturareal er et overdrev beliggende ca. 2,9 km øst for Olsminde, hvortil der beregnes en totaldeposition fra Olsminde på 0,1 kg N/ha/år. Idet produktionen på Olsminde således påvirker kategori 2-naturarealer med en totaldeposition under 1 kg N/ha/år, er det fastsatte krav til maksimal deposition af ammoniak til kategori 2-natur overholdt.

Kategori 3-natur

For kategori 3-naturtyper skal kommunen foretage en konkret vurdering og kan på den baggrund i særlige tilfælde fastsætte vilkår med henblik på opfyldelse af krav om maksimal merdeposition af ammoniak. Ved særlige tilfælde forstås en væsentlig miljøpåvirkning af særlige regionale eller lokale beskyttelsesinteresser. Kravet må dog ikke være under en maksimal merdeposition på 1,0 kg N/ha/år.

Nærmeste kategori 3-overdrev, -hede eller -mose, som ikke er kategori 2-natur, er en mose beliggende ca. 595 m sydøst for Olsminde. Mosen påvirkes med en merdeposition på 0,2 kg N/ha/år i forhold til nudrift og 8-års drift. Idet merdepositionen ikke overstiger 1,0 kg N/ha/år, kan kommunen ikke stille krav om maksimal merdeposition, og der er derfor ikke behov for en nærmere vurdering af arealet.

Vest for Olsminde ligger et skovareal. Til skoven beregnes en merdeposition på 1,0 kg N/ha/år i forhold til såvel nudrift som 8-årsdrift i kanten af skoven nærmest staldanlægget.

I den oprindelige version af ansøgningen var det beregnet, at der ville ske en merdeposition til skoven på 2,2 kg N/ha/år. Bornholms Regionskommune udarbejdede derfor en vurdering af skovens ammoniakfølsomhed set i forhold til den beregnede ammoniakpåvirkning. Bornholms Regionskommune vurderede, at der skulle stilles krav om en maksimal merdeposition til skoven på 1,0 g N/h/år. Ansøger har på den baggrund valgt at tilrette ansøgningen, så merdepositionen til skoven ikke overstiger 1,0 kg N/ha/år.

Idet merdepositionen til skoven i den gældende version af ansøgningen således ikke overstiger 1,0 kg N/ha/år hverken i forhold til nudrift eller i forhold til 8-års drift, stiller Bornholms Regionskommune ikke vilkår om en maksimal merdeposition til skoven.

Bornholms Regionskommunes vurdering af skovens ammoniakfølsomhed set i forhold til den oprindeligt beregnede merdeposition på 2,2 kg N/ha/år kan ses i Bilag 5.

Anden natur

Der er beregnet ammoniakdeposition til en eng beliggende ca. 125 m sydvest for staldanlægget og en eng beliggende ca. 175 m øst for. Til engen sydvest for staldanlægget beregnes en merdeposition på 0,3 kg N/ha/år i forhold til nudrift og 8-års drift. Til engen øst for staldanlægget beregnes en merdeposition på 1,6 kg N/ha/år i forhold til nudrift og 8-årsdrift.

Der er beregnet ammoniakdeposition til den nærmeste sø ved Olsminde. Den nærmeste er placeret ca. 250 m syd for staldanlægget. Til søen beregnes en merdeposition på 0,1 kg N/ha/år i forhold til nudrift og 8-års drift. Der er ikke andre søer beliggende inden for en afstand af 300 m.

Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens beskyttelsesniveau for ammoniak omfatter ikke bl.a. søer og enge, som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. Men i henhold til naturbeskyttelseslovens § 3 kan kommunen ikke godkende en påvirkning, som vil medføre ændringer i tilstanden af naturtyperne.

Der vurderes generelt ikke at ske en væsentlig påvirkning eller en tilstandsændring af merdepositioner, som ikke overstiger 1,0 kg N/ha/år.

Idet merdepositionen til engen sydvest for Olsminde og til søen ikke overstiger 1,0 kg N/ha/år, er det Bornholms Regionskommunes vurdering, at den ansøgte produktion ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af de beskyttede naturtyper. Idet merdepositionen til engen øst for Olsminde overstiger 1,0 kg N/ha/år, skal Bornholms Regionskommune vurdere, om dette medfører en tilstandsændring af engen.

Det følger af Miljø- og Fødevarerklagenævnets praksis i sager efter husdyrlovgivningen, at der i forhold til natur, der er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, som udgangspunkt ikke vil være tale om en tilstandsændring – og dermed en væsentlig virkning på miljøet – såfremt den samlede ammoniakpåvirkning af naturområdet efter godkendelse af det ansøgte ligger indenfor en konkret fastsat tålegrænse, indenfor det gældende tålegrænseinterval for den pågældende naturtype.

Bornholms Regionskommune har derfor foretaget en nærmere vurdering af ammoniakpåvirkningen på engen.

Vurdering af påvirkning på eng

Der skal ved beregning af ammoniakdeposition angives en ruhed for naturarealet. Der er til engen anvendt ruheden 'S – skov', som skal anvendes til naturtyper med skovlignende bevoksning på mindst 50 % af arealet. Der beregnes en ammoniakdeposition til engen på 7,5 kg N/ha/år. Merdepositionen i forhold til såvel nudrift som 8-års drift beregnes til 2,1 kg N/ha/år.

Baggrundsdepositionen i området beregnes til 12,9 kg N/ha/år beregnet som et gennemsnit over de seneste tre års data 2019-2021. Når baggrundsdepositionen og depositionen fra den ansøgte produktion på Olsminde lægges sammen, fås en samlet deposition til engen på 20,4 kg N/ha/år.

Det følger af tabel 2 i DCE-notatet "Opdatering af empirisk baserede tålegrænser" fra september 2018⁵, at tålegrænseintervallet for "fersk eng" er 15-25 kg N/ha/år (se Tabel 1313 herunder). Det fremgår dog af tabelens note 1 og 2, at tålegrænseintervallet for "fersk eng" som udgangspunkt dækker natureng og ikke bør anvendes for arealer med kulturgræsland og/eller hvor den væsentligste påvirkning er fra en hidtil lovlig landbrugsmæssig drift. Den atmosfæriske afsætning skal desuden ses i sammenhæng med andre tilførsler, f.eks. med overfladenær afstrømning.

⁵ Opdatering af empirisk baserede tålegrænser. Notat fra DCE 2018. [Opdatering af empirisk baserede tålegrænser \(au.dk\)](#)

Tabel 13 Tålegrænser for kvælstofdeposition for danske naturtyper. Tabel fra 'Opdatering af empirisk baserede tålegrænser – Notat fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi' september 2018. [Opdatering af empirisk baserede tålegrænser \(au.dk\)](#)

Naturtype	Tåle-grænse	Differentiering
Overdrev	10-25	¹ sure overdrev 10-15, kalkholdige overdrev 15-25
Klit	8-20	grå klit og grønsværklit 8-15, øvrig klit 10-20
Hede	10-20	der kan være klit kortlagt som § 3 hede
Fersk eng	15-25	^{1,2}
Strandeng	30-40	^{1,2}
Mose (og kær)	5-30	højmoser 5-10, hængesæk, tørvelavninger 10-15, fattigkær og hedemoser 10-20, kalkrige moser og væld, rigkær 15-30
Løvskov	10-20	Skovbevoksede tørvemoser 10-15
Nåleskov	10-20	

¹ Bør ikke anvendes for arealer med kulturgræsland / hvor den væsentligste påvirkning er en hidtil lovlig landbrugsmæssig. Dette vil primært gælde engarealer og bør ses over en længere tidsperiode. Intervallet dækker således som udgangspunkt 'naturenge'. Se også note 2.

² Den atmosfæriske afsætning skal ses i sammenhæng med andre tilførsler, fx med overfladenær afstrømning.

Af DCE-notatets side 5 fremgår desuden følgende:

"Der er i (Bak, 2003) givet en konceptuel beskrivelse af, hvordan empirisk baserede tålegrænser kan differentieres for arealer beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3 med udgangspunkt i områdets tilstand, målsætning og øvrige påvirkninger. Udgangspunktet herfor er, at den vurderede påvirkning (atmosfærisk deposition af kvælstof) i sig selv skal kunne medføre en væsentlig tilstandsændring, hvilket ikke vil være tilfældet, hvor landbrugsdrift er den væsentligste påvirkning eller tilførsler med overfladenært grundvand er den væsentligste kilde til kvælstof."

Bornholms Regionskommune besøgte engen den 13. juli 2017. Der var et tykt førnélag af vissent græs og blev kun registreret to positivarter, mens der blev registreret syv problemarter. Engen blev vurderet til at have en dårlig naturtilstand⁶. Der blev ikke lavet en dokumentationscirkel, så der er ikke beregnet et naturtilstandsindex. Der var ikke græssende dyr eller anden synlig pleje af engen på besigtigelsestidspunktet.

Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at engen er en natureng. Engen er dog ikke registreret med engsignatur på historiske kort men er registreret som et areal med løvtræer.

Af DCE-notatet fremgår, at den konkrete tålegrænse skal fastsættes inden for tålegrænseintervallet med udgangspunkt i områdets tilstand, målsætning og øvrige påvirkninger, men at udgangspunktet er, at den vurderede påvirkning (atmosfærisk deposition af kvælstof) i sig selv skal kunne medføre en væsentlig tilstandsændring, hvilket ikke vil være tilfældet, hvor landbrugsdrift er den væsentligste påvirkning eller tilførsler med overfladenært grundvand er den væsentligste kilde til kvælstof.

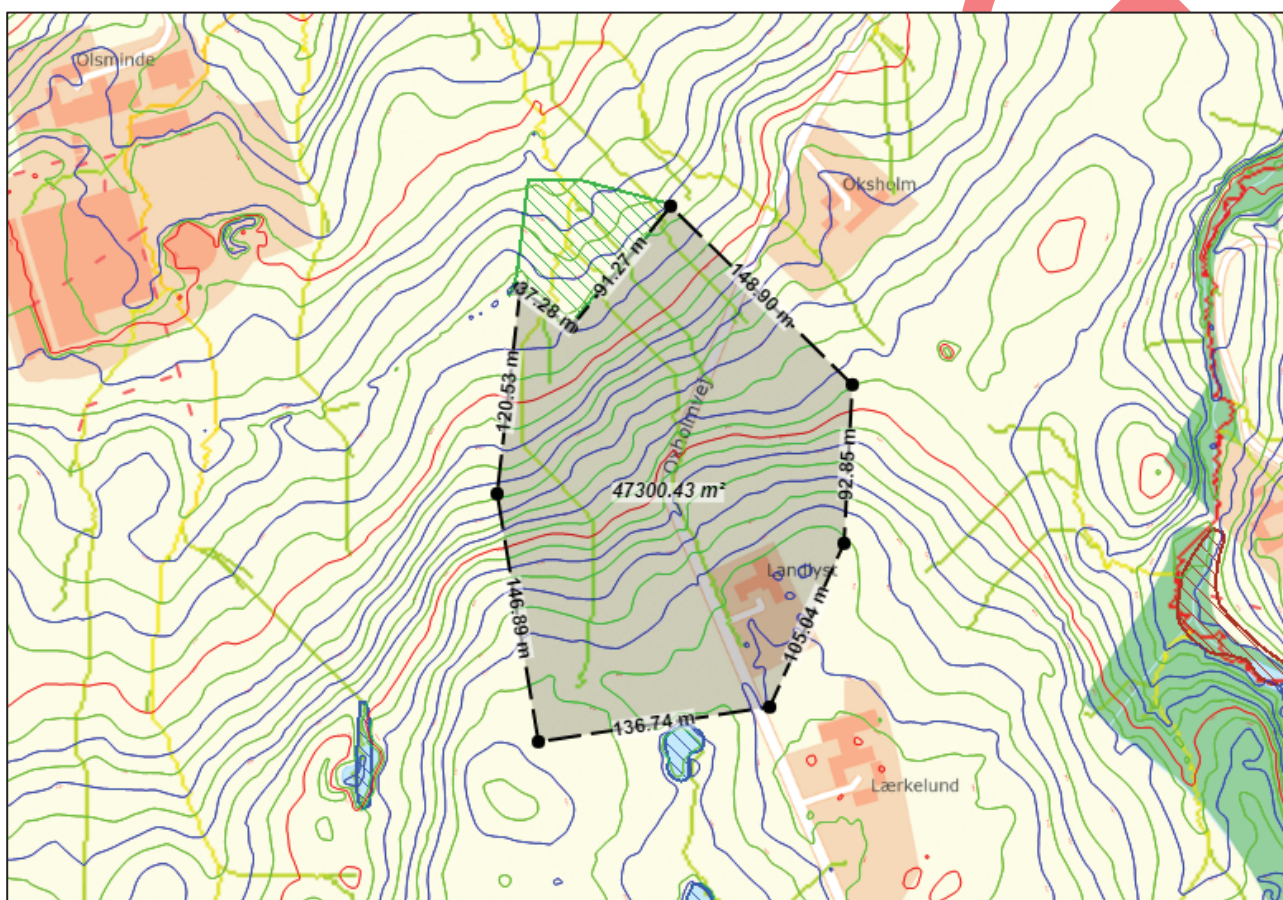
Engen vurderes at blive påvirket af overfladenær afstrømning fra de omkringliggende arealer.

⁶ Naturtilstanden kan være I (høj), II (god), III (moderat), IV (ringe) og V (dårlig), jf. referenceskalaen i Faglig rapport fra DMU nr. 792 fra 2010 om Naturtilstand på terrestriske naturarealer – besigtigelser af § 3-arealer.

Det fremgår af Miljø- og Fødevareklagenævnets praksis, at den samlede mængde tilstrømmende kvælstof fra omkringliggende marker til naturarealer kan anslås ved at anvende en metode, der er beskrevet i et notat fra DCE fra 2015⁷.

Kortet i Figur 8 herunder viser et bud på indtegning af oplandsareal til engen baseret på højdekurver og strømningsveje. Ovenpå dette er der lagt tilgængelige oplysninger om drænelinger (røde stiplede linjer). Drænoplysningerne er fra gamle kort og er ikke hverken eksakte eller fuldstændige og stemmer derfor ikke nødvendigvis overens med virkeligheden.

Oplysningerne fra kortet viser, at der er et opland syd for engen, hvorfra overfladevandet strømmer til engen. Et bud som indtegnet på kortet er, at overfladevand fra minimum 4,7 ha oplandsareal syd for engen afstrømmer direkte til engen.

Figur 11 Kort med højdekurver, oplysninger om drænelinger (røde stiplede linjer) og beskyttet natur (skraverede arealer) samt et bud på en omtrentlig indtegning af oplandsarealet til engen.

Oplandsarealet består af dyrkede arealer i omdrift. Engen og de omkringliggende markarealer er beliggende i et område med sandblandet lerjord. Der er hidtil blevet udbragt afgasset gylle fra biogasanlæg på arealerne. Biogasygille beregnes i denne sammenhæng som et gennemsnit af kvæg- og svinegyille, idet gyllen er en blanding. Bornholms Regionskommune vurderer på baggrund af tal fra DCE-notatet (tabel 8 s. 21) at der i gennemsnit er et tab af kvælstof fra rodzonen på 49 kg N/ha/år på en lerjord ved middel nedbør (beregnet som et gennemsnit af kvæggylle og svinegyille). Var der tale om ren sandjord, ville det tilsvarende tal være

⁷ DCE, 2015: [Notat om estimat af generel faktor for merudvaskning af kvælstof ved at anvende husdyrgødning frem for handelsgødning \(au.dk\)](#)

64,5 kg N/ha/år. Der er i dette tilfælde tale om en sandblandet lerjord, hvorfor tallet må formodes at ligge et sted midt imellem. Der regnes i dette tilfælde konservativt med værdien for lerjord. Ansøger vil i ansøgt drift formodentlig gå over til at udbringe rågylle fra kvæg. Udvasning fra ren kvæggylle er lidt højere end udvasningen fra svinegylle og dermed også lidt højere end det gennemsnit, der er anvendt i ovenstående beregning. Den anvendte værdi for det gennemsnitlige tab fra rodzonen vurderes derfor at være underestimeret.

Det anslås på baggrund af oplandsarealets hældning, at minimum 25 % af tabet fra rodzonen på arealer med afstrømning til engen ender på engarealet. Herved kan der beregnes, at der tilføres minimum $4,7 \text{ ha} \cdot 49 \text{ kg N/år} \cdot 0,25 = 58 \text{ kg N/år}$.

Denne mængde næring vurderes at blive fordelt på engen, som har et samlet areal på ca. 0,47 ha. Hvis det anslås, at den beregnede mængde tilført N fordeles jævnt over engen, kan det beregnes, at minimum 58 kg N/år fordelt på 0,47 ha, giver en påvirkning på minimum 123 kg N/ha/år.

Bornholms Regionskommune vurderer på baggrund heraf, at engen, på grund af overfladisk tilstrømning fra de omkringliggende dyrkede arealer, allerede før udvidelsen af den ansøgte produktion på ejendommen har modtaget et væsentligt bidrag fra overfladenær afstrømning fra omkringliggende arealer i størrelsesordenen anslået minimum 123 kg N/ha/år.

Det er på denne baggrund Bornholms Regionskommunes vurdering, at tålegrænseintervallet på 15-25 kg N/ha/år for "fersk eng" ikke finder anvendelse, idet den omhandlede eng allerede er væsentligt næringsstofpåvirket, og at den væsentligste påvirkning af engen også efter godkendelse af det ansøgte vil komme fra andre kilder end atmosfærisk deposition. Bornholms Regionskommune vurderer således, at en merbelastning på 2,1 kg N/ha/år ikke vil være væsentlig set i forhold til de øvrige næringsstofkilder til engen, og at merbelastningen derfor ikke vil resultere i en mærkbar forringelse af engens tilstand. Endvidere vil den ansøgte produktion på Olsminde ikke medføre en overskridelse af det øvre tålegrænseinterval for fersk eng, som er på 25 kg N/ha/år.

Bornholms Regionskommune stiller derfor ikke krav om maksimal deposition til engen.

Påvirkning af Natura 2000-områder

Olsminde er beliggende ca. 310 m fra nærmeste Natura 2000-område N242 Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne. Ammoniakpåvirkningen til de nærmeste områder med kortlagte habitatnaturtyper i Natura 2000-området er beregnet til 0,6 kg N/ha/år. Idet produktionen herved overholder de krav, der er i husdyrgodkendelseslovgivningen ved påvirkning på kategori 1-natur, vurderer Bornholms Regionskommune, at godkendelse af produktionen på Olsminde ikke medfører en væsentlig ammoniakpåvirkning af Natura 2000-området.

Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at der ikke er andre forhold ved den ansøgte produktion, som kan medføre en væsentlig påvirkning af Natura 2000-området.

Påvirkning af arter med særlige beskyttelseskrav (bilag IV-arter)

EU-landene har vedtaget fælles regler om at beskytte naturen. Habitatdirektivet forpligter medlemslandene til at træffe de nødvendige foranstaltninger til at indføre en streng beskyttelsesordning i det naturlige udbredelsesområde for dyrearter, som står på bilag IV. Beskyttelsen af arterne handler blandt andet om at sikre arterne mod at blive efterstræbt (jagt, indsamling, ødelæggelse af æg og yngel). Men medlemslandene skal også sikre, at arternes yngle- og rasteområder ikke beskadiges eller ødelægges. Viden om arternes forekomst og udbredelse opdateres løbende, bl.a. gennem det nationale program for overvågning af vandmiljø og natur (NOVANA).

Det fremgår af habitatbekendtgørelsens § 10, at der ikke kan gives tilladelse, dispensation, godkendelse m.v., hvis det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV, eller ødelægge de plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV, i alle livsstadier.

Det fremgår af Miljøstyrelsens vejledning om miljøregulering af husdyrhold, at "Kommunen skal derfor altid foretage en vurdering af, om der inden for 300 m fra punktkilden (inden for denne afstand kan en påvirkning henføres til punktkilden) ligger områder, som kan rumme bilag IV-arter (typisk vandhuller, moser eller solåbne græsarealer), og om der er registreret en forekomst af arten."

Bornholms Regionskommune har gennemgået egne data samt registrerede data i de tilgængelige databaser Naturdata (Danmarks Miljøportal), Naturbasen samt Arter.dk. Der er ikke i nogen af disse registreringer af Bilag IV-arter i naturarealer beliggende inden for 300 m af Olsminde.

Der er inden for 300 m af produktionsanlægget én sø, som potentielt kan være levested for padder. Søen er beliggende ca. 250 m syd for staldanlægget, som beskrevet ovenfor under 'Anden natur'. Til søen beregnes som beskrevet en merdeposition på 0,1 kg N/ha/år i forhold til nudrift og 8-års drift. Idet der således ikke i forbindelse med den ansøgte produktion sker nogen væsentlig påvirkning af søen, vurderes søens potentiale som muligt levested for Bilag IV-arter ikke at blive påvirket af den ansøgte miljøgodkendelse.

Der er inden for 300 m af produktionsanlægget også to enge, som beskrevet ovenfor under 'Anden natur'. Engene vurderes ikke at udgøre et oplagt levested for Bilag IV-arter, og ingen af dem vurderes at blive påvirket væsentligt af den ansøgte udvidelse på Olsminde (se foregående afsnit). Engenes potentiale som eventuelt muligt levested for Bilag IV-arter vurderes således ikke at blive påvirket væsentligt af den ansøgte miljøgodkendelse.

Skovarealerne beliggende vest og syd for Olsminde kan potentielt være levested for flagermus. Skovens potentiale som levested for Bilag IV-arter som flagermus og evt. rastested for padder vurderes ikke at blive påvirket af ammoniakdeposition men kan påvirkes af skovning. Den ansøgte produktion på Olsminde medfører ikke skovning og vurderes hermed ikke at påvirke skoven som muligt yngle- og rastested for Bilag IV-arter.

På ovenstående baggrund vurderer Bornholms Regionskommune samlet, at den ansøgte udvidelse ikke medfører en væsentlig påvirkning af bilag IV-arter eller fører til ødelæggelse eller beskadigelse af yngle- og rasteområder for Bilag IV-arter.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. ammoniakdeposition til naturarealer.

9 MULIGE DRIFTSFORSTYRRELSER OG UHELD

I dette afsnit beskrives mulige uheld, der kan føre til væsentlig forøget forurening af jord, overflade- og grundvand samt skade på mennesker, dyr og planter i forhold til normal drift. Desuden beskrives foranstaltninger til begrænsning af risici.

Beskrivelse

Mulige driftsforstyrrelser og uheld

De mulige risici på Olsminde centrerer sig om forurening af grund- eller overfladevand med gylle, pesticider, rengøringsmidler, veterinærmedicin, olie/diesel eller ensilagesaft.

Der er risiko for udslip af gylle i forbindelse med pumpning af gylle til gylleholder og ved omlastning til gyllevogn.

Derudover kan der ske udslip ved lækage ved påkørsel eller ved tæring af beholderen.

Fra markstakke med fast gødning er der risiko for forurening af overfladevand med møddingssaft.

Fra eventuelle markstakke med ensilage er der risiko for forurening med ensilagesaft.

Der er risiko for punktforurening med olie, pesticider, rengøringsmidler og veterinærmedicin.

Minimering af risici for uheld

Gylle

Gylletankene er underlagt lovpligtig kontrol og kontrolleres hyppigt visuelt og der føres logbog over flydelag. Bornholms Bioenergi afhenter hovedparten af gylle fra fortank og returnerer gylle direkte i gyllebeholder. Overpumpning af gylle sker med eldrevet pumpe. Denne er forsynet med en sikkerhedsanordning i form af en timer, hvorved risikoen for overløb af gyllebeholderen er minimal.

Området omkring Olsminde er relativt fladt med et fald i nordlig og vestlig retning.

Et eventuelt gylleudslip fra gyllebeholder vil løbe mellem bygningerne og ensilagesiloerne. Det vil relativt let kunne inddæmnes, hvis det stoppes inden det når op til drænen ved foderladen. Herfra kan det suges op med slamsuger.

Overfladevand kan forurennes via drænen. Så selvom der er langt til det nærmeste vandløb, skal det sikres at gylle ikke kan løbe til drænen, og herfra videre til Spagerå. Det gøres ved at tildække drænbrønd, og evt. lave barriere i grøft/vandløb, hvis gylle løber videre med drænen mod Spagerå på den anden side af Stavsdalsvej. Gylle udbringes både med gyllevogn med slangeudlægning, og med nedfælder fra maskinstationen.

Der skiltes med glatføreskilt, hvis der kommer jord og gylle på vejene, og der ryddes op ved arbejdets ophør hver dag. Gyllevogn afmærkes tydeligt, så den også kan ses i mørke.

Pesticider

Sprøjtearbejdet udføres af ansøger. Marksprøjte vaskes i marken, og restbeholdning af sprøjtevæske fortyndes grundigt og udsprøjtes i marken.

Pesticider opbevares i lukket rum med mulighed for aflåsning i den gamle bygningsæt på fast bund uden afløb.

Rengøringsmidler

Rengøringsmidler i brug opbevares ved de 6 malkerobtter. Der hjemkøbes kun til aktuelt brug og ikke til lager. Rengøringsmidler i brug opbevares i originaldunke ved forbrugsstedet. Herved er risikoen for spild minimal.

Veterinærmedicin

Veterinærmedicin opbevares i kontor/teknikrum i østlig kostald. Medicinen opbevares i en lukket beholder (gammel fryser).

Der anvendes veterinærmedicin i besætningen til behandling af syge dyr. Genbehandling foretages af driftsleder samt ejer. Begge har fået undervisning i brug af medicin. Tomme medicinflasker bortskaffes af dyrlægen.

Spildolie og diesel

Der forefindes en overjordisk tank til dieselolie. Tanken er på 5900 l og er placeret i foderladen. Tanken står på fast, støbt bund, og der er ikke afløb i bygningen. Eventuel olielækage er synlig og kan hurtigt opdages. Evt. spildolie afhentes af eksempelvis Marius Pedersen. Den brugte olie opsamles og opbevares i lukkede tønder indtil afhentning af oliegenbrugsfirma.

Markstakke

Markstakke med dybstrøelse overdækkes, og der sørges for, at de altid har min. 30 % tørstof. Alternativt lægges dybstrøelse på fast bund med afløb til gyllebeholder.

Ensilage placeres hovedsageligt på støbt bund med afløb til beholder. Er det nødvendigt at placere ensilage i markstak, dækkes denne omhyggeligt, og der sørges for, at der er min. 30 % tørstof.

Minimering af gene og forurening ved uheld

Hvis der sker tilsvining af veje med jord og gylle, rengøres der ved arbejdets ophør.

I tilfælde af spild af bekæmpelsesmidler på fast bund opsuges så meget som muligt med kattegrus, savsmuld eller lignende. Ved spild af bekæmpelsesmidler på jord skrubes et passende jordlag af straks efter udslip, og jorden opsamles og afleveres på genbrugsstation.

Ved akut forurening ringes til alarmcentralen på 112.

Der skal senest én måned efter afgørelse om miljøgodkendelse være udarbejdet en beredskabsplan, som

skal revideres/kontrolleres mindst én gang om året og gennemgås med gårdens personale. Beredskabsplanen skal bl.a. angive placeringen af stophaner, afbrydere og brandslukningsmateriel samt beskriver procedurer i tilfælde af kritiske situationer eller uheld som:

- Brand
- Gylleudslip
- Olieudslip
- Placering af stophaner/hovedafbryderkontakter
- Strømsvigt

Strømafbrydelse, generelt

Lovgivningen forlanger, at man kan redegøre for, hvordan dyrene beskyttes ved strømafbrydelse. Det er vigtigt, at dyrene fortsat har adgang til foder og vand, og kan malke.

Strømafbrydelse, Olsminde

For Olsminde gælder:

Vand: Der vil være vand også ved strømsvigt (vandværksvand).

Foder: Der fodres med mobil fuldfodervogn, som ikke er afhængig af strøm.

Malkning: Nødgenerator startes op, hvis der ikke er strøm, når kørerne skal malke. Nødgenerator er i teknisk rum i Gl. kostald øst.

Der er udarbejdet en beredskabsplan med beskrivelse af procedurer ved uheld. Beredskabsplanen revideres/kontrolleres mindst 1 gang om året og vil blive opdateret i denne ansøgning.

Kommunens vurdering

Opbevaring af fast husdyrgødning

Området er allerede indarbejdet i husdyrbrugloven og indgår i beregninger vedrørende husdyrbrugets ammoniakemission og lugtemission i afsnittene "Gener fra husdyrbruget" og "Ammoniak og Naturpåvirkning", hvorfor dette ikke vil blive gennemgået yderligere i dette afsnit.

Opbevaring af gylle

Området er allerede indarbejdet i husdyrbrugloven og indgår i beregninger vedrørende husdyrbrugets ammoniakemission og lugtemission i afsnittene "Gener fra husdyrbruget" og "Ammoniak og Naturpåvirkning", hvorfor dette ikke vil blive gennemgået yderligere i dette afsnit.

Håndtering af husdyrgødning

Kalvemøg kommer i gylletank som flydelag.

Der udføres lovpligtig 10 års beholderkontrol på bedriftens gylletanken.

Dybstrøelse opbevares i markstak, som overdækkes. Placering af dybstrøelse flyttes hvert år, således at der mindst går 5 år imellem samme placering.

- Tanken tømmes ca. én gang årligt for inspektion og vedligeholdelse
- Gyllen omrøres kun forud for udkørsel af gylle
- Der er konstant flydelag på gyllen, og efter omrøring/udkørsel kontrolleres det, at der senest 7 dage efter, at der er igen er gylle i tanken, er etableret flydelag
- Der føres logbog over flydelaget på gyllen, så der er fokus på at flydelaget lever op til kravene.
- Tanken er tilmeldt de lovpligtige regelmæssige eftersyn, hvilket betyder at tanken hvert 10. år bliver kontrolleret for om der skulle være tegn på betydelige utætheder

Området er ikke omfattet af godkendelseskravet, og vil derfor ikke blive gennemgået yderligere, udover de ovenfor nævnte procedurer og tekniske løsninger, som er medvirkende til at minimere ammoniakemissionen og risikoen for forurening af jord og grundvand.

Bornholms Regionskommune vurderer derfor, at BAT er overholdt i forhold til opbevaring og håndtering af gødning.

Udbringning af husdyrgødning

1. august 2017 overtog Landbrugs- og Fiskeristyrelsen regulering og kontrollen med udbringningsarealerne og vil dermed være dækket af generelle regler. Området er ikke omfattet af godkendelseskravet, og vil derfor ikke blive gennemgået yderligere.

Ifølge ansøger vil følgende dog blive praktiseret på bedriften:

- Husdyrgødning udbringes under hensyn til generelle regler, og foregår i videst muligt omfang efter godt landmandskab, hvilket vil sige at der tages hensyn til naboer, byområder osv
- Gyllen nedfældes på græsmarker
- Husdyrgødningen udbringes under hensyn til afgrødernes vækstperiode, hvilket betyder maksimal udnyttelse af næringsstoffer
- Udkørsel af fast og flydende husdyrgødning på dage med lav fordampning/regn.
- Nedpløjning/harvning af dybstrøelse umiddelbart efter udspredding
- Udkørsel af fast og flydende husdyrgødning til afgrøder i god vækst og/eller afgrøder med en plante-højde, der reducerer fordampningen

Ud fra ovennævnte procedurer og tekniske løsninger, som er medvirkende til at minimere ammoniakemissionen og risikoen for forurening af jord og grundvand, vurderer Bornholms Regionskommune at BAT er overholdt i forhold til udbringning af husdyrgødning.

Beredskabsplan

Bornholms Regionskommune vurderer, at der skal foreligge en beredskabsplan, som indeholder følgende:

- En plan over husdyrbruget med angivelse af drænsystemer og vandkilder/spildevandskilder
- Handlingsplaner for hvordan brand, utætte eller kollapsede gyllebeholdere, ukontrollerede afstrømninger fra møddinger og ensilagepladser samt olieudslip håndteres.
- Hvor udstyr til håndtering af forureningsulykker er placeret.

Vilkår

I henhold til klagenævnspraksis vurderes det, at husdyrgødningsbekendtgørelsens regler for håndtering af bl.a. flydende husdyrgødning anses for tilstrækkelige til at imødegå forurening ved et eventuelt udslip, og derfor er der ikke stillet yderligere vilkår til at forebygge uheld m.v.

Der er dog stillet vilkår om udarbejdelse af en beredskabsplan, som indeholder handleplaner for blandt andet, hvordan brand, utætte eller kollapsede gyllebeholdere, ukontrollerede afstrømninger fra møddinger og ensilagepladser samt olieudslip håndteres.

10 EGENKONTROL OG DOKUMENTATION

I dette afsnit beskrives og vurderes, hvordan ansøger gennemfører eller planlægger at gennemføre egenkontrol og management. Desuden beskrives de dokumenter og registreringer, som ansøger skal præstere for at dokumentere, at vilkårene i miljøtilladelsen er overholdt.

Beskrivelse

Management

Kim Larsen er ejer og virksomhedsleder på Olsminde.

Kim Larsen deltager i rådgivning og sparring udbudt af Bornholms Landbrug og er fast abonnent på rådgivning inden for fodring, produktionskontrol, planteavl og gødningshåndtering. Det giver bl.a. registreringer, som omsættes i styringsværktøjer til optimal fodring, gødning og plantebeskyttelse. Foder- og produktionsrådgivning indeholder også sparring til dyrevelfærd.

I Danmark har mejerierne indført et kvalitetsprogram for management og godt landmandsskab på mælkeproducerende bedrifter. Kvalitetsprogrammet følges af alle mælkeproducerende ejendomme og dermed også Olsminde.

Kim Larsen henter også inspiration og sparring i ERFA-gruppe med andre malkekvægbesætninger og deltager bl.a. i ERFA-gruppe med hollandske mælkeproducenter.

Kim Larsen tilstræber generelt at levere "godt landmandsskab" og holde sig ajourført.

Der udarbejdes senest en måned efter afgørelsen om miljøgodkendelsen en beredskabsplan, hvor forholdsregler i forbindelse med uheld er beskrevet.

Egenkontrol

- Der føres logbog over flydelag i gyllebeholder
- Der udarbejdes den lovpligtige gødningsplan
- Forbrug af vand, energi og råvarer opgøres årligt.
- Produktionsapparatet efterses i det daglige arbejde.
- Gyllepumpning overvåges
- Der er sundhedskontrol hver 2. måned
- Der er 10 års kontrol på alle gyllebeholdere.
- Egenkontrollen "Kvalitetsprogrammet for gården" følges som mælkeleverende besætning
- Ydelseskontrol hver måned.
- Malkeanlæg og køletank tjekkes årligt.
- Der gennemføres foderkontrol ca. 3 gange årligt
- Daglige rutinetjek.
- Ensilageprøver udtages, og analyseres af autoriseret laboratorium
- Foderplan laves flere gange årligt af kvægbrugskonsulent
- Der gennemføres derudover egenkontrol iht. EU's "Branchekode for foderhygiejne".

På bedriften opbevares:

- Sprøjtejournal.

- Gødningsplan.
- Tal for mælke kvalitet fra mejeriet.
- Analyser af grovfoder.
- Dokumentation for skadedyrsbekæmpelse.
- Logbog for flydelag på gyllebeholder.

Desuden kan der i løbet af få dage fremskaffes:

- Fakturaer på køb og salg af foder.
- Oplysninger om sundhedsanmærkninger fra slagteri.
- Registrerede temperaturer på mælk i mælketank

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at gennemførelse af den beskrevne egenkontrol samt overholdelse af de stillede vilkår vil medføre, at der løbende holdes øje med, at forudsætningerne for miljøgodkendelsen overholdes, og at det er dokumenteret, således at kommunen ved tilsyn eller på efterspørgsel kan kontrollere dette.

Dokumentationen skal opbevares i mindst 5 år.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår om, at alle vilkår skal være kendt af de ansatte samt om dokumentation for produktionsarealets størrelse, korrekt bortskaffelse af affald mv.

11 SAMLET VURDERING

Samlet set vurderer Bornholms Regionskommune, at når miljøtilladelsens vilkår overholdes, har ansøger truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Bornholms Regionskommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som dette er defineret i husdyrgodkendelsesloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000-områder eller levesteder for arter optaget på habitatdirektivets bilag IV.

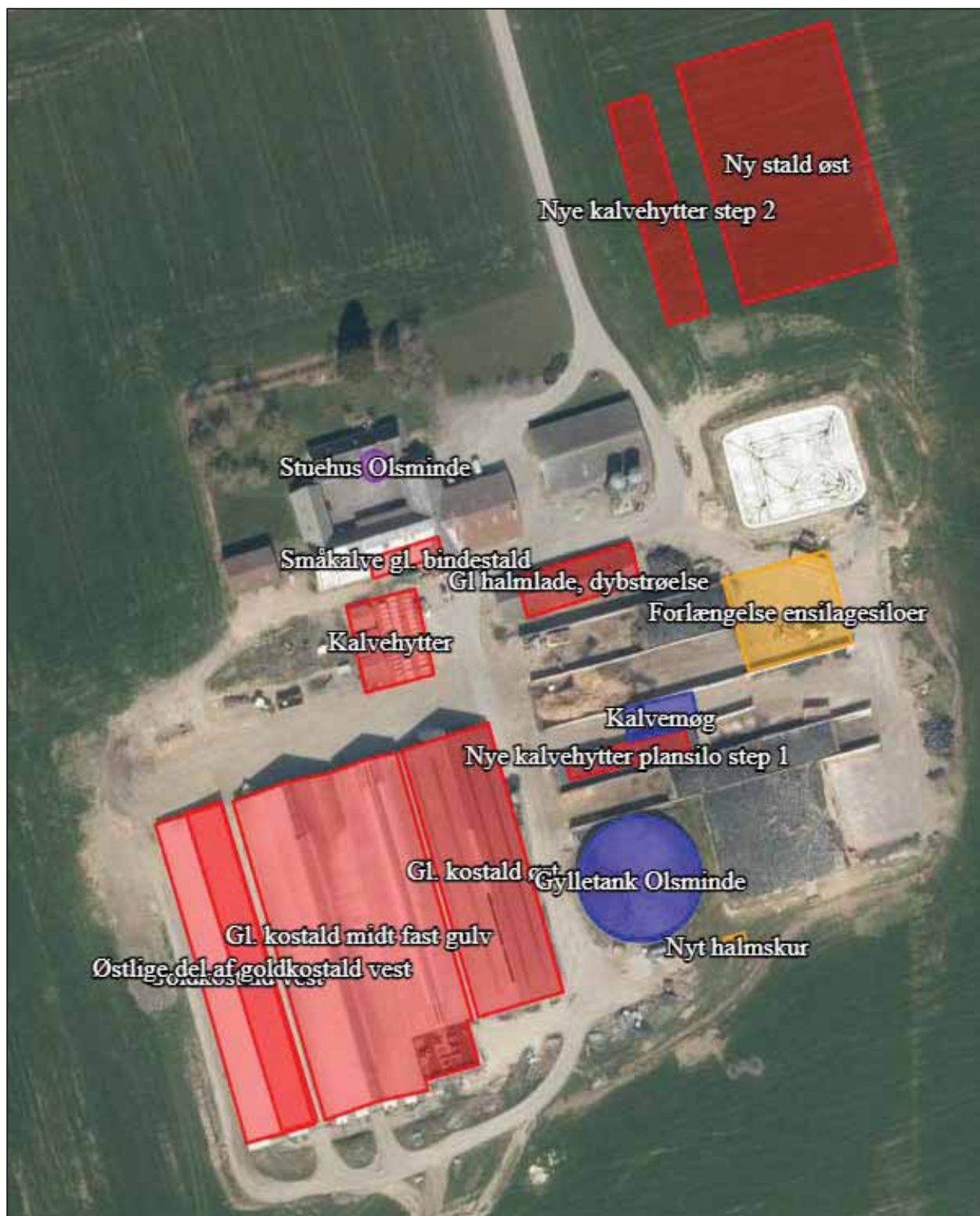
På baggrund af husdyrbrugets beliggenhed og de beskrevne ikke-væsentlige virkninger på det lokale miljø, vurderer Bornholms Regionskommune desuden, at det ansøgte ikke vil have grænseoverskridende virkninger.

Bilagsoversigt:

1. Anlægstegning med placering af produktionsarealer
2. Beregning af produktionsarealer på Olsminde
3. Naturberegningpunkter for Olsminde step 1
4. Naturberegningpunkter for Olsminde step 2
5. Vurdering af påvirkning på skov vest for staldanlægget
6. Beredskabsplan for Olsminde
7. Modtagne høringssvar og kommunens bemærkninger

FORSLAG

Bilag 1. Anlægstegning og placering af produktionsarealer

Bilag 2. Beregning af produktionsareal på Olsminde

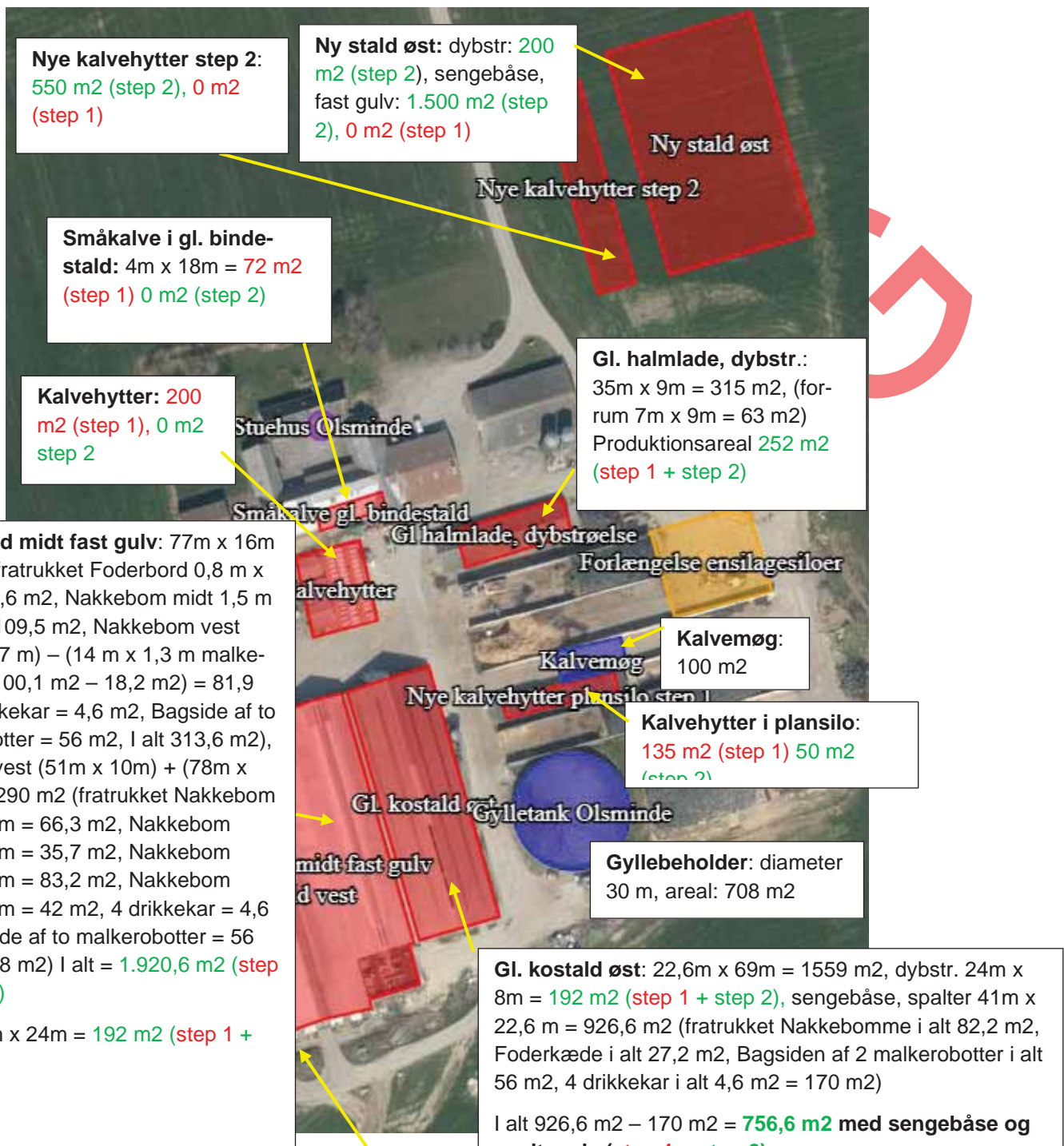

Fig 1. Oversigtskort med staldbygninger på Olsminde

Østlige del af goldkostald vest:
dybstr. 21,7m x 7m = 152 m² (step 2), 0 m² (step 1) sengebåse, fast gulv: 54m x 5,5m = 297 m² (step 2), 0 m² (step 1)

Goldkostald mod vest: dybstrøelse 39 m² (ny) + 152 m² (eks.) = 191 m² (step 1), 0 m² (step 2). sengebåse, fast gulv; 270 m² + 331 m² = 601 m² (step 1), 0 m² (step 2)

Bilag 3. Naturberegningsskema for Olsminde – Step 1

Oversigt af naturpunkter

Navn:	Kategori:	Opretter:	Kumulation:	Ruhed natur:	Merdeposition (kg N/ha/år):		Totaldeposition (kg N/ha/år):	
					8-års drift	Nudrift:		
Eng øst BRK	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,6	0,6	5,8	▼
Mose v Oxholmvej	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,1	0,1	0,5	▼
Overdrev v Risen	Kategori 2	Ansøger	0	S	0,0	0,0	0,1	▼
Skov vest for vandløb	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,3	0,3	3,5	▼
Skov ny - EKSTRA PKT Ruhed opland = Landbrug	Kategori 3	Ansøger	0	S	1,0	1,0	10,7	▼
Eng sydvest	Kategori 3	Ansøger	0	Bn	0,3	0,3	3,5	▼
Habitatnatur Stavsdal Plantage 2	Kategori 1	Ansøger	0	S	0,0	0,0	0,5	▼
Habitatnatur Stavsdal Plantage	Kategori 1	Ansøger	0	S	0,1	0,1	0,5	▼
Skov ny	Kategori 3	Ansøger	0	S	1,0	1,0	10,5	▼
Sø sydøst	Kategori 3	Ansøger	0	V	0,1	0,1	0,7	▼
Skov sydvest	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,3	0,3	3,7	▼
Eng øst	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,4	0,4	6,2	▼
Natura 2000 grænse syd	Kategori 1	Ansøger	0	S	0,1	0,1	0,6	▼
Natura 2000 syd III	Kategori 1	Ansøger	0	S	0,0	0,0	0,4	▼

Natura 2000 syd II	Kategori 1	Ansøger	0	S	0,0	0,0	0,4	⌵
Natura 2000 syd I	Kategori 1	Ansøger	0	S	0,0	0,0	0,4	⌵
Skov vest ved vandløb	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,3	0,3	3,0	⌵
Punkt 30 m inde i skov	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,7	0,7	7,5	⌵
Sø sydvest	Kategori 3	Ansøger	0	V	0,2	0,2	1,7	⌵
Skov vest 4	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,6	0,6	6,5	⌵
Skov vest 3	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,9	0,9	9,6	⌵
Skov vest 2	Kategori 3	Ansøger	0	S	1,0	1,0	10,4	⌵
Skov vest 1	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,8	0,8	8,0	⌵
Skov nordvest	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,4	0,4	2,9	⌵

FORRS

Bilag 4. Naturberegningsskema for Olsminde – Step 2

Overblik over naturpunkter

Navn:	Kategori:	Oprettet:	Kumulation:	Ruhed natur:	Merdeposition (kg N/ha/år):		Totaldeposition (kg N/ha/år):	
					8-års drift	Nudrift:		
Eng øst BRK	Kategori 3	Sagsbehandler	0	S	2,1	2,1	7,5	▼
Mose v Oxholmvej	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,2	0,2	0,7	▼
Overdrev v Risen	Kategori 2	Ansøger	0	S	0,0	0,0	0,1	▼
Skov vest for vandløb	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,6	0,6	3,7	▼
Skov ny - EKSTRA PKT Ruhed opland = Landbrug	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,7	0,7	10,3	▼
Eng sydvest	Kategori 3	Ansøger	0	Bn	0,2	0,2	3,4	▼
Habitatnatur Stavsdal Plantage 2	Kategori 1	Ansøger	0	S	0,1	0,1	0,6	▼
Habitatnatur Stavsdal Plantage	Kategori 1	Ansøger	0	S	0,2	0,2	0,6	▼
Skov ny	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,7	0,7	10,2	▼
Sø sydøst	Kategori 3	Ansøger	0	V	0,1	0,1	0,8	▼
Skov sydvest	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,3	0,3	3,7	▼
Eng øst	Kategori 3	Ansøger	0	S	1,0	1,0	6,8	▼
Natura 2000 grænse syd	Kategori 1	Ansøger	0	S	0,2	0,2	0,7	▼
Natura 2000 syd III	Kategori 1	Ansøger	0	S	0,1	0,1	0,5	▼

Natura 2000 syd II	Kategori 1	Ansøger	0	S	0,1	0,1	0,5	▼
Natura 2000 syd I	Kategori 1	Ansøger	0	S	0,1	0,1	0,5	▼
Skov vest ved vandløb	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,6	0,6	3,3	▼
Punkt 30 m inde i skov	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,7	0,7	7,4	▼
Sø sydvest	Kategori 3	Ansøger	0	V	0,1	0,1	1,7	▼
Skov vest 4	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,4	0,4	6,2	▼
Skov vest 3	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,6	0,6	9,3	▼
Skov vest 2	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,8	0,8	10,1	▼
Skov vest 1	Kategori 3	Ansøger	0	S	1,0	1,0	8,1	▼
Skov nordvest	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,9	0,9	3,4	▼

FORRS

Bilag 5. Vurdering af påvirkning på skov vest for staldanlægget

I den oprindelige version af ansøgningen (skemanummer 226648) var det beregnet, at der ville ske en merdeposition til skoven på 2,2 kg N/ha/år. Bornholms Regionskommune udarbejdede derfor en vurdering af skovens ammoniakfølsomhed set i forhold til den beregnede ammoniakpåvirkning. Bornholms Regionskommune vurderede, at der skulle stilles krav om en maksimal merdeposition til skoven på 1,0 g N/h/år. Ansøger har på den baggrund valgt at tilrette ansøgningen, så merdepositionen til skoven ikke overstiger 1,0 kg N/ha/år.

I dette bilag gengives Bornholms Regionskommunes vurdering, som ligger til grund for, at ansøger har tilrettet ansøgningen, så merdepositionen til skoven ikke overstiger 1,0 kg N/ha/år.

Vurdering af påvirkning på skov vest for staldanlægget

Der er tale om skovarealet, som er markeret på Figur 3. Den del af skoven, som er nærmest Olsminde, ligger ca. 75 m vest for den nærmeste staldbygning.

Figur 3 Skoven vest for staldanlægget indrammet med rød streg. Den østlige del af skoven påvirkes med en merdeposition på mere end 1 kg N/ha/år.

Figur 4 Kortudsnit fra husdyrgodkendelse.dk. De grønne cirkler viser beregningspunkter, hvor til der er beregnet ammoniakdeposition.

I henhold til definitionen i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen § 2 gælder følgende:

En skov er ammoniakfølsom, når:

- *der har været skov på arealet i lang tid (i størrelsesordenen mere end ca. 200 år), så der er tale om gammel »skovjordbund«,*
- *skoven er groet frem af sig selv på et naturareal, f.eks. tidligere hede, mose eller overdrev, så jordbunden ikke har været dyrket mark inden for en periode svarende til perioden for gammel »skovjordbund« (dvs. i størrelsesordenen mere end ca. 200 år), eller*
- *der i skoven er forekomst af naturskovsindikerende eller gammelskovsarter, som er medtaget på listen over arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af § 25 i lov om skove, og arterne har væsentlig, definerende betydning for skovens naturværdi.*

Skoven vest for Olsminde har skovsignatur på historiske kort fra 1930'erne og 1880'erne samt på et matrikelkort fra år 1800. Af miljøministeriets webgis-side med digitale naturkort fremgår det, at den nordlige del af skoven og den østligste del af skoven er udpeget som areal, hvor der har været skov i minimum 200 år.

Figur 5 De med mørkegrå markerede dele af skoven viser "skovkontinuitet – arealer der har været skov i minimum 200 år". Fra digitale naturkort - til Et grønt Danmarkskort <http://miljoegis.mim.dk/cbkort?profile=miljoegis-planagroendk>

Skoven er beliggende omkring et åløb. I hjørnet af skoven tættest på Olsminde er en lille høj.

Bornholms Regionskommune vurderer på baggrund af historiske kort og stedets topografi, at skoven ved Olsminde er mere end 200 år gammel. I henhold til definitionen i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 2 skal en skov defineres som ammoniakfølsom skov og dermed kategori 3-natur, når blot et af kriterierne er opfyldt. Skoven ved Olsminde må derfor betegnes som ammoniakfølsom ud fra kriteriet om, at der har været skov i mere end 200 år.

Kommunalbestyrelsen kan i særlige tilfælde fastsætte vilkår om krav til maksimal deposition med ammoniak på kategori 3-natur. Ved særlige tilfælde forstås ift. kategori 3-natur en væsentlig miljøpåvirkning af særlige regionale eller lokale beskyttelsesinteresser.

Ved fastsættelse af vilkår om den maksimale deposition skal kommunalbestyrelsen anvende kriterierne i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens stk. 5. Kommunalbestyrelsen kan alene stille krav til maksimal deposition, hvis området er omfattet af udpegninger m.v., jf. stk. 5, nr. 1 eller 2, og/eller har en høj naturkvalitet, samt at ammoniakbidraget fra husdyrbruget ikke er helt uvæsentligt i forhold til den påvirkning af næringsstoffer, området modtager fra andre kilder. Kommunalbestyrelsen skal i begrundelsen for vilkåret redegøre for naturtypens status i forhold til kriterierne.

Kommunalbestyrelsen skal ved vurderingen af, om der skal stilles krav til den maksimale deposition af ammoniak, inddrage

- 1) det pågældende naturområdes status i kommuneplanen, herunder særligt om det er omfattet af kommuneplanens udpegning af særlige værdifulde naturområder, rekreative områder og/eller værdifulde kulturmiljøer, samt kommuneplanens retningslinjer for varetagelsen af naturbeskyttelsesinteresserne, de rekreative interesser og de kulturhistoriske interesser,
- 2) om det pågældende område er omfattet af fredning, handleplan for naturpleje eller anden planlagt naturindsats,
- 3) det pågældende naturområdes naturkvalitet og
- 4) kvælstofbidrag til området fra andre kilder, herunder om der er tale om et minivådområde eller et vådområde, som er udlagt med henblik på kvælstoffjernelse fra landbrugsjord, eller om området i øvrigt er påvirket fra markbidrag, eller for så vidt angår skove om de gødskes.

Herunder gennemgås skoven vest for Olsminde i forhold til de fire kriterier.

1) Status i kommuneplanen m.v.

Skoven ved Olsminde er udpeget som eksisterende naturområde og eksisterende økologisk forbindelse i Grønt Danmarkskort i Kommuneplan 2020. Udpegningen omfatter alle fredskove, § 3-beskyttede arealer, Natura 2000-områder og en del af de fredede arealer. Arealer omkring skoven er udpeget som potentiel økologisk forbindelse i Grønt Danmarkskort.

2) Fredning, naturplejeindsats m.v.

Skoven er fredskov. Området er ikke fredet og ikke omfattet af nogen handleplan for naturpleje.

3) Skovens naturkvalitet

Bornholms Regionskommune har besigtiget skoven den 4. august 2014, den 9. oktober 2014 og den midterste del den 28. april 2015. Endvidere har Bornholms Regionskommune besigtiget skoven igen i sommeren 2021.

Herunder beskrives den midterste del af skoven, som vil kunne modtage en merbelastning på mere end 1 kg N/ha/år fra Olsminde.

Skoven domineres overvejende af avnbøg med eg. Der er tale om åben, højstammet skov. I driftsplanen er den angivet som eg etableret henholdsvis i 1940 for den vestlige del og 1953 for den østlige del. Skoven har været drevet som plukhugst. Der er formodentlig skovet mest eg, da der er bedre priser på denne end på avnbøg, som hovedsageligt anvendes til brænde. Avnbøge er formodentlig ca. 30-90 år gamle. Af træarter blev der herudover registreret hassel, ung opvækst af ask og benved. Jordbunden er muldbund i denne del af skoven.

Skoven er generelt højstammet og åben med meget lidt underskov, og der er kun en lille forekomst af dødt ved, væltede stammer og lignende. Der er fugtigt langs vandløbet, som løber gennem skoven, og i en lavning mod nord. Den yderste nordøstlige del er rødgran.

Der har ifølge ansøger indtil midt-80'erne gået køer og græsset i den østlige del af skoven.

Ved besigtigelsen i april domineredes skovbunden af hvid anemone. Herudover blev der bl.a. registreret en bestand af skælrod i det nordøstligste hjørne af arealet, almindelig guldstjerne enkelte steder og hulkravet kodriver helt yderst mod marken. I oktober var der blandt andet meget skovsyre og en del almindelig guld-nælde og stor fladstjerne. I den yderste del af skoven mod øst stod der enkelte skovhullæbe. Langs vandløbet blev der bl.a. registreret almindelig bingelurt og akselblomstret star.

Skoven fremtræder generelt ikke næringspåvirket udover den helt yderste del ud mod markerne mod øst. Dog er der nogle steder bl.a. hindbær og brombær.

Figur 6 Eg-avnbøg-skov i den midterste del af skoven ved Olsminde i oktober

Indikatorarter

Der er ved besigtigelserne af skoven endvidere fundet arter, der er naturskovsindikerende eller gammel-skovsarter fra listen over arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af skovlovens § 25. Det er arterne almindelig guldnælde, skælrod og skovhullæbe.

Endvidere er der i skoven nord eller syd for ved besigtigelsen i august registreret småbladet lind, firblad og skov-høgeurt, som er på listen over naturskovs- og gammelskovsindikerende arter.

Skovtype

Skovtypen ligner habitatkovtype 9160 Egeskov og blandskove på mere eller mindre rig jordbund. Af de karakteristiske arter for naturtypen er stilkeg, avnbøg, stor fladstjerne og hassel fundet i skoven.

Der er ved en tidligere besigtigelse af hele skoven i august også registreret småbladet lind, majblomst, bølget bunke og liljekonval, som ifølge beskrivelsen kan findes i veludviklede typer af naturtypen, men det er ikke noteret, om disse forekom i denne del af skoven.

Ifølge beskrivelsen af habitatnaturtype 9160 er egeskove med rig forekomst af ask og tilknyttet rig flora af kodriver/guldnælde/ramsløg ikke omfattet af naturtypen. I ege-avnbøgskovene ved Olsminde var der rig forekomst af alm. guldnælde, og der var helt små nyspirede askeplanter i urtelaget, men der var slet ikke en rig forekomst af ask i trælaget, slet ikke ramsløg og kun kodriver helt i yderste del af skovbrynet/græsribatten mod marken. Rene eller næsten rene bestande af avnbøg hører heller ikke med til naturtypen. Skoven er klart domineret af avnbøg. Det vurderes derfor, at skoven er på kanten af at være omfattet af habitatnaturtype 9160.

Samlet vurdering af naturkvalitet

Skoven vest for Olsminde er karakteriseret ved en lang driftshistorie og kontinuitet og en nuværende drift i form af plukhugst. Skoven har stor lighed med en habitatnaturtype, og der er i denne del af skoven fundet tre arter, der er naturskovsindikerende eller gammelskovsarter. Skoven fremtræder generelt ikke meget næringspåvirket, dog er der i nogle områder brombær og hindbær. Bornholms Regionskommune vurderer samlet, at skoven har en moderat til høj naturkvalitet. Skove med en lang kontinuitet som de gamle bondeskove

har en historie og en artssammensætning, som ofte gør dem værd at værne om som naturtype. Der er dog kun en lille forekomst af dødt ved og væltede træer i skoven, og skoven er åben uden megen etagering. Skoven har således ikke karakter af urørt skov.

4) Kvælstofbidrag til området fra andre kilder

Baggrundsbelastningen som gennemsnit over de sidste 3 år (2018-2020) er for den grid, hvor skoven er beliggende, beregnet til 12,6 kg N/ha/år.

Der er ikke andre større husdyrproduktioner end Olsminde inden for en radius af mere end 1000 m fra skoven. Skoven gødes ikke.

Skoven påvirkes allerede af kvælstofbidrag fra produktionen på Olsminde, hvor der har været kvægproduktion i en årrække. Ammoniakdepositionen fra produktionen på Olsminde ved nudrift og 8 års-drift kan ud fra tallene i ansøgningsskemaet beregnes til at ligge på 9,4 kg N/ha/år i kanten af skoven tættest på staldene – se tabellen herunder. Det ansøgte projekt belaster skoven med en totaldeposition på 11,7 kg N/ha/år, og merdepositionen i forhold til nudrift og 8 års-drift er 2,3 kg N/ha/år.

Tabel 2 Beregning af ammoniakdeposition fra Olsminde til skoven vest for Olsminde på baggrund af tallene i ansøgningsskema 226648 i husdyrgodkendelse.dk samt tal for baggrundsbelastning.

	Kg N/ha/år
Totaldeposition til skov vest for Olsminde	11,7
Merdeposition ift. 8 års-drift og nudrift	2,3
Beregnet deposition i 8 års-drift og nudrift	$11,7 - 2,3 = 9,4$
Beregnet baggrundsbelastning + deposition i 8 års-drift og nudrift	$12,6 + 9,4 = 22,0$
Beregnet baggrundsbelastning + totaldeposition i ansøgt drift	$12,6 + 11,7 = 24,3$

Når baggrundsbelastningen lægges sammen med depositionen fra den ansøgte produktion på Olsminde, fås totaldepositionen for området.

Det er på denne måde beregnet, at skoven vil modtage en totaldeposition på op til 24,3 kg N/ha/år i kanten af skoven tættest på staldbygningen.

Skoven kan endvidere påvirkes af overfladenær afstrømning fra de omkringliggende arealer.

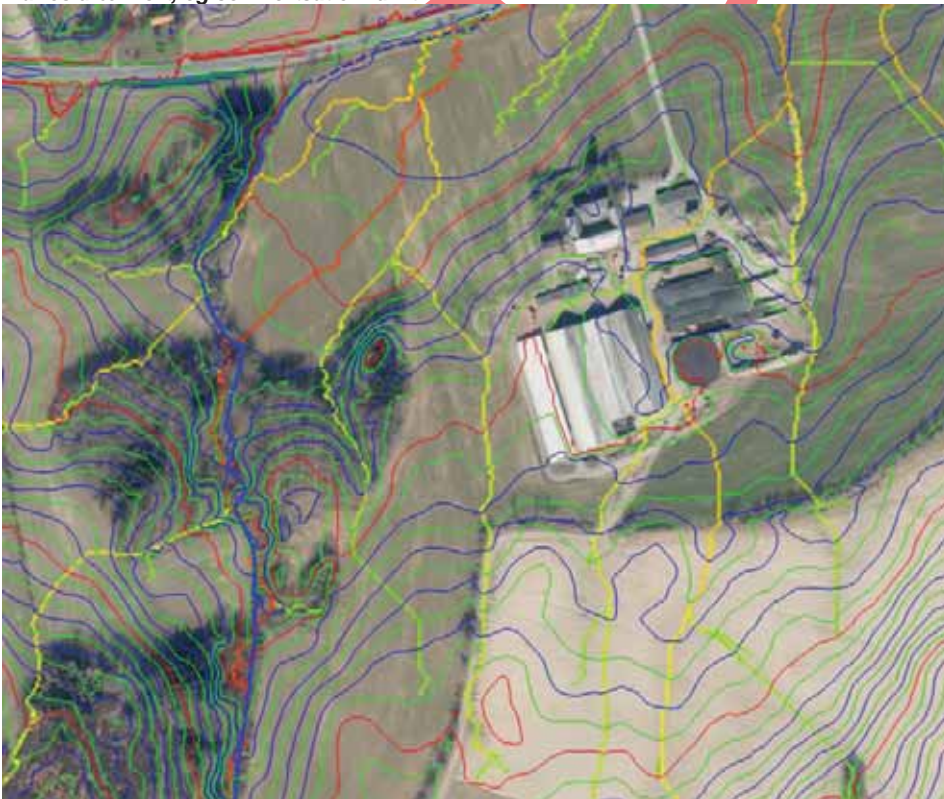
Det fremgår af Miljø- og Fødevarerklagenævnets praksis, at den samlede mængde tilstrømmende kvælstof fra omkringliggende marker til naturarealerne kan anslås ved at anvende en metode, der er beskrevet i et notat fra DCE fra 2015⁸.

Ansøger har givet oplysninger om drænforholdene omkring ejendommen og skoven, se **Figur 7**. Bornholms Regionskommune har endvidere set på kort med højdekurver, vandløb og strømningsveje i området, se **Figur 8**.

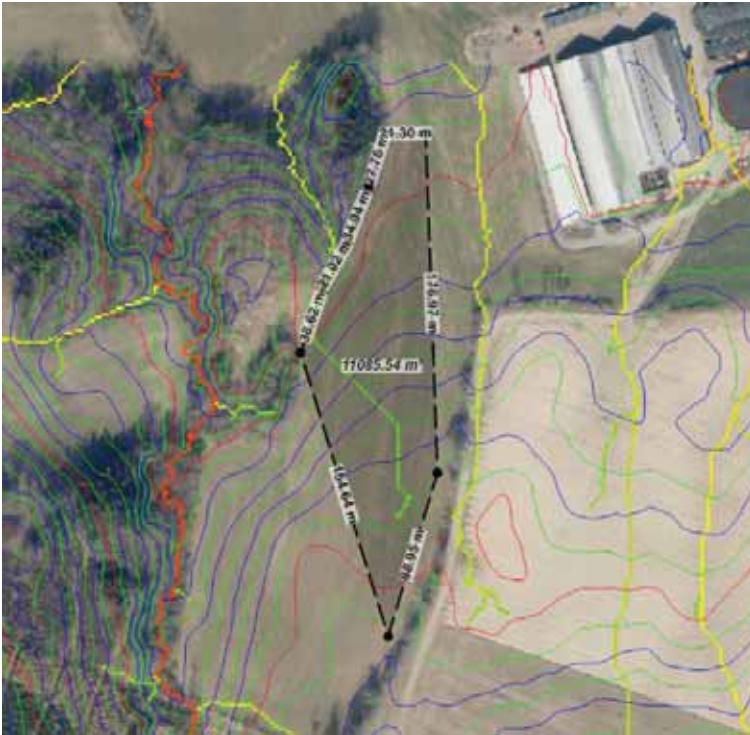
⁸ DCE, 2015: [Notat om estimat af generel faktor for merudvaskning af kvælstof ved at anvende husdyrgødning frem for handelsgødning \(au.dk\)](#)

Figur 7 Oplysninger fra ansøger om drænforhold omkring ejendommen og skoven. Grøn stiplede linje angivet nuværende dræn. Sorte streger angiver tidligere dræn, som er sløjfet. Rød/orange stiplede linje viser dræn, som ses på Bornholms Regionskommunes drænkort, og som fortsat er i drift.

Figur 8 Luftfoto med højdekurver (tynde grønne, blå og røde streger), strømningsveje (grønne, gule, orange og røde streger, som er lidt tykkere) og vandløb (tyk blå streg).

Figur 9 Luftfoto med højdekurver og vandets strømningsveje samt et bud på en omtrentlig indtegnning af det oplandsareal sydøst for skoven, hvorfra der kan ske overfladisk afstrømning til skovarealet.

Bornholms Regionskommune har vurderet, at der kan ske overfladisk afstrømning til skoven fra et dyrket areal beliggende sydøst for skoven, mens arealer nord for skoven afdræner mod nordøst og væk fra skoven. Et forsigtigt bud er, at overfladevand fra ca. 1,1 ha sydøst for skoven kan strømme til skoven (se

Figur 9).

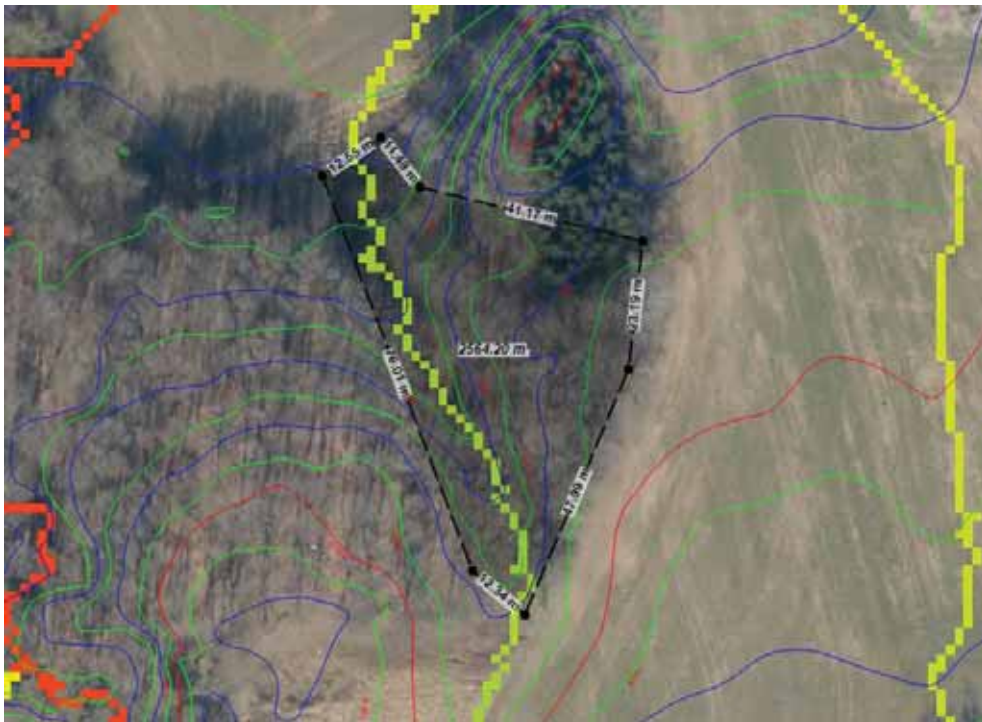
Oplandsarealet er dyrket mark. Marken er beliggende i et område med sandblandet lerjord. Der udbringes pt. afgasset gylle fra biogasanlæg på arealerne. Biogasgylle beregnes i denne sammenhæng som et gennemsnit af kvæg- og svinegylle, idet gyllen er en blanding.

Bornholms Regionskommune vurderer på baggrund af tal fra DCE-notatet (tabel 8 s. 21) at der i gennemsnit er et tab af kvælstof fra rodzonen på ca. 49 kg N/ha/år på en lerjord ved middel nedbør (beregnet som et gennemsnit af kvæggylle og svinegylle $(50+48)/2=49$) og 64,5 kg N/ha/år på en sandjord ved middel nedbør (beregnet som et gennemsnit af kvæggylle og svinegylle $(63+66)/2=64,5$). Idet der er tale om sandblandet lerjord, tages et gennemsnit af de to værdier, hvorved der fås en gennemsnitlig værdi for tab fra rodzonen på $(49 + 64,5)/2 = 56,75$ kg N/ha/år. Det anslås på baggrund af oplandsarealets hældning, at minimum 15 % af tabet fra rodzonen på arealer med afstrømning til skoven ender i skovarealet. Herved kan der beregnes, at der tilføres $1,1 \text{ ha} * 56,75 * 0,15 = 9,4$ kg N/år.

Denne mængde næring vurderes at blive fordelt i den østlige del af skoven. Det vurderes, at en betydelig del af markvandet vil strømme til en terrænlavning/slugt i skoven, hvor det løber gennem skoven og ud i skovens nordlige kant, som det på luftfotos er vist med en gulgrøn strømningsvej. I den nordøstlige del af skoven stiger terrænet til en lille høj, hvorfor der ikke vil ske overfladisk afstrømning til denne del af skoven. Afstrømningen til skoven vurderes således ikke at være jævnt fordelt.

Den østlige del af skoven, som vurderes at kunne blive påvirket af markvandet, vurderes at udgøre ca. 2500 m² (se

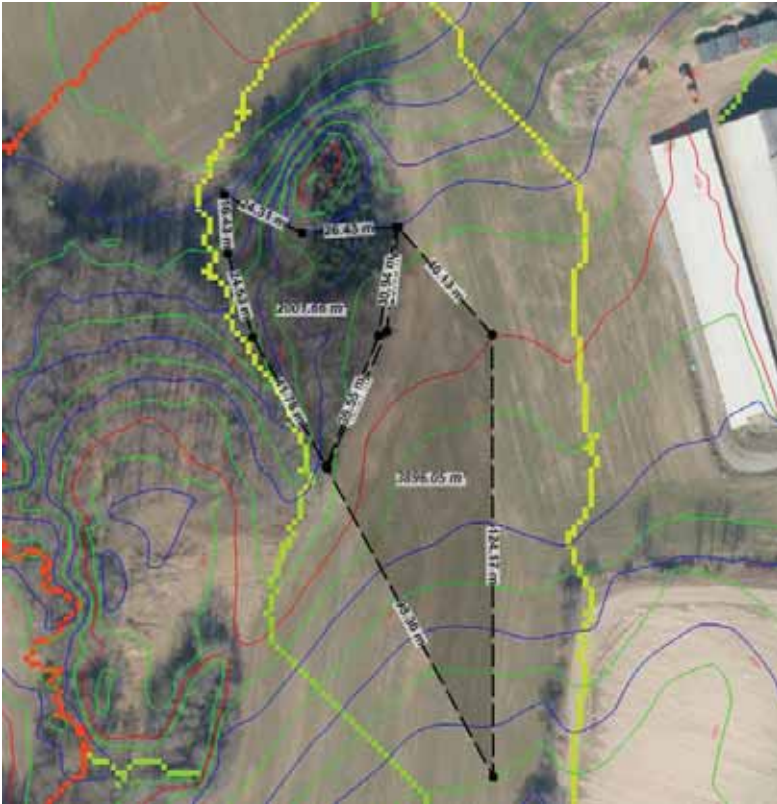
Figur 10). Fordeles den beregnede mængde tilført N ligeligt på denne del af skoven, kan det beregnes, at 9,4 kg N/år fordelt på 0,25 ha giver en påvirkning på 37,6 kg N/ha/år i denne del af skoven. Reelt vil påvirkningen dog ikke være jævnt fordelt, idet hovedparten af markvandet vil strømme i lavningen, som er markeret med en gul strømingsvej. Lavningen omkring strømingsvejen modtager derfor mere, mens skoven øst for modtager mindre. Den nordøstligste del af skoven er højt beliggende og modtager ikke noget.

Figur 10 Den østlige del af skoven, som modtager overfladevand fra marken.

Det er derfor reelt en mindre del af oplandet, som afstrømmer ind i den østlige del af skoven øst for lavningen. Oplandet kan ansås til ca. 4000 m², og skovens areal til ca. 2000 m² (se

Figur 11). Der kan på denne måde beregnes, at der tilføres ca. $0,4 \text{ ha} \cdot 56,75 \cdot 0,15 = 3,4 \text{ kg N/år}$. Hvis dette fordeles på 2.000 m² i den østlige del af skoven, er der tale om en påvirkning på 0,68 kg N/ha/år.

Figur 11 Den østlige del af skoven øst for lavningen/strømningsvejen samt oplandet hertil.

Skoven påvirkes også af ammoniakfordampning fra gylleudbringning på markerne rundt om skoven. Ifølge Miljøstyrelsens vejledning⁹ vil der ved udbringning af afgasset gylle ikke være påvirkninger på over 1 kg N/ha bortset fra de nærmeste 10 meter. Hvis gyllen nedbringes hurtigt eller nedfældes, er påvirkningen selv tæt på naturområder langt under 1 kg N/ha.

Tålegrænse og vurdering

Miljø- og Fødevarerklagenævnet har i flere nyere afgørelser lagt afgørende vægt på naturtypernes tålegrænser for kvælstofdeposition. De senest opdaterede tålegrænser fremgår af 'Opdatering af empirisk baserede tålegrænser – Notat fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi'¹⁰ fra september 2018. Tålegrænse for de danske naturtyper er vist i tabellen herunder.

⁹ [Ammoniak fra udbringning - Miljøstyrelsen Erhverv \(mst.dk\)](#)

¹⁰ [Opdatering af empirisk baserede tålegrænser \(au.dk\)](#)

Tabel 3 Tålegrænser for kvælstofdeposition for danske naturtyper. Tabel fra 'Opdatering af empirisk baserede tålegrænser – Notat fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi' september 2018.

Naturtype	Tåle-grænse	Differentiering
Overdrev	10-25	¹ sure overdrev 10-15, kalkholdige overdrev 15-25
Klit	8-20	grå klit og grønsværklit 8-15, øvrig klit 10-20
Hede	10-20	der kan være klit kortlagt som § 3 hede
Fersk eng	15-25	^{1,2}
Strandeng	30-40	^{1,2}
Mose (og kær)	5-30	højmoser 5-10, hængesæk, tørvelavninger 10-15, fattigkær og hedemoser 10-20, kalkrige moser og væld, rigkær 15-30
Løvskov	10-20	Skovbevoksede tørvemoser 10-15
Nåleskov	10-20	

¹ Bør ikke anvendes for arealer med kulturgræsland / hvor den væsentligste påvirkning er en hidtil lovlig landbrugsmæssig. Dette vil primært gælde engarealer og bør ses over en længere tidsperiode. Intervallet dækker således som udgangspunkt 'naturenge'. Se også note 2.

² Den atmosfæriske afsætning skal ses i sammenhæng med andre tilførsler, fx med overfladenær afstrømning.

Tålegrænserne er angivet som forholdsvis brede og overlappende intervaller for de enkelte naturtyper. Intervallerne et udtryk for variationen i følsomhed inden for naturtypen. Tålegrænsen for et konkret areal fastsættes ud fra en konkret vurdering.

Det følger af Miljø- og Fødevareklagenævnets praksis i sager efter [husdyrbrugloven](#), at der skal fastsættes en konkret tålegrænse for kategori 3-natur. Der vil som udgangspunkt ikke være tale om en tilstandsændring - og dermed en væsentlig påvirkning på miljøet - såfremt den samlede ammoniakpåvirkning af naturområdet efter godkendelse af det ansøgte ligger inden for en konkret fastsat tålegrænse, inden for tålegrænseintervallet for den pågældende naturtype.

Omvendt må det forstås, at overskridelse af den øvre tålegrænse for en kategori 3-naturtype vil medføre en væsentlig ammoniakpåvirkning, som vil kunne medføre en tilstandsændring.

Skove har et tålegrænseinterval på 10-20 kg N/ha/år. Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker i nyere afgørelser, at parametre såsom vegetationens udbredelse, dominerende arter, jordbundsforhold, forhistorie, skov-struktur, drift (herunder fraførsel af næringsstoffer med fældet træ mv.) og hydrologi kan have betydning for fastsættelse af et konkret tålegrænseinterval for skoven.

Det fremgår af notatet om empirisk baserede tålegrænser, at de angivne tålegrænser for naturtyperne overdrev og enge (ferske enge og strandenge) ikke bør anvendes for arealer med kulturgræsland, og/eller arealer, hvor den væsentligste påvirkning er en hidtil lovlig landbrugsmæssig påvirkning, og at den atmosfæriske afsætning i forhold til naturtypen enge (ferske enge og strandenge) skal ses i sammenhæng med andre tilførsler, herunder eksempelvis overfladenær afstrømning. De nævnte begrænsninger i tålegrænsernes anvendelighed er ikke anført ved de øvrige angivne naturtyper klit, hede, mose, løv- og nåleskov. Det følger af Miljø- og Fødevareklagenævnets praksis¹¹, at det ikke kan udelukkes, at der i særlige tilfælde også for enkelte andre naturtyper kan gælde samme begrænsning i anvendeligheden af de generelle tålegrænser, og at der derfor også for andre naturtyper vil kunne foretages en konkret vurdering.

Der kan ske en påvirkning af skoven ved tilstrømning af overfladenær afstrømning fra de dyrkede markarealer øst og sydøst for skoven. Det er vurderet, at den mængde kvælstof, som på denne måde tilføres den østlige del af skoven, er mindre end 1 kg N/ha/år. Der kan også ske en påvirkning af skoven med ammoni-

¹¹ Se f.eks. klagenævnsafgørelse 20/08016 [Afgørelse | Miljø- og Fødevareklagenævnet \(naevneneshus.dk\)](#)

akdeposition fra udbringning af husdyrgødning på markarealerne. Det er vurderet, at der også her vil være tale om en påvirkning på mindre end 1 kg N/ha/år.

Overfladenær afstrømning til skoven vurderes på ovenstående baggrund ikke at udgøre så væsentlig en påvirkning på den østlige del af skoven, at den generelle tålegrænse kan tilsidesættes.

Der skal derfor fastsættes en konkret tålegrænse for skoven inden for det generelle tålegrænseinterval på 10-20 kg N/ha/år. Skoven vurderes ud fra en lang kontinuitet og forekomsten af indikatorarter at have en forholdsvis høj naturværdi. Der er dog kun lidt dødt ved, væltede træer og strukturel variation i skoven, og skoven er ikke fredet eller underlagt en indsats for naturpleje. Jordbunden er muldbund. Skoven påvirkes i forvejen af ammoniakdeposition fra produktionen på Olsminde og i mindre grad fra driften af markarealerne, som grænser op til skoven.

Ud fra disse forhold er det Bornholms Regionskommunes vurdering, at den øvre tålegrænse på 20 kg N/ha/år kan anvendes for skoven.

Ifølge ovenstående beregninger (se Tabel 2) er baggrundsbelastningen og depositionen fra Olsminde i 8-årsdrift og nudrift på 22,0 kg N/ha/år. Den øvre tålegrænse er således allerede overskredet i 8-årsdrift og nudrift. Ansøgt drift vil medføre en påvirkning af skoven på 24,3 kg N/ha/år.

En overskridelse af tålegrænsen vurderes som en væsentlig ammoniakpåvirkning, som kan medføre en tilstandsændring.

Bornholms Regionskommune vurderer, at skoven har en lokal naturbeskyttelsesinteresse, og at der bør stilles krav til maksimal merdeposition fra Olsminde til skoven. Kravet kan dog ikke være under 1,0 kg N pr. ha pr. år.

Bornholms Regionskommune vil derfor stille krav om, at merdepositionen fra Olsminde til skoven maksimalt må være 1,0 kg N/ha/år.

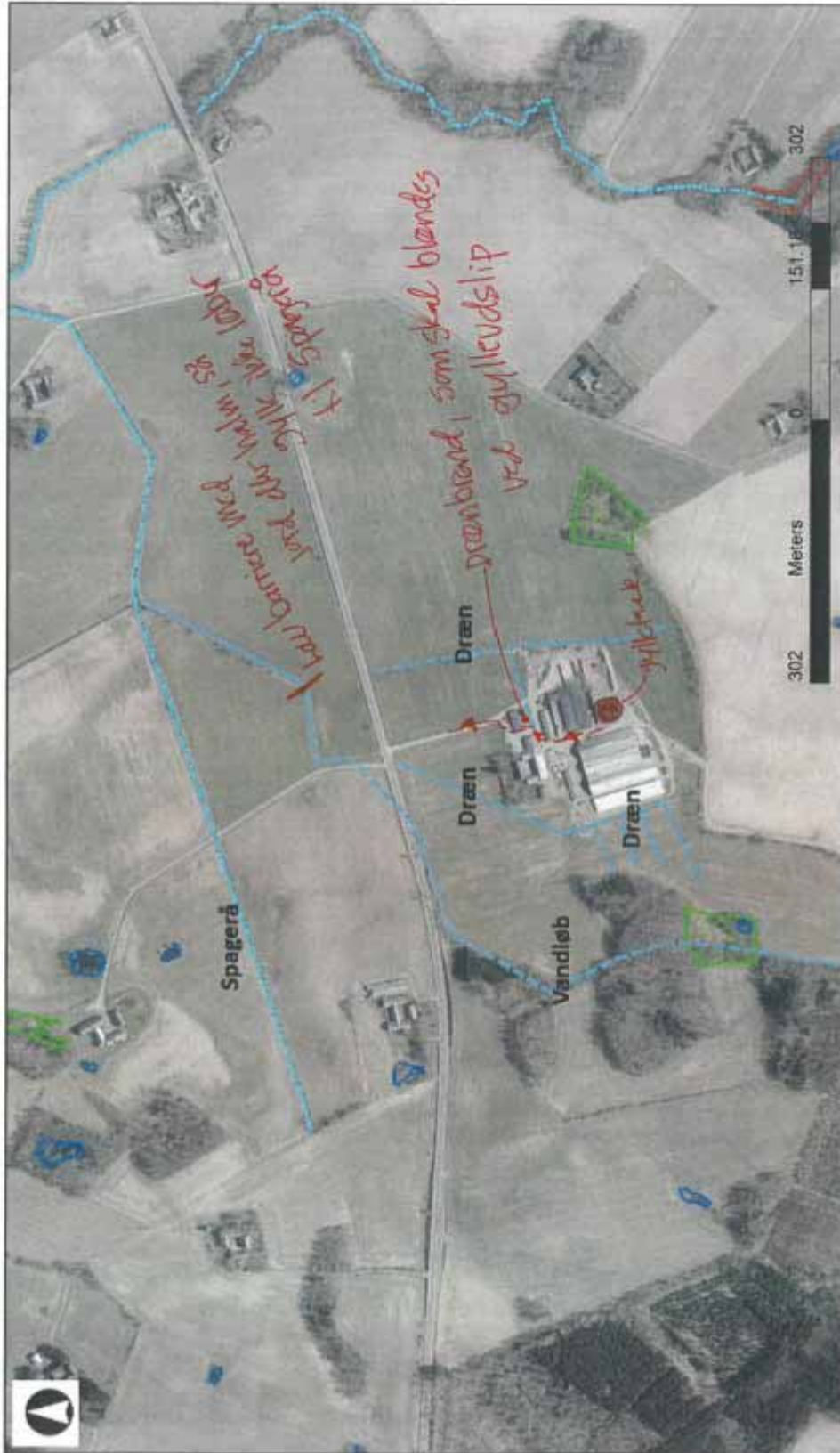
FORSLAG

Bilag 6. Beredskabsplan for Olsminde

Beredskabsplan for Olsminde, Stavsdalsvej 41, 3760 Gudhjem → Udarbejdet af Kim Larsen og Heidi Ledskov, marts 2024 → (beredskabsplan skal revideres min. 1 gang årligt) →

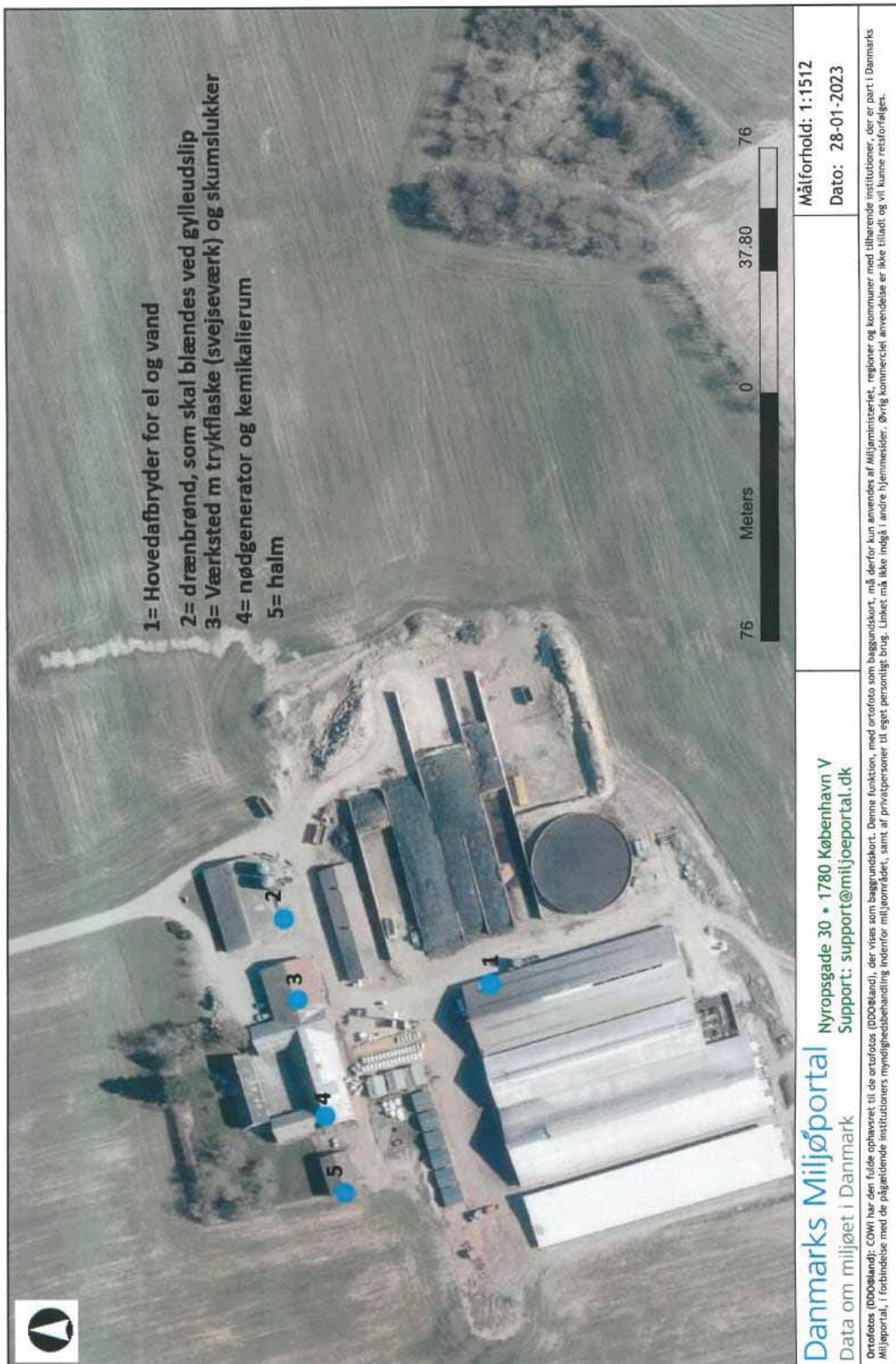
Telefonliste	Brand - instrukt	Overløb af gylle...	Kemikalie, oliespild...	Stophaner og hovedafbrydere	Strømsvigt - instrukt	Personskade - instrukt
Alarmcentral, telefon 112, dag og nat	RING-112 - oplys: → Navn, adresse og tlf. nr. der ringes fra → Hvad der er sket og at det er en gårdbrand → Er der tilskadekomne - hvor mange? → Er dyrene kommet ud - art og antal der evt. er fanget	Der er en gyllebeholder på 3200 m ³ på Olsminde. Ved større spild/udslip af gylle: RING-112 - oplys: → Navn, adresse og tlf. nr. der ringes fra → Hvad der er sket og hvor meget der er løbet ud → Om der er risiko for forurening af vandløb eller drikkevandsboring	Ved større overløb af kemikalier og olie: RING-112 - oplys: → Navn, adresse og tlf. nr. der ringes fra → Om der er risiko for forurening af vandløb, drikkevand Ved mindre spild/kontaktes kun miljømyndighederne Kontakt: Kim Larsen (ejer) 20312039 Eller Polle (ansat) 21225265	Vand Der er en hovedafbryder for vand og el på Olsminde Hovedafbryder for vand og el er placeret i "Gl. kostald øst". (umiddelbart inden for døren) Se beredskabskort Der er nødgenerator på Olsminde. Den er placeret i den gl. bindingsværksstald Kontakt: Kim Larsen (ejer) 20312039 Eller Polle (ansat) 21225265	Kontroller at der ikke sker forurening som følge af manglende strøm til pumper o.l. Sørg for, at dyrene forsikkes få vand og foder, og at køerne kan malkes Vand: Der vil være vand også ved strømsvigt (vandværksvand) Foder: Der fodres med mobilfuldfoderovgn, som ikke er afhængig af strøm Malkning: Start straks nødgenerator op, således at de 6 malkebotter fortsætter med at virke Kontakt: Kim Larsen (ejer) 20312039 Eller Polle (ansat) 21225265	RING-112 - oplys: → Navn, adresse og tlf. nr. der ringes fra → Hvad der er sket og personens tilstand → Adgangsveje Ydalmindelig førstehjælp Kontakt lægevagten ved personskade Kontakt: Kim Larsen (ejer) 20312039 Eller Polle (ansat) 21225265 Arbejdsulykker og personskade skal anmeldes til via EASY på www.easy.ask.dk
Østerlars Vandværk 2259 8141	Hvis det ikke er muligt at slukke branden - forsøg at begrænse den ved lukning af døre og vinduer Modtag brandvæsenet og udlever kortmaterialet Oplys om: → Tilskadekomne eller dyr der ikke er reddet i sikkerhed → Hvor det brænder og omfang → Hvor der er adgangsveje	Hvis der sker udslip af gylle fra gylletank skal der laves barriere, så gyllen ikke løber i dræn til Spøgeå, på den anden side af Stavsdalsvej. Drænbrønd med rist ved foderlågen skal overdækkes med f.eks. presenning, som placeres i foderlågen (se beredskabskort) Opdøm med halm eller jord, hvis der er risiko for at udslip af dieselolie løber i dræn, og videre til Spøgeå. Undgå at dieselolie løber i brønd uden for foderlåge. Overdæk brønd med presenning el. lign. Anvend savsmuld eller kattegrus til opsug af mindre spild. Modtag brandvæsenet/myndighed og orientér om sted, omfang mv.	Opdøm med halm eller jord, hvis der er risiko for at udslip af dieselolie løber i dræn, og videre til Spøgeå. Undgå at dieselolie løber i brønd uden for foderlåge. Overdæk brønd med presenning el. lign. Anvend savsmuld eller kattegrus til opsug af mindre spild. Modtag brandvæsenet/myndighed og orientér om sted, omfang mv.	Der er pesticider og kræftige rengøringsmidler i den gamle bindingsværksstald - se beredskabskort Der er en dieseltank, som er placeret i foderlågen (se beredskabskort) Opdøm med halm eller jord, hvis der er risiko for at udslip af dieselolie løber i dræn, og videre til Spøgeå. Undgå at dieselolie løber i brønd uden for foderlåge. Overdæk brønd med presenning el. lign. Anvend savsmuld eller kattegrus til opsug af mindre spild. Modtag brandvæsenet/myndighed og orientér om sted, omfang mv.	Der er en nødgenerator på Olsminde. Den er placeret i den gl. bindingsværksstald Kontakt: Kim Larsen (ejer) 20312039 Eller Polle (ansat) 21225265	Arbejdsulykker og personskade skal anmeldes til via EASY på www.easy.ask.dk

Danmarks Miljøportal Data om miljøet i Danmark	Nyropsgade 30 • 1780 København V Support: support@miljoportal.dk	Overigtskort med dræn, vandløb og søer ved Olsrminde. Placering af dræn er ikke målfast.	Målforshold: 1:6047 Dato: 19-01-2023
--	---	---	---

Oversigtskortet er udarbejdet af Danmarks Miljøportal. Data er hentet fra Danmarks Miljøportal. Oversigtskortet er udarbejdet af Danmarks Miljøportal. Data er hentet fra Danmarks Miljøportal. Oversigtskortet er udarbejdet af Danmarks Miljøportal. Data er hentet fra Danmarks Miljøportal.

<p>Danmarks Miljøportal Data om miljøet i Danmark Nyropsgade 30 • 1780 København V Support: support@miljoportal.dk</p>	<p>Øversigtskort med dræn, vandløb og søer ved Olsminde. Placering af dræn er ikke målfast.</p>	<p>Målforshold: 1:6047 Dato: 19-01-2023</p>
--	--	--

Ortofoto: (DPO-land): COWI har den fulde ophavsret til de ortofotos (DPO-land), der vises som baggrundskort. Denne funktion, med ortofoto som baggrundskort, må derfor kun anvendes af Miljøministeriet, regioner og kommuner med tilhørende institutioner, der er part i Danmarks Miljøportal, i forbindelse med de pågældende institutioners myndighedsbehandling indenfor miljøområdet, samt af privatpersoner til eget personligt brug. Linket må ikke indgå i andre hjemmesider. Øvrig kommerciel anvendelse er ikke tilladt og vil kunne retsforfølges.

Bilag 7. Modtagne hørings svar og kommunens bemærkninger

Bornholms Regionskommune har i forbindelse med den gennemførte nabo-/partshøring i perioden xxx til xxx 2024 modtaget xxx skriftlig henvendelse. Denne er gengivet i det følgende efterfulgt af kommunens kommentarer til henvendelsen.

FORSLAG

